

DIAGNOSI DE LA REALITAT
DELS SECTORS CULTURALS
DE **GANDIA.**

Data Versió. 16/12/2004

Estudi previ per a l'elaboració d'un Pla de Política Cultural 2005-2012

VERSIÓ PRELIMINAR. 1

Direcció: **Pau Rausell Köster.**

Col·laboradors: Núria Sanchis, Jose
Martinez Tormo, Carolina Asuaga, , Adolf
Boluda, Salvador Carrasco, Robert Mayor.

Unitat d'Investigació en Economia Aplicada a la Cultura.

VNIVERSITAT VALÈNCIA

INDEX

CAP. 1. MARC CONCEPTUAL. INTRODUCCIÓ	3
EL SISTEMA CULTURAL LOCAL COM A MARC D'INTERPRETACIÓ.	3
L'AGENDA 21 DE LA CULTURA.	8
LA PLANIFICACIÓ CULTURAL.	10
ELS DISTRICTES CULTURALS.	11
Cap 2. ELS ELEMENTS QUE CONFIGUREN L'OFERTA.	14
ALGUNES PECULIARITATS SOCIOECONÒMIQUES QUE AFECTEN LA REALITAT DEL SISTEMA CULTURAL LOCAL.	14
EL MODEL INSTITUCIONAL.	17
EL DISCURS DE LA POLÍTICA CULTURAL.	18
ELS PRESSUPOSTOS	19
INFRASTRUCTURES CULTURALS.	22
Museus, patrimoni immoble bic, galeries i sales d'exposició.	22
Llibre. Biblioteques i Llibreries.	24
Espais per a les arts escèniques i musicals.	25
Centres Culturals.	25
Cinema.	26
Gandia Televisió.	26
RECURSOS CULTURALS.	27
AGENTS CULTURALS.	30
Les societats musicals.	30
Ceic alfons el vell.	31
Pluja Teatre	32
La Universitat D'estiu De Gandia.	32
Col·lectius i associacions.	32
Cap 3. L'OFERTA CULTURAL.	33
LA PROGRAMACIÓ.	33
Programació d'arts escèniques i musicals.	33
Programació de cinema.	37
Programació d'exposicions.	38
LA PRODUCCIÓ DE BÉNS.	38
Llibres	38
LA FORMACIÓ.	39
Universitat Popular Gandia	39
Universitat d'estiu de Gandia	40
Cap 4. LA DEMANDA CULTURAL.	41
LES CARACTERÍSTIQUES DE LA DEMANDA POTENCIAL.	41
La població immigrant	41
Els turistes.	43
ANALISI DEL POSICIONAMENT I LES ACTITUDS DELS RESIDENTS RESPECTE A LES MANIFESTACIONS CULTURALS	45
L'interés per les disciplines artístiques.	45
Percepció subjectiva del consum cultural	48
La pràctica amateur	50

Cultotipus a la ciutat de Gandia.	51
La distribució ideal de la despesa cultural.	55
DEMANDA EFECTIVA A PARTIR DE LES DADES DE L'SGAE	56
Musica Clàssica	56
Musica Moderna.	57
Arts escèniques.	58
Cinema.	59
Cap 5. LES POSSIBILITATS DE LA POLÍTICA CULTURAL A GANDIA. ORIENTACIONS	60
1. EL MARC D'INTERVENCIÓ D'UNA NOVA POLÍTICA CULTURAL.	60
Els Objectius De La Política Cultural.	60
La Legitimació De La Política Cultural.	61
La Dimensió Estratègica De La Cultura i el Territori.	63
2. CONSIDERACIONS GENERALS SOBRE LES LÍNIES D'INTERVENCIÓ DE POLÍTICA CULTURAL EN GANDIA.	64
Recomanacions Genèriques.	64
Els Eixos Competitius d'Intervenció.	66
Escenaris D'Intervenció.	68
BIBLIOGRAFÍA:	71
ANNEX 1: AGENDA 21 DE LA CULTURA	73
ANNEX 2: QÜESTIONARI	82

CAP. 1. MARC CONCEPTUAL. INTRODUCCIÓ

EL SISTEMA CULTURAL LOCAL COM A MARC D'INTERPRETACIÓ.

La base teòrica que ordena la present anàlisi és el concepte de Sistema Cultural Local. L'expressió Sistema Cultural Local (SCL) (Carrasco, 1999) és un aparell conceptual, amb voluntat pràctica, que tracta de

El SCL és el mapa cognitiu que tracta de sintetitzar tots els elements, variables i relacions d'interdependència que intervenen en la configuració d'una realitat cultural municipal

sintetitzar tots els elements, variables i relacions d'interdependència que intervenen en la configuració d'una realitat cultural municipal. Es tracta del nostre mapa cognitiu que ens adona dels elements i de les relacions que hem d'analitzar quan ens demanen un diagnòstic d'una determinada realitat cultural local. Amb l'expressió "sistema", volem fer referència a un plantejament més o menys complet de les relacions

culturals en un municipi, però sempre tocant de peus a terra, de manera que l'esquema siga operatiu i ens indique amb una ullada i amb la major precisió possible sobre què hem de demanar informació. És evident que si l'aproximació fóra molt més sistèmica, en el sentit que arreplegara totes les dimensions possibles dels recursos culturals d'un municipi, hauríem d'incorporar les esferes simbòliques, econòmiques, polítiques, socials, ambientals, educacionals, artístiques i de formació (Comèdia, 1991, p.78). No obstant això, una aproximació tan holística que tractara d'explicar-ho tot ens dificulta el treball d'aclarir-nos sobre què és el que hem d'estudiar. Del que es tracta és d'arribar a un compromís raonable amb la realitat per a tindre més o menys clar per on començar.

Com apareix en el gràfic de la pàgina següent, tot Sistema Cultural Local es pot analitzar atenent a tres dimensions distintes:

NIVELL I: Relacions entre entitats locals i supralocals. Les entitats

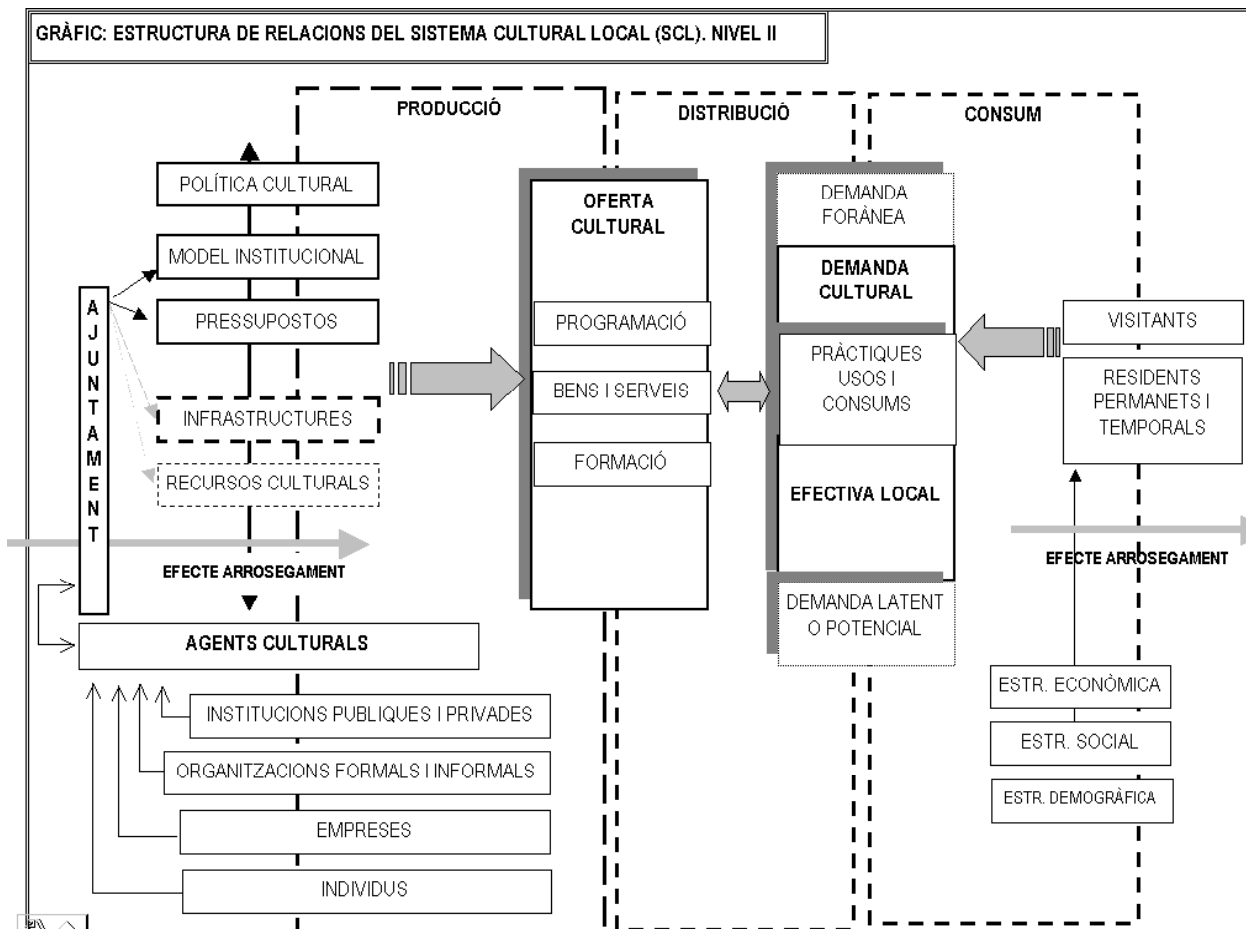
Les entitats supralocals poden intervenir en la realitat cultural local afectant tant l'oferta com la demanda.

supralocals (organització comarcal, diputacions, administració autonòmica o administració estatal) poden intervenir en la realitat cultural local afectant tant l'oferta com la demanda. Quant a l'oferta, aquestes entitats supralocals poden oferir al municipi suport financer (en les seues diverses variants i formes jurídiques) i, per tant, recolzar i reforçar les

possibilitats locals d'oferta de serveis culturals. D'altra banda, poden afectar la demanda en tant que poden actuar com a demandants de programes i recursos específics, bé per a reforçar o complementar la seua pròpia política cultural, bé per a substituir-la. És important també en aquest nivell d'anàlisi diferenciar el grau de competències i d'autonomia de què disposa el municipi respecte a les diverses entitats supralocals (especialment en el cas de la gestió i de la regulació de serveis i béns culturals).

NIVELL II: Elements i relacions que determinen tant l'oferta i la demanda de béns i serveis culturals. És en aquesta dimensió o centrarem el gruix del present anàlisi. Tant en l'oferta com en la demanda intervenen una sèrie d'elements que convé presentar breument per separat.

En l'oferta, sota el control més o menys directe i efectiu de l'administració local, els principals factors que determinen la realitat

cultural són la política cultural, les infraestructures culturals, els pressupostos en cultura i els recursos culturals.

- **El discurs de la política cultural.** En aquest esquema la política cultural pot ser interpretada des de dos perspectives. La primera des d'una dimensió declarativa que arreplega tots aquells discursos, textos, notes de premsa, entrevistes, etc.. que articulen el corpus d'intencions i orientacions que en teoria determinen la naturalesa i les característiques de les intervencions. La segona perspectiva, per tant, és la dimensió d'intervenció que consistiria en el conjunt deliberat d'accions i operacions d'intervenció o no-intervenció concretes orientades a afectar la realitat cultural municipal. En principi les directrius generals que orienten la política cultural haurien d'aparèixer en els compromisos electorals i el programa de govern dels partits que posseeixen les competències en l'àrea de cultura.

En principi, les directrius generals que orienten la política cultural haurien d'aparèixer en els compromisos electorals i el programa de govern dels partits que posseeixen les competències en l'àrea de cultura.

La nostra experiència ens diu que analitzar els programes electorals en l'àmbit local de la cultura resulta un treball molt entretingut. Depenen molt del responsable de la redacció (en el cas, que no sempre es dona, que els programes electorals locals dels partits continguin una secció dedicada a la

política cultural) i la gamma va des d'aquelles redaccions tan vagues i genèriques que podrien justificar qualsevol tipus d'implementació, a les redaccions molt concretes (p.e la construcció d'un teatre en concret), però que donen poques pistes sobre els objectius perseguits. Tampoc els programes de govern municipal (discursos, intervencions, rodes de premsa són excessivament explícits en l'àmbit de la cultura. A totes estes qüestions, no obstant, els dedicarem alguns paràgrafs més avant.

Com a regla general recomanaríem considerar només com a polítiques culturals aquelles que emanen de l'àrea de gestió responsable de la política cultural, que en el cas més freqüent és la regidoria de cultura.

En l'àmbit de la dimensió d'intervenció les coses tampoc resulten senzilles. És evident que els fets resulten molt més reveladors que les declaracions d'intencions. A pesar d'això resulta complicat delimitar quines de les intervencions municipals afecten la realitat cultural local. Com a regla general, encara que sempre cal estar disposat a adaptar-se a realitats complexes, recomanaríem considerar només com a polítiques culturals aquelles que emanen de l'àrea de gestió responsable de la

política cultural, que en el cas més freqüent és la regidoria de cultura. Dit açò, és evident, a nivell teòric, que un pla extens de carrils bici, llançat per la regidoria de medi ambient pot tindre efectes sobre la realitat cultural local (des dels nous modes de relació ciutadana que provoca, l'ordenació dels espais urbans, l'accés a determinats béns culturals, l'extensió d'una cultura mediambiental, etc...), però en el nostre esquema, tractant de ser operatius, rebutjaríem aquesta intervenció dins del conjunt de la política cultural local.

- Les infraestructures es perfilen com un important indicador de l'articulació real de les polítiques culturals, ja que delimiten la frontera de possibilitats a curt termini d'implementació efectiva de política cultural, especialment quan aquesta s'orienta cap a la programació/distribució. Les infraestructures són el catàleg

Les infraestructures són el catàleg d'equipaments amb finalitat cultural amb què compta un determinat espai geogràfic, i n'hi ha de públiques i de privades.

d'equipaments amb finalitat cultural amb què compta un determinat espai geogràfic. N'hi ha de públiques i de privades. Estem parlant en sentit estricte de Biblioteques, Auditoris, sales polivalents, teatres, casa de cultura, centres socioculturals, sales d'exposicions, cines, etc.. Des del punt de vista del seu estudi, resulta una de les parts més senzilles, ja que habitualment són molt fàcils d'identificar. El problema ens apareix quan determinats espais, la

funcionalitat dels quals no és estrictament cultural però que es converteixen ocasionalment en equipaments on se celebren esdeveniments culturals. Es tracta des del propi espai urbà de places i carrers, fins a patis de centres educatius, fàbriques abandonades o pubs que ocasionalment programen espectacles en viu. En aquest cas la seua incorporació al catàleg d'infraestructures ho considerarem en funció de la freqüència de la seua utilització. Així si sempre un determinat festival de jazz es realitza en una plaça habilitada com a auditori, el més raonable és incorporar la dita plaça en la nostra anàlisi de les infraestructures. Els equipaments tenen característiques quantitatives i qualitatives que cal tindre en compte. Les quantitatives van des de l'aforament a la dimensió de la trapa teatral o la potència del sistema d'il·luminació: les qualitatives al contrari tenen a veure amb la seua ubicació, la seua accessibilitat, la seua funcionalitat i polivalència, o la qualitat dels serveis que ofereix a l'usuari..

Són els pressupostos els que reflecteixen les prioritats reals d'acció en l'àmbit cultural.

- **Els pressupostos** són la traducció efectiva de la política cultural en esforç financer. Els pressupostos, com el cotó no enganya, en el sentit que són eixos documents comptables els que reflecteixen les prioritats reals d'acció en l'àmbit cultural. Les possibilitats d'anàlisi dels pressupostos són múltiples i variades, com mostrem en el capítol

2. De nou en un exercici de pragmatisme, els pressupostos objecte del nostre estudi seran aquells elaborats i executats per l'àrea responsable de la gestió cultural.

- **Els recursos culturals** són potser l'aspecte més complex per la seua anàlisi. Com a criteri genèric els podem definir com el conjunt de valors tangibles i intangibles que potencialment puguen tindre un

Podem definir recursos culturals com el conjunt de valors tangibles i intangibles que potencialment puguen tindre un ús cultural, ja siga com a marc per al desenvolupament de béns i serveis culturals o com a inputs d'activitats culturals.

ús cultural, ja siga com a marc per al desenvolupament de béns i serveis culturals o com a inputs d'activitats culturals. Fent un possible llistat, encara que no exhaustiu, estem parlant d'element patrimonials, simbòlics o històrics com a immobles, festes, personatges o fets històrics, pràctiques de sociabilitat, llengües o accents, patrimoni natural, pràctiques empresarials, oficis, etc. Encara que la paraula "recurs", pot tindre algunes connotacions estàtiques cal assenyalar que un recurs cultural és una dinàmica construcció social. Així amb suficient

imaginació i consens social qualsevol element físic, circumstància o discurs es poden convertir en un recurs cultural. Naturalment alguns d'ells ho tenen més fàcil. No cal molta imaginació per a convertir una torre morisca del segle XII en recurs cultural. Tenim un element tangible, i un discurs històric que li dona "sentit cultural" a la torre. No obstant, seria també possible construir un recurs cultural a partir d'una simple malifeta d'un grup de jóvens (com passa a la Tomatina de Bunyol).

Atorgar un determinat valor a un recurs cultural no deixa de ser, en certa manera, una exercici d'observació de la construcció de consensos socials. A pesar d'això hi ha alguns arguments que poden utilitzar-se per a establir a priori una jerarquia de recursos culturals.

La singularitat del recurs. Catalogar, per tant, els recursos culturals d'un municipi resulta una tasca que combina la recerca de consensos informats entre individus que coneguen la realitat social i física del territori i la imaginació derivada de les experiències contrastades per altres estudis d'altres realitats locals, la qual cosa ens permet detectar què és allò potencialment singular i diferenciat de la localitat. En conseqüència, la singularitat tant en l'àmbit de les experiències com en el dels objectes i artefactes és un dels elements més importants per a generar "valor cultural". La singularitat ha d'entendre's com que es tracta d'un fet o recurs cultural original que es dona en molt pocs (o cap) municipis més. Aquesta característica pot donar-se al recurs en la seua totalitat, o per algun detall de significativa importància.

L'arrelament en la comunitat. L'arrelament podem entendre'l davall dos perspectives, la de calat social i la de l'extensió entre els membres de la comunitat. Un mateix recurs, en dos localitats diferents, podrà tindre valors diferenciats si en una localitat és una pràctica de recent encuny i en l'altra compta amb major tradició.

El valor simbòlic de tal recurs. Aquest argument fa referència a la càrrega afectiva que un recurs cultural pot tindre sobre un determinat col·lectiu. Eixe mateix recurs, que per a una comunitat és la peça bàsica a partir de la qual s'articula la seua existència, pot no tindre importància per a una altra comunitat amb una altra escala de valors.

Possibilitats d'ús. Un recurs que, en un principi, pot no tindre valor per estar sense ús, pot adquirir un important valor com a recurs cultural pel mer fet d'haver-se-li donat un ús, inclús sense haver patit un procés de modificació.

Estes característiques, que poden ser utilitzades com a arguments per a dotar un recurs de valor cultural o no, depenen en gran manera del procés de construcció social de la comunitat en què s'inscriuen, constituint, en certa manera, una classificació subjectiva. Aquesta subjectivitat s'accentua davant del fet de determinar quins agents són els encarregats de valorar eixos recursos, ja que cada agent valorarà atenent a criteris diferents (no utilitzarà els mateixos arguments un tècnic que un habitant de la localitat) que dependran de situacions diferents (un recurs, depenent de la seua vinculació personal, pot no tindre el mateix valor simbòlic per a un tècnic que per a un habitant). Açò fa recomanable que, davant del dilema de valorar culturalment un determinat recurs (patrimonial, immaterial o del folklore), sorgisca com possible millor opció una decisió coparticipada entre diferents agents (tècnics i ciutadans, principalment).

De totes maneres, hi ha fórmules que permeten objectivar en certa mesura estes característiques (singularitat, arrelament, valor simbòlic i d'ús) per a eliminar d'alguna manera eixe alt grau de subjectivitat a què s'exposen.

- Els agents culturals Des del punt de vista de l'oferta, existeixen uns elements, parcialment fora de l'àmbit de control de les institucions públiques, però que de vegades, poden condicionar i exercir una influència important en el desenvolupament de qualsevol política cultural; es tracta dels agents culturals i de les institucions o empreses que treballen en tal àmbit.

Entenem per agents culturals aquelles persones, grups o institucions que intervenen en qualsevol nivell (creació, producció i exhibició, conservació), generant relacions i connexions que afecten la configuració del Sistema Cultural Local, i que disposen de certs recursos per a influir en l'opinió pública i poden condicionar l'oferta i/o la demanda de béns i serveis culturals.

En les empreses o institucions inclouríem aquells organismes autònoms dependents de l'administració local però amb autonomia d'actuació (cases de cultura, teatres, etc.) i les institucions privades o sense ànim de lucre, que poden organitzar i oferir serveis culturals a la comunitat dins de les seues línies particulars d'actuació.

Els factors que determinaran les característiques de la demanda seran, bàsicament, la població del municipi i els visitants.

- La demanda. Els factors que determinaran les característiques de la demanda seran, bàsicament, la població del municipi i els visitants, analitzant en cada un dels dos grups les seues característiques sociològiques, demogràfiques i formatives. L'existència d'aquests dos grups de demandants de serveis culturals ve motivada, d'una banda, per constituir la població del municipi i, per tant, ser els destinataris de tota acció pública; i, d'altra banda,

perquè la població visitant (fluxos turístics) pot demandar diversos serveis culturals atenent als seus diferents condicionants sociològics i formatius que, al seu torn, poden servir de reclam i enriquiment per al municipi. És important també diferenciar entre la demanda real de béns o serveis culturals i la demanda potencial o latent, el coneixement de la qual permetrà reorientar la programació i planificació cultural del municipi.

Així, el Sistema Cultural Local pròpiament dit, en aquest segon nivell d'anàlisi, vindria determinat per la interrelació de tots aquests factors estructurats a partir de l'oferta i la demanda. És en aquest nivell on es mostra clarament que un Sistema Cultural Local ve condicionat per les característiques individuals del municipi i que, precisament per això, no és extrapolable a altres municipis de característiques semblants.

NIVELL III: Relacions entre diferents Sistemes Culturals Locals. Cada municipi presenta un Sistema Cultural Local diferenciat, en tant que els factors que intervenen en el fet cultural i les seues relacions són diferents segons les característiques de cada municipi. Per això, és interessant i necessari analitzar les relacions de competència, complementarietat o antagonisme que puga existir entre realitats locals diferents, especialment entre aquells municipis pròxims entre si. Aquesta anàlisi podrà obrir portes a una futura col·laboració o a un possible treball en xarxa entre diferents municipis, rendibilitzant més els recursos i els esforços particulars.

L'AGENDA 21 DE LA CULTURA.

L'agenda 21 de la cultura és un document que pretén donar resposta als nous reptes que les polítiques culturals públiques han d'afrontar en el segle XXI. Aquest document, proposat en el marc del IV Fòrum d'Autoritats Locals de Porte Alegre, segueix les pautes que es van aplicar per a la redacció de l'agenda 21 del medi ambient en què es pretenia lluitar contra els efectes de la globalització. L'agenda 21 de la cultura va ser firmada i ratificada per diversos organismes locals a Barcelona el 8 de maig de 2004.

Es tracta d'un text estructurat en tres parts: La primera és un conjunt de principis, la segona arreplega 29 compromisos que en teoria han d'adoptar les entitats locals que subscriuen l'agenda i finalment una sèrie de recomanacions a distintes institucions com són les entitats locals, els governs nacionals i els organismes internacionals. Les recomanacions són un conjunt d'accions que permeten i aprofundeixen en el desenvolupament dels compromisos adquirits.

Per al diagnòstic d'una realitat cultural local, cal entendre l'Agenda 21 com un document que dota de contingut els objectius finals d'una política cultural local.

En el nostre context, per al diagnòstic d'una realitat cultural local, cal entendre l'Agenda 21 com un document que dota de contingut els objectius finals d'una política cultural local. Es tracta d'un document que segons el nostre parer presenta un elevat grau de maduresa conceptual i que va més enllà de la simple declaració de bones intencions grandiloqüents. Adoptar l'agenda 21 de la cultura com a guia de l'orientació de les polítiques culturals

locals implica compartir les consideracions següents:

- La dimensió rellevant de la política cultural és la dimensió local. Les relacions a partir d'eixe nivell, tant cap amunt com cap avall han de compartir la filosofia de les accions en xarxa,

- on la transparència i la participació siguem les seues característiques definitòries.
- Els drets culturals són part dels drets humans i la diversitat cultural és un dels principals patrimonis de la Humanitat. Els éssers humans s'expressen culturalment (ja siga practicant, produint o consumint cultura) i aquesta capacitat ha d'estar garantida en totes les comunitats, tant a través de la participació com de l'accés
 - La política cultural és un dels elements centrals de l'acció pública i per això requereix d'una planificació conjunta amb elements d'intervenció com l'urbanisme, la política social, l'educativa, l'ambiental, etc..
 - La cultura té una dimensió econòmica indefugible i per tant ens hem de moure entre eixa capacitat per a crear riquesa i ocupació. Les comunitats han de garantir els mecanismes (entre ells el funcionament eficient del mercat) que permeten la producció, distribució i consum dels béns i serveis, alhora que hem de considerar que són més que mercaderies.
 - Rebutja la imposició de patrons culturals rígids, defén la necessitat d'un equilibri entre l'interés públic i el privat, i manifesta la multiplicitat dels agents socials com a base per al desenvolupament cultural dels pobles

El conjunt de compromisos s'articula al voltant d'una sèrie d'eixos centrals:

El primer d'ells defén actuacions que persigna la preservació de la diversitat cultural, el respecte a la llibertat d'expressió, les relacions interculturals alhora que es manté el respecte per la identitat històrica del territori que articula la política cultural.

El segon eix aprofundeix en aspectes lligats a la universalització de l'accés a la cultura i la cultura com a element d'integració i expressió de la dignitat humana individual i col·lectiva. I açò implica esforços per l'ampliació de públics i de la participació, la col·laboració amb les instàncies educatives, la recerca i la promoció de nous llenguatges i codis creatius

El següent eix emfatitza en alguns aspectes operacionals de la política cultural destacant la necessitat de fomentar la participació en la formulació de les polítiques i en la necessitat d'avaluar-les. Apunta la voluntat de descentralitzar alhora que reclama la coordinació entre distints ens locals.

El següent conjunt de compromisos ressalta el caràcter públic de la cultura i la necessitat del seu finançament públic sense renunciar als incentius sobre les iniciatives privades ja siga via subvenció, avantatges fiscals o a través de l'articulació de mecanismes financers amb els micro crèdits o el capital risc.

Finalment destaca els compromisos específics sobre alguns sectors com són els mitjans de comunicació local i la dimensió digital de les indústries culturals, el foment de la lectura i la preservació del patrimoni.

El document Agenda 21 de la cultura va anar elaborant-se al llarg de diferents esborranys en diversos seminaris i xarxes culturals des de gener de 2003 fins maig de 2004. A la data de la seua aprovació el 8 de maig de 2004, únicament 37 ciutats espanyoles s'havien adherit als principis que es desprenen del document, i estes no representarien a la totalitat de les comunitats autònomes. Les ciutats eren: Alcobendas, Collado Villalba, El Escorial, Fuenlabrada, Getafe, Leganés, Rivas-Vaciamadrid, San Fernando de Henares i San Sebastián de los Reyes, per Madrid; Algete, Burguillos,

Carmona, Còrdova, Loja, Marbella, i Vera, per Andalusia; Aló i Maó, per Menorca; Avilés, a Astúries; Badalona, Barcelona, El Prat del Llobregat, Girona, Granollers, l'Hospitalet de Llobregat, Molins de Rei, Robí i Sant Boí del Llobregat, a Catalunya; Baranaiz, Bilbao, Irun i Sestao, del País Basc; Bera, de Navarra; Fuerteventura i Santa Cruz de Tenerife, de Canàries; Miajadas, d'Extremadura, i la ciutat autònoma de Melilla.

En l'actualitat, es té prevista la presentació del document Agenda 21 de la cultura a Nacions Unides i a la UNESCO perquè ho adopten com a base per al disseny i la programació de les polítiques culturals locals, i el procés d'adhesió per als diferents governs locals segueix obert en el que es pretén com un compromís internacional, a partir de la realitat local, per a afrontar la nova realitat cultural mundial.

LA PLANIFICACIÓ CULTURAL.

El procés de planificació cultural obliga en un primer lloc a identificar l'existència, les característiques i la dimensió dels recursos culturals.

El concepte de planificació cultural, com no podia ser d'un altra manera a l'àmbit de les Ciències Socials, és un concepte multidimensional i complex i que descriu models efectius d'intervenció sobre la configuració de l'espai simbòlic molt diversos (Evans, G., 2001). L'objectiu d'aquest treball, però no és aportar disquisicions teòriques sinó recolzar-se en alguna accepció que s'emmarque en l'esperit de l'encàrrec i que aporte eines pràctiques

d'interpretació i d'intervenció de la realitat. En aquest sentit cal remarcar que la demanda del treball prové de la iniciativa d'una institució democràticament representativa com és la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Gandia amb l'objectiu de comptar amb una descripció de les característiques de la realitat del Sistema Cultural Local per a encetar

La planificació cultural és una aproximació integral al concepte de vida ciutadana amb l'objectiu final de millorar la qualitat de vida dels ciutadans.

un procés que ordene la política cultural amb una perspectiva de mig termini (2005-2012). En aquest sentit i de manera genèrica el que es pretén és iniciar un procés que monitoritze i actue sobre les implicacions simbòliques, polítiques, econòmiques i socials dels recursos culturals de la ciutat. El procés de planificació cultural, per tant, obliga en un primer lloc a identificar l'existència, les característiques i la

dimensió dels recursos culturals, perquè en un entorn de participació social i política els agents es doten d'elements interpretatius que permeten la definició d'objectius i la implementació de projectes i estratègies de gestió que els assoleixen.

Tota planificació [...] és, més que un procés tècnic un exercici de concertació social [...].

La planificació cultural, però no és una intervenció sectorial sinó que significa una aproximació integral al concepte de vida ciutadana amb l'objectiu final de millorar la qualitat de vida dels ciutadans, ja siga en la seua dimensió simbòlica i de desenvolupament integral de les seues capacitats emotives i expressives com en la vessant més material. Més enllà com assenyala Woorpole y Greenhalgh (1999), "Qualsevol forma de planificació urbana, és hui, per definició, una forma de planificació cultural en un sentit ample ja que no pot deixar de tenir en compte les identitats lingüístiques o religioses, les seues institucions culturals i els estils de vida, així com les formes de comportament, les aspiracions de les comunitats i la contribució que aquestes fan al tapís urbà".

Però, a partir d'una concepció renovada dels processos de planificació, tota planificació i mes encara la cultural que té a veure amb la

gestió de l'univers simbòlic d'una col·lectivitat, és, més que un procés tècnic un exercici de concertació social en el que els aspectes de desenvolupament del procés tenen tanta transcendència com la perícia en el càlcul tècnic. La participació, la transparència, la construcció de consensos són atributs indefugibles per a articular projectes de planificació que tinguen impacte efectiu i sostenible en la realitat social

ELS DISTRICTES CULTURALS.

Una de les possibles vessants de la planificació cultural s'orienta cap a la definició i disseny de districtes culturals. El districte cultural, com a concepte, marca una nova traça en les possibilitats d'intervenció sobre el territori al voltant de la cultura. El que planteja, traslladat des de l'anàlisi de la realitat industrial, és que és una opció possible orientar els recursos públics i privats, cap a l'especialització del territori en algun dels àmbits de la producció artística i cultural. I és precisament en l'àmbit de la producció cultural on són molt més visibles els avantatges oferits per les economies d'aglomeració. La concentració espacial dels agents culturals (individus, empreses, serveis auxiliars) genera sens dubte unes sinergies i uns continus processos de retroalimentació majors que en altres àmbits d'especialització territorial. Es tracta en definitiva de generar un "creative millieu" que servisca de caldo de cultiu per a iniciatives, projectes, innovacions i empreses, tant des de la perspectiva empresarial com de l'artística i cultural.

El concepte de districte cultural va ser encunyat pels investigadors italians, basant-se en el concepte de districte industrial, per a definir una zona de la ciutat en què la producció de béns o serveis culturals suposen el principal atractiu. Aquest concepte ha sigut desenvolupat, en la teoria i en la pràctica, sobretot en territori italià i en els països anglosaxons (Estats Units i Regne Unit).

Allò que caracteritza el districte cultural és que pot utilitzar-se com un nou recurs per a atraure població i crear una imatge diferent de la ciutat excessivament industrialitzada a partir de la utilització dels recursos culturals locals.

El concepte de districte cultural defineix una zona de la ciutat en què la producció de béns i serveis culturals suposen el principal atractiu.

Açò posa a disposició de l'administració local un nou recurs que pot utilitzar-se per al desenvolupament econòmic i urbà i per a la difusió cultural, si bé encara està en període d'experimentació i es desconeix l'abast real del creixement econòmic i les possibles conseqüències de la revitalització urbana per ell motivada.

Algunes característiques de la cultura que han de tindre's en compte per al concepte de districte cultural poden ser (Santagata 2004):

- La producció de la cultura està indissolublement lligada a un territori.
- Cada generació té la seua pròpia identitat, el seu propi espai i el seu propi estil creatiu.
- Els districtes culturals estan definits per la producció de béns basats en la creativitat, la cultura i la propietat intel·lectual.
- Els districtes culturals converteixen la creativitat en cultura i la cultura en béns i serveis valorables econòmicament.

- Els béns culturals són idiosincràtics perquè per a la seua creació, producció tècnica i distribució és necessari conèixer la idiosincràsia del territori a què estan lligats.

Així, s'han establert diferents models teòrics de districte cultural (Santagata 2004) que poden veure's reflectits en la pràctica en alguns exemples concrets:

- El districte cultural industrial: bàsicament és l'acumulació en una mateixa zona industrial de diverses empreses que basen la seua producció en el camp de la cultura i que presenten en els seus productes un baix nivell d'estandardització i que, en part, depenen les unes de les altres per a aconseguir el producte final. En aquest sentit, pot diferenciar-se entre aquell districte que empra una alta tecnologia, en el producte final de la qual dependrà el treball en cadena de diverses empreses, i aquell que empra una tecnologia bàsica, en què compta més la creativitat i on cada empresa s'encarrega únicament de la seua producció. Com a exemple d'aquest tipus de districte cultural, Santagata menciona el complex cinematogràfic de Los Angeles (Estats Units) per al cas d'alta tecnificació, i el cas del districte ceràmic de Caltagirone (Sicília) per al de menor tecnificació.
- El districte cultural institucional (o institucionalitzat): aquest tipus de districte cultural ve caracteritzat per una major implicació institucional en el sentit que la producció ve marcada geogràficament per la protecció territorial del bé, açò és, l'existència d'una denominació d'origen o protecció semblant. En aquest cas, els productes vénen lligats a la cultura local i depenen econòmicament de la seua vinculació simbòlica al territori. Així, en aquest cas el districte cultural estarà format per totes aquelles empreses que, ubicades en un determinat territori, produeixen un producte protegit perquè està lligat culturalment al territori on s'assenta. Santagata exposa el cas de la producció de vi del Langhe (en el Piemont italià), encara que per ser un cas més comú podria prendre's qualsevol altra denominació d'origen.
- El districte cultural de museus (o districte museístic): la forma d'aquest tipus de districte cultural seria la construïda a partir d'una xarxa de museus o d'una comunitat artística. No obstant, aquest cas no es limita al que es coneix com una xarxa de museus (en què poden estar distanciat geogràficament entre si), sinó que pretén formar una unitat a partir d'una sèrie d'individualitats; és a dir, diferents museus pròxims geogràficament s'unixen conceptualment en un districte cultural que, ubicat generalment en el centre històric de la ciutat, crearà una nova estructura homogènia de què es beneficiaran les antigues unitats museístiques independents al compartir xarxes de connexió amb altres institucions, visitants reals i potencials, comercialització de serveis, etc. Un exemple d'aquest districte cultural podria ser el conjunt dels museus del Vaticà.
- El districte cultural metropolità: és, en línies generals, una concentració en un territori determinat d'infraestructures i equipaments dedicats a les diferents manifestacions culturals (arts escèniques, arts plàstiques, museus, cinema, etc.). L'objectiu d'aquest tipus de districte cultural és el de servir d'atracció per a nova població i per a dissenyar una nova imatge de la ciutat; un tipus de planificació que s'ha posat de manifest en un gran nombre de ciutats amb eixos mateixos objectius i amb diversos resultats. El districte cultural metropolità pot prendre dos

variants: el districte centrat en la promoció d'una àrea rica en patrimoni historicoartístic (com podrien ser els casos esmentats per Santagata de Venècia o Florència), o aquell que no compta amb eixe tipus de recursos però que pot establir-se com un nucli generador de serveis culturals.

A l'hora de classificar els diferents tipus de districtes culturals possibles, Justin O'Connor diferix de Walter Santagata i estableix una altra tipologia diferent encara que coincident en alguns aspectes:

- El model de districte cultural-densitat d'equipaments, que es basa en la idea que la ubicació d'institucions culturals en una àrea deprimida promourà la regeneració urbana; destaca que aquest cas només tindrà èxit en el cas que la inversió pública acompanye la inversió pública inicial.
- El model de districte cultural-densitat d'agents, de recent implantació i el desenvolupament del qual no pot avaluar-se, però que es basa en facilitar la relació en xarxa i la comunicació entre els diversos agents culturals professionals.

O'Connor menciona també el model de parc científic i el de districte industrial, però considera que cap dels dos casos pot adaptar-se a la realitat complexa de les indústries culturals.

El districte cultural, per tant, es converteix en una opció més d'intervenció que té les conseqüències més directes en el camp econòmic i urbà, i que adquireix valor i significat en tant que s'integra en el sistema local, ja que no té sentit si no s'ajusta a la realitat cultural del territori on s'estableix.

Pier Luigi Sacco (Sacco 2003) considera que la forma eficaç i sostenible d'organitzar un districte cultural és per mitjà d'una integració de les quatre formes establertes per Santagata, encara que ha de tindre's en compte que cada un dels tipus (tant de la classificació de Santagata com de la de O'Connor o qualsevol altra) es configura a partir d'una realitat diferent i amb uns objectius diferenciats, i que pot tindre les seues conseqüències en diferents camps econòmics, per la qual cosa la possible aplicació d'aquest tipus d'intervenció ha de vindre irremeiablement motivada per les necessitats pròpies del territori en qüestió.

Cap 2. ELS ELEMENTS QUE CONFIGUREN L'OFERTA.

ALGUNES PECULIARITATS SOCIOECONÒMIQUES QUE AFECTEN LA REALITAT DEL SISTEMA CULTURAL LOCAL.

És cert que la planificació cultural ha esdevingut una dimensió rellevant en la realitat de les ciutats, però també és cert que l'aplicació efectiva s'ha fet sobre espais urbans de grans dimensions. Barcelona, Viena, Londres o Montreal articulen intervencions actives sobre la seua caracterització simbòlica i sobre les xarxes de les indústries culturals arrelades al seu territori. Totes les aproximacions empíriques mostren que el desenvolupament de les activitats culturals va lligat a la dimensió i la densitat urbana i que és necessari cert llindar de grandària perquè compleixen les economies d'escala i d'aglomeració que requereixen la major part de les activitats culturals. Molt menys s'ha escrit i parlat d'espais urbans que escassament arriben als 100.000 habitants

La primera dificultat en l'anàlisi del territori resulta de la delimitació precisa d'aquest territori en els aspectes més rellevants per a l'estudi del Sistema Cultural Local. És evident que Gandia és una ciutat de 63.000 habitants que es troba en el bell mig d'una quasi conurbació que resulta la comarca de La Safor amb quasi 150.000 habitants. A més a més, es tracta d'una comarca amb un elevat dinamisme demogràfic que en els últims anys ve conformat per l'arribada d'immigrants que van conferint a la ciutat un important entorn intercultural.

Ja des del punt de vista de la dimensió, Gandia assenyala certa peculiaritat. Cal destacar que al conjunt d'Espanya sols hi ha una vintena de ciutats que estan entre els 60.000 i els 70.000 habitants. Des de la perspectiva de la cultura la dimensió poblacional és molt important, ja que cal ultrapassar certes dimensions poblacionals per a poder activar economies d'escala i d'aglomeració. La xifra entre 60.000 i 70.000 habitants pot precisament determinar la frontera entre aquells espais que la superen i aquells que s'hi queden per sota.

La població, a més, mostra uns nivells de formació moderadament superiors a la mitjana de la Comunitat Valenciana, aspecte que està molt lligat als models de consum cultural, com veurem més avant.

L'especialització productiva com a centre important de distribució comercial, la presència d'alguns dinàmics *clusters* de serveis avançats (informàtica, serveis a les empreses, formació universitària) i la necessària reorientació del model turístic més tradicional de sol i platja remarquen l'oportunitat d'utilitzar la cultura com a possible factor de generar valor afegit socioeconòmic sobre l'espai.

Respecte al sector turístic cal assenyalar que els estudis realitzats sobre la realitat de Gandia mostren la necessitat d'adoptar estratègies que

reforcen el paper de la cultura, tot i que el posicionament del present treball conceptualitza el turisme com un subproducte de la política cultural i no a l'inrevés. El que és evident és que la demanda generada per la població visitant reforça la dimensió poblacional que pot fer viables alguns projectes culturals.

Si comparem amb altres ciutats de la mateixa dimensió podem comprovar que l'especialització ve clarament donada per la notable diferència en la menor presència d'activitats industrials i per una major presència de les activitats comercials, especialment a l'àmbit minorista. Respecte a l'índex turístic cal assenyalar que es troba per damunt de la mitjana, tot i la presència quasi monstruosa de Benidorm, però queda també patent la pèrdua relativa enfront de la posició en 1996, quan aquest mateix índex se situava un 60% per damunt del promedi de les ciutats referides

Ciutats espanyoles al voltant dels 60.000 habitants	Població	Nivell Econòmic	Quota de Mercat	Índex Industrial	Índex comercial a l'engròs	Índex Comercial Minorista	Índex Turístic	Índex Turístic 1996
Linares	57.800	5	124	147	102	148	36	44
Vélez-Málaga	57.457	3	135	52	109	173	73	65
Irun	57.618	9	136	174	183	173	63	71
Alcalá de Guadaira	58.351	4	130	341	269	135	55	90
Viladecans	58.213	6	133	172	123	113	119	105
Alcoi	60.465	4	141	143	147	178	15	14
Ponferrada	64.010	5	154	107	137	177	55	52
Sagunto/Sagunt	57.741	6	136	237	97	155	62	72
Sant Cugat del Vallès	59.837	10	140	159	192	131	59	54
Rubí	62.638	6	149	138	277	111	1	11
Orihuela	61.018	4	148	115	156	141	92	139
Gandia	62.280	7	156	92	176	192	288	355
Benidorm	61.352	6	164	58	65	235	2.962	2.393
San Sebastián de los Reyes	60.323	8	138	98	171	74	2	18
Rozas de Madrid (Las)	62.527	10	142	59	201	136	28	1
Prat de Llobregat (El)	63.112	6	149	412	140	155	4	62
Promedi	60.296	6	142	157	159	152	245	222
Diferència percentual respecte al promedi	3,3%	13,1%	9,7%	-41,2%	10,6%	26,6%	17,7%	60,2%

Font: Anuari Econòmic d'Espanya. Servei d'estudi de La Caixa 2004

Segons assenyalen altres estudis sobre la realitat socioeconòmica (Nacher, J.A.2003) Gandia presenta algunes característiques que l'ubiquen en bona posició per a una especialització en l'àmbit dels sectors creatius i innovadors.

"les preferències dels estudiants de Gandia es dirigixen sobretot cap a l'àmbit juridicoempresarial però, a diferència del que succeïx en les altres ciutats majors de la província, la població mostra una de les més altes propensions cap a titulacions de cicle llarg amb un perfil generalista i humanístic. Mentres que les titulacions de cicle curt oferixen una més ràpida eixida laboral en llocs de comandament intermedi, les titulacions de cicle llarg i generalista són més apropiades a l'adquisició d'actituds obertes i coneixements i habilitats polivalents, prou més coincidents amb el desenvolupament de capacitats directives i amb l'emergència de capacitat innovadora¹". (Nacher, 2003)

¹ Subratllat nostre

El mateix autor remarca: "Les dades revelen l'existència d'una acceptable propensió entre la població a cursar estudis universitaris i, més important encara, apunta l'existència d'un mercat local per a l'ocupació de diplomats i titulats en la pròpia ciutat. És este un fet diferencial que permet aprofitar a la ciutat una part important de la inversió realitzada en la formació de capital humà, la qual cosa brinda un grau d'autonomia econòmica superior al de moltes altres ciutats en la província, en què la posterior fuga dels estudiants titulats agreuja els seus nivells de dependència externa.

Un altre fet a tindre en compte en l'àmbit de la sensibilitat universitària local és que el propi Ajuntament de Gandia ocupava en 1997 el primer lloc com a subscriptor de convenis amb la Universitat de València en tota la província. Sens dubte, perquè, tenint en compte a més la baixa accessibilitat relativa existent amb València capital, Gandia és potser la localitat amb una més alta sensibilitat universitària en tota la província i, per tant, mostra senyals inequívocs d'una major capacitat per a generar canvis qualitius en la seua societat i economia que li permeten adaptar-se millor a l'entorn.

Gandia és un important viver d'iniciatives avançades. El conjunt dels agents i l'AAPP local mostren un dinamisme i esperit emprenedor molt destacables i bona part d'estes iniciatives es concentren en els àmbits de la cultura, l'oci i les comunicacions. Es tracta de segments estratègics de la vida social no sols perquè proporcionen jaciments d'ocupació qualitativament superior, amb major futur i estabilitat, des de qualsevol punt de vista sinó també en la mesura que contribuïxen a difondre imatge de marca per a la ciutat.

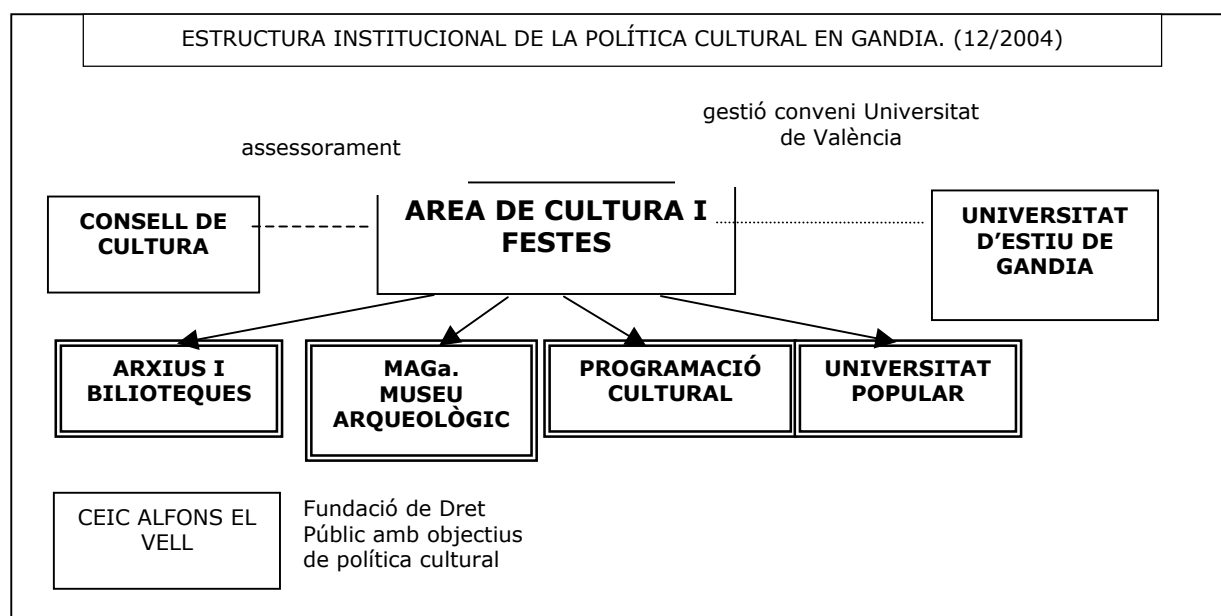
En els últims anys, són exemples del caràcter emprenedor de la societat local:

- una intensa programació d'esdeveniments culturals ben sovint associats amb la recuperació de la memòria històrica de la societat local,
- la localització d'oferta universitària en l'àmbit formatiu (U.P.V., Universitat Politècnica de València) i l'establiment de connexions amb l'activitat universitària en assessorament i I+D+I (U.P.V. i Universitat de València),
- l'obtenció del segon programa espanyol d'excel·lència turística i la reconversió de la fatxada marítima de la ciutat,
- la consolidació d'un sector de productes i servicis informàtics internacionalitzat,
- l'auge de l'associacionisme empresarial amb vocació comarcal i una creixent consciència de la necessitat la cooperació interempresarial;
- la posada en marxa de projectes amb cooperació entre associacions representatives de la societat civil i Administració Pública, un notable exemple de la qual és el Centre Integral del Polígon d'Alcodar;
- el lideratge d'agents locals en un lobby de comarques centrals de la C.A.V. per a reclamar actuacions territorialment compensatòries del govern regional". (Nacher, 2003)

Totes aquestes consideracions fan del espai Gandia-La Safor un territori especialment sensible a la potencialitat d'especialitzar-se en àmbits lligats a la cultura i el oci.

EL MODEL INSTITUCIONAL.

L'organització de la política cultural a Gandia respon a un model d'organització relativament convencional. La part fonamental de la intervenció sobre la realitat cultural local depén de la Regidoria de Cultura i Festes i recau en la part minoritària de la coalició de Govern entre el PSOE i el Bloc - Esquerra Verda. Aquesta àrea de Govern és dirigida per Francesc Peris, que alhora ostenta la responsabilitat en l'àrea de medi ambient. En Gener de 2005, però, es reestructuren les àrees de govern i les responsabilitats en cultura passen a conformar una àrea junt amb els esports i l'educació. Des de 1984 existeix una fundació de Dret Públic promoguda per l'Ajuntament de Gandia amb l'objectiu de promoure la investigació, la divulgació i l'assessorament en matèries culturals (veure secció Agents Culturals). No existeix cap altra empresa pública ni cap organisme autònom per al desenvolupament de la política cultural. Les àrees funcionals que articulen la política cultural són l'Àrea d'Arxius i Biblioteques, l'Àrea d'Arqueologia ubicada en el Museu Arqueològic de Gandia (MAGa), l'àrea de Programació Cultural i la Universitat Popular centrada en la formació. També dins de l'àrea de cultura es gestiona l'articulació del conveni amb la Universitat de València, per al desenvolupament de la Universitat d'Estiu de Gandia. L'única excepcionalitat institucional és l'existència, des de principis de 2004 d'un *Consell de Cultura* de caràcter consultiu i compost per cinc membres que són creadors culturals en actiu (dos musicòlegs, un escultor, escriptor, un actor i un artista plàstic).

El Consell ha estat elegit per consens entre les forces polítiques que tenen representació en l'Ajuntament de Gandia i la seua funció és assessorar al regidor de Cultura i Festes. Es reuneix una vegada al mes i pot participar en les sessions de la Comissió de Cultura.

En definitiva, es tracta d'una estructura institucional, que si bé per una banda permet la delimitació clara dels espais d'intervenció de política

cultural al no barrejar-se amb altres àrees habitualment connexes com joventut, esports, turisme, dona, etc.. per altra banda tampoc incorpora cap d'altres àrees connexes que responen a una visió més integral de la dimensió cultural de la realitat (com podrien ser noves tecnologies, mitjans de comunicació, televisió local, o fins i tot urbanisme i promoció econòmica etc...). La segmentació de les àrees de govern per part de la coalició municipal PSOE / Bloc-EV dificulta la possibilitat de considerar la dimensió cultural com a eix transversal i estratègic de l'acció municipal.

EL DISCURS DE LA POLÍTICA CULTURAL.

En aquest apartat recollim aquell conjunt d'elements declaratius que ordenen la implementació de la política cultural. Com que bàsicament el pacte de Govern entre el PSOE i el Bloc-EV, des de les eleccions de 2003 atorga suficient autonomia a les parts en l'articulació de les seues competències i donada la relativa novetat del govern municipal (que encara no es troba a la meitat de la legislatura), podríem derivar que la política cultural s'articula a partir de la inèrcia del funcionament previ a les eleccions de 2003 i les aportacions programàtiques del partit que té la responsabilitat en l'àrea de Cultura i Festes, que en aquest cas és el Bloc-EV. En termes quantitius el programa electoral de la coalició destina el 10% a les propostes estrictes de política cultural en el marc de la primera secció del programa que fa referència a *La Gandia del Benestar*, articulades al voltant de quatre eixos; infraestructures, serveis culturals, programació i valencianització.

El programa electoral del Bloc-Ev parteix de la declaració de la voluntat que la ciutat de Gandia complisca el paper de capital cultural de les Comarques Centrals i de la valencianització de l'oferta. En l'àmbit de les infraestructures reclama la construcció d'un auditori, la creació d'una xarxa de museus a partir de l'existent Museu d'Arqueologia i l'acabament d'altres infraestructures com el Teatre Serrano i l'Escola Musical del Grau. En el marc dels serveis culturals el programa reclama una profundització en la participació dels agents culturals enfront del protagonisme de la direcció de l'IMAC, potenciació dels recursos i el paper del CEIC Alfons el Vell i de l'Arxiu, descentralització de la xarxa de biblioteques i certes propostes no molt definides per a reforçar la professionalització d'agents culturals vinculats a les arts escèniques i musicals (creació d'una orquestra o d'una escola de teatre). En el marc de la programació destaca el recolzament i potenciació d'alguns esdeveniments que ja funcionaven com ara els premis literaris de la ciutat, el festival de curtmetratges Mínima, les propostes de teatre amateur ordenades al voltant del concurs/mostra de teatre amateur Ligorio Ferrer, el festival internacional de Jazz i de manera genèrica les festes populars com Falles, Fires i Setmana Santa.

També es reclama major atenció a algunes fites emblemàtiques com el 9 d'Octubre o el 25 d'abril. Finalment fa també un vaga referència a la dimensió intercultural en un indefinit Fòrum de les Cultures. La següent dimensió fa referència a la valencianització tant de la comunicació amb els ciutadans com de la pròpia oferta cultural. Finalment es fa una breu referència en el programa a la televisió com a element vertebrador de la cultura local i supracomarcal.

Es tracta en conjunt, com és habitual en l'estructura dels programes electorals referits a la cultura, d'un llistat poc vertebrat i que no deixa entreveure del tot la concepció més filosòfica que ha d'ordenar les directrius d'intervenció en l'àmbit del govern local. Sols dues idees mostren un tarannà més estratègic, com són reclamar la capitalitat cultural de la comarca i valencianitzar la proposta cultural.

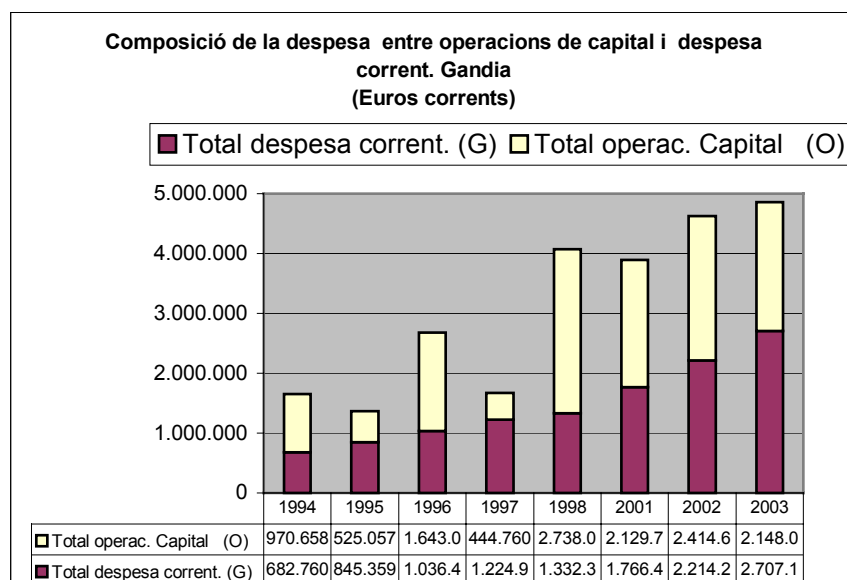
ELS PRESSUPOSTOS²

Els pressupostos constitueixen l'indicador més clarificador de la intencionalitat política respecte a la rellevància de la cultura en la configuració de la realitat local. Una anàlisi d'alguns indicadors derivada de l'estructura de les despeses en cultura ens pot aportar informació acurada sobre la dimensió, les característiques i l'estil de la política cultural local.

En aquest sentit, el que primer cal assenyalar és que al llarg de l'última dècada, podem observar un notable increment en la dimensió de la política cultural respecte al conjunt de la política municipal. Com podem observar al gràfic la política cultural ha passat de situar-se al voltant del 5% del pressupost total fins a assolir xifres que alguns anys han superat el 10%.

Aquesta xifra supera la mitjana d'aquelles poblacions de què tenim dades (Rausell et alii, 2002) que per al període 1994-1998 se situava al voltant del 7,9%. La tendència, per tant, mostra un esforç públic evident.

També queda clar que l'increment de la despesa pública en cultura no és fruit sols d'operacions de capital, que podrien considerar-se més o menys conjunturals, sinó que en la descomposició de la despesa entre operacions de capital i despesa corrent podem observar que la despesa corrent (Cap 1, personal, Cap 2 Béns i Serveis i Cap 4, Transferències) mostra una constant tendència creixent amb taxes interanuals de creixement que superen el 30%. Les operacions de capital al contrari mostren un comportament més irregular i als últims anys sols la rehabilitació del Teatre Serrano suposava més del 50% del total.

El resultat d'aquesta tendència mostra una delegació de cultura cada vegada més important en el conjunt de la intervenció pública municipal i amb capacitat creixent per a desenvolupar polítiques culturals.

Si analitzem la composició de la despesa corrent podem extraure

algunes conclusions addicionals sobre l'estil de la política cultural.

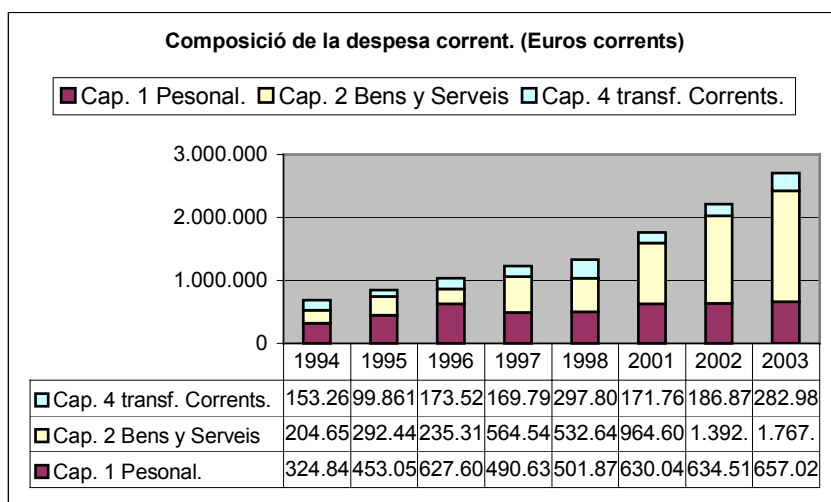
En primer lloc cal destacar la relativa estabilitat de la despesa en personal, ja que si el conjunt de la despesa corrent s'ha multiplicat quasi per cinc, la de personal sols ho ha fet per dos. Aparentment, per tant,

² No tenim dades per als anys 1999 i 2000. La font de totes les dades pressupostàries és l'Ajuntament de Gandia. Per a poder comparar amb altres realitats locals no estan incorporades les despeses corresponents a la Universitat Popular que en altres corporacions s'atribueixen a l'àrea d'educació.

estem davant d'una estructura de gestió que ha multiplicat considerablement la seua eficiència de forma que si en 1994 cada euro gastat en personal gestionava 1 euro en capítol 2 i capítol 4, en 2003 un euro gastat en personal gestiona més de 3 euros en els mateixos capítols.

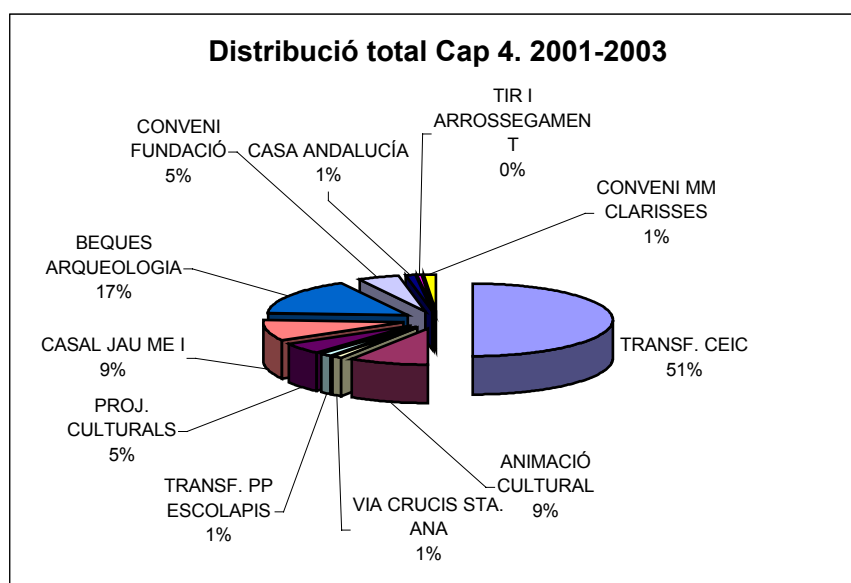
El gràfic sobre la composició de la despesa corrent també ens desvela algunes característiques de l'estil de la política cultural mostrant que es tracta d'una política cultural molt orientadora i en què juga poc la societat civil i les xarxes culturals, ja que el capítol de major dimensió i el que més creix és el del capítol 2, que reflecteix que el que està creixent és principalment el que programa l'ajuntament³.

Mentre que el capítol 4 mostra unes variacions molt més modestes. Estem per tant davant d'una política cultural molt "orientadora" i que es recolza molt poc en la xarxa ciutadana. Durant els últims tres anys sols una institució, el CEIC Alfons el Vell recull més del 50% de les transferències de la política cultural municipal i són molt pocs els agents culturals que participen en l'articulació de la política cultural local.

Les úniques dades que tenim per comparar són les que ens ofereix la Generalitat de Catalunya per a municipis de 50.000 a 100.000 habitants en què podem observar que Gandia mostra uns percentatges inferiors en el capítol de personal i en transferències corrents, i un

percentatge molt superior en les operacions de capital i especialment en el capítol 7

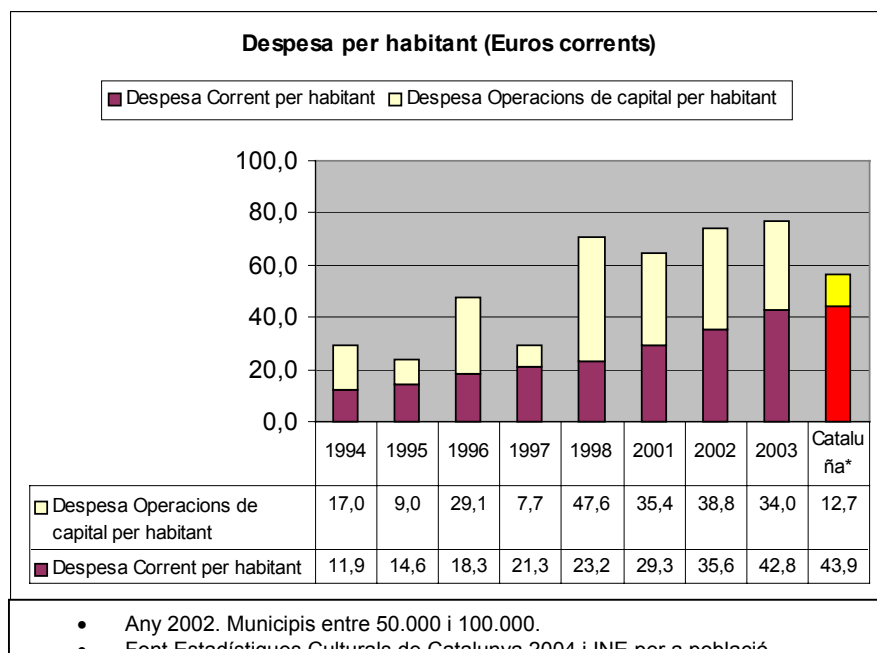
³ S'ha de remarcar que hi ha partides del capítol 2 que ben bé es podrien incorporar al capítol 4, com per exemple els convenis amb les 3 bandes de música de la ciutat i altres associacions culturals

Estructura de la despesa municipal en cultura				
milers d'euros	Ajuntaments de Catalunya amb poblacions entre 50.000 i 100.000 habitants (2002)		Gandia promedi 2001-2003	
	Cap 1	12.634	28%	641
Cap 2	17.814	39%	1.375	31%
Cap 4	4.852	11%	214	5%
Cap 6	9.816	21%	645	14%
Cap 7	100	0%	1.586	36%
Altres	484	1%		0%
Total	45.701		4.460	

Font: Estadístiques culturals de Catalunya 2004.
Departament de Cultura de la Gen. de Cat.

En termes de despesa total per habitant, tot i l'increment constant de la població, podem trobar que l'increment ha estat també considerable durant el període, passant de quasi 30 euros per habitant en 1994 fins a arribar als quasi 78 euros de 2003. De nou és la despesa corrent la que marca la tendència regularment creixent.

Podem comparar les dades amb la despesa mitjana per habitant dels municipis catalans entre 50.000 i 100.000 habitants, que com apareix al gràfic mostren una mateixa despesa corrent (un euro de diferència) però

la despesa per habitant en operacions de capital és sensiblement inferior. En aquest sentit podem afirmar que la despesa per habitant a Gandia, després de notables creixements en els últims anys ha arribat, si parlem de despesa corrent, a cert punt de normalitat, en termes comparatius, amb la mitjana dels municipis catalans de la mateixa grandària. En termes positius, però, cal considerar que es tracta d'una despesa corrent molt eficient en

la que els costos de personal són molt reduïts. La despesa total queda distorsionada pel paper que juga als últims anys la rehabilitació del Teatre Serrano

INFRASTRUCTURES CULTURALS.

És evident que algunes coses han canviat des que a finals de la dècada dels 90, aquest mateix equip feia algunes consideracions sobre l'estat de les infraestructures culturals a la ciutat de Gandia. L'obertura del centre cultural de la "Casa de la Marquesa", el funcionament del Museu arqueològic de dues sales d'exposició municipal i la pròxima inauguració del Teatre Serrano rehabilitat van superant alguns entrebancs que ens feien afirmar en aquells moments que Gandia era *un municipi on clarament els equipaments suposen una restricció determinant en el desenvolupament de la programació*. Tot i això les restriccions persisteixen especialment a l'àmbit de les arts escèniques i musicals

MUSEUS, PATRIMONI IMMOBLE BIC, GALERIES I SALES D'EXPOSICIÓ.

Com ja mostraven els altres treballs anteriors, la Safor no està especialment dotada en termes quantitius de patrimoni protegit, comptant que pràcticament no arriba al 2% del total de patrimoni protegit a la Comunitat Valenciana, mentre que la seua dimensió poblacional és del 3,4% del total.

A aquests elements amb protecció administrativa com a béns patrimonials podem afegir tot un conjunt de recursos patrimonials que habitualment es presenten com a recursos patrimonials com l'Hospital de Sant Marc (seu del MAGA), l'Ajuntament i el conjunt arquitectònic de la plaça de l'Ajuntament. En el marc de la arquitectura religiosa tindríem el Convent de les Clarisses, les Esclaves, L'Ermita de Santa Anna, el Convent de Sant Roc i l'església de Sant Nicolau al Grau de Gandia.

Com a Béns d'Interès Cultural incoats tenim el següent llistat.

Immoble	Localització	Municipi
Alqueria del Duc y Lagunas Circundantes	Partida Fuente de Montaner	GANDÍA
Castillo de Bairén	Al norte del municipio	GANDÍA
Colegiata de Santa María	Plaza de la Constitución, 1	GANDÍA
El Morabito	Llano de la Marxuquera	GANDÍA
Escuelas Pías Antigua Universidad	Plaza Escuelas Pias	GANDÍA
Murallas	C/ San Rafael	GANDÍA
Palacio de los Duques de Gandia	C/ Santo Duque, 1	GANDÍA

Font: Conselleria de Cultura (DGPA), 2004

Actualment Gandia compta sols amb un espai constituït com a museu que és el MAGa (Museu d'Arqueologia de Gandia) de recent inauguració. La proposta és per tant molt recent i encara resulta difícil d'avaluar. El que és cert és que tant en l'àmbit del contingut com en el del continent respon (amb modèstia) a les tendències recents de la museografia amb una narrativa expositiva avançada i

centrada en aspectes didàctics. "L'exposició permanent de la MAGa gira temàticament al voltant de la prehistòria comarcal, des dels primers habitants del Paleolític fins a l'Edat dels Metalls, com a preàmbul a les societats urbanes jerarquitzades de l'època protohistòrica, estant destinades per a aquesta finalitat les denominades Sala d'Homes i Sala de Dones de l'antic hospital de Sant Marc. El MAGa disposa de laboratori de restauració, sala multiusos per a la realització de tallers didàctics, seminaris i projeccions audiovisuals, sala d'investigadors, arxiu documental i biblioteca auxiliar especialitzada en temes de patrimoni i arqueologia."

El MAGa, per tant ha suposat la posada en valor d'un important recurs cultural com són les troballes arqueològiques de les nombroses coves de la Comarca de la Safor.

Per les seues característiques també es podria considerar com a museu la visita al Palau Ducal de Gandia, que gestionat pels propietaris (els Jesuïtes), fa una proposta expositiva/museogràfica en què mostra algunes de les peces amb què compta la col·lecció museogràfica del Palau Ducal. La proposta de la visita s'ha modernitzat notablement des de 2001 amb la incorporació d'elements audiovisuals i guiaments professionals Actualment, el Palau Ducal significa, si de cas, uns del pocs elements que compleixen la funcionalitat d'*atractor* turístic i que s'incorpora com a element de visita obligada per als turistes que accedeixen a la ciutat per altres raons. Els elements simbòlics que articulen la significació del Palau Ducal són per una banda la singularitat de l'edifici com a mostra d'arquitectura gòtica, renaixentista i barroca, així com la família dels Borja, especialment Sant Francesc de Borja.

Punts de Venda de llibres per a municipis de més de 25.000 habitants. 2003

Ciutat	Habit.	Punts de venda de llibres	Punts de venda per cada 10.000 hab.
Sagunt / Sagunto	58.287	154	26,4
València	780.653	1.566	20,1
Ontinyent	34.516	67	19,4
Gandia	63.201	122	19,3
Quart de Poblet	25.780	47	18,2
Burjassot	37.213	67	18,0
Paterna	49.683	85	17,1
Xirivella	28.044	46	16,4
Manises	26.655	43	16,1
Mislata	41.971	66	15,7
Alzira	41.758	65	15,6
Sueca	26.361	41	15,6
Aldaia	25.643	37	14,4
Benidorm	64.267	90	14,0
Xàtiva	27.300	37	13,6
Alaquàs	28.804	37	12,9
Crevillent	26.260	32	12,2
Castelló de la Plana	160.714	195	12,1

Font: BCF Consultors (2004). Mapa de librerías de la Comunidad Valenciana

Les sales d'exposició també de recent factura són les que allotja el centre cultural de la Casa de la Marquesa, la sala Coll Alas als

baixos del Edifici d'Escoles Pies i la Sala dels Arcs en el conjunt del Convent de Sant Roc.

En l'àmbit de les galeries d'art privades cal dir que no s'hi poden identificar altres que aquelles que són poc més que establiments que es dediquen a emmarcar quadres i que ofereixen alguna cosa d'obra destinada a la decoració i no tant al col·leccionisme. Per exemple no hi ha cap galeria associada a la UAGAE (Unión de Asociaciones de Galerías de Arte de España) ni tampoc a l'Asociación de Galerías de Arte de la Comunitat Valenciana

LLIBRE. BIBLIOTEQUES I LLIBRERIES.

Pel que respecta als punts de venda de llibres⁴, cal dir que Gandia junt a Ontinyent i llevat de municipis de l'àrea metropolitana de València, mostren les taxes més elevades de punts de venda de llibres.

Aquesta mateixa xifra per al conjunt de l'Estat Espanyol i per a 2003 és de 9,55, per al conjunt de la Comunitat Valenciana (una de les més altes de tota Espanya), és del 12,80 i per al conjunt de la comarca de La Safor és de 15,14.

Si parlem estrictament de llibreries les dades encara resulten més sorprenents ja que Gandia mostra el millor índex de tota la Comunitat Valenciana de llibreries per habitant.

Llibreries⁵

Ciutat	Facturació 2003					Ns/Nc	Total	Habitants per Llibreria
	Entre 90.000 i 150.000 Euros		Entre 300.000 i 600.000 Euros		>900.000 Euros			
	<90.000 Euros	Entre 90.000 i 150.000 Euros	Entre 300.000 i 600.000 Euros	Entre 600.000 i 900.000 Euros				
Gandia	6	1	0	2	0	6	15	4.213
València	38	20	13	9	9	39	128	6.099
Castelló de la Plana /	6	3	5	0	3	7	24	6.696
Dénia	1	1	2	1	0	0	5	7.555
Alzira	3	0	0	2	0	0	5	8.352
Sueca	2	0	0	0	0	1	3	8.787
Vila-real / Villarreal	2	2	0	0	0	1	5	8.937
Alacant / Alicante	10	7	4	1	1	8	31	9.868
Ontinyent	0	0	3	0	0	0	3	11.505
Torrent	3	1	0	0	0	2	6	11.603
Alcoi / Alcoy	0	1	1	0	1	2	5	12.007

Font: BCF Consultors. Mapa de librerías de la Comunidad Valenciana

També la xarxa de biblioteques mostra una densitat mitjana acceptable i per damunt de la Comunitat Valenciana i amb dotacions, en termes de fons, moderadament superiors a la mitjana de la Comunitat Valenciana.

2002	Biblioteques	Agències de lectura	Biblioteques especialitz.	Altres	Total	Unitats per 10.000 hab.	Fons / Habit 2001
Comunitat Valenciana	238	256	40	101	635	1,47	0,84
Província de València	132	139	20	56	347	1,53	-
Gandia	5	0	1	5	11	1,77	1,01
La Safor	10	18	1	5	34	2,33	1,04

Font: Conselleria de Cultura i Educació. D. G. del Llibre i Coordinació Bibliotecària.

⁴ "Contribuyentes IAE del epígrafe 659.4 Comercio al detalle de libros, periódicos, artículos de papel y escritorio, y artículos de dibujo y bellas artes." Nota de la Font.

⁵ Llibreries en sentit estricte segons la terminologia emprada en l'estudi citat de BCF consultors.

A més a més, cal considerar que la xarxa de biblioteques ha participat i generat projectes innovadors de certa dimensió com el programa de conveni amb la Fundació Bettelrsmann i el projecte del Consell Multicultural de la biblioteca.

En general, per tant, cal considerar que les infraestructures lligades al llibre mostren un nivell comparativament acceptable i mostren una solidesa considerable.

ESPAIS PER A LES ARTS ESCÈNIQUES I MUSICALS.

El punt més desequilibrat de la conformació del Sistema Cultural Local es l'escassa dotació d'infraestructures per a l'exhibició d'arts escèniques i musicals. El teatre del Raval, una sala de titularitat privada i amb un aforament de 248 places és des de 1995 i a partir de la seua remodelació l'única sala activa que permet l'exhibició teatral amb certes condicions més o menys professionals. El seu ús ha estat mol intensiu en els darrers anys i ha cobert, com veurem en la secció de l'oferta, tant la programació municipal, com el teatre infantil i juvenil, així com certa oferta de teatre independent. És per això que tant l'ús d'altres espais (salons d'actes d'ensenyament mitjà) com del recurs als espais públics i oberts és una estratègia necessària en la política cultural municipal.

Recintes ARTS ESCÈNIQUES

	2000			2001			2002			2003		
	TOT. RECINTES			TOT. RECINTES			TOT. RECINTES			TOT. RECINTES		
	Sala Coberta	Lloc Cobert	Aire lliure	Sala Coberta	Lloc Cobert	Aire lliure	Sala Coberta	Lloc Cobert	Aire lliure	Sala Coberta	Lloc Cobert	Aire lliure
GANDIA	3	1	2	1	0	2	1	0	1	3	1	3
OLIVA	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0	1
BELLREGUARD	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
TAVERNES	2	0	3	1	0	2	1	0	1	1	0	2
Font: Sgae												

El mateix passa amb l'exhibició de música clàssica, ja que Gandia no compta amb cap auditori específic per a exhibir en condicions l'oferta de música a nivell professional. En aquesta situació es recorre a la utilització d'espais coberts en monuments o recintes històrics (esglésies, Pati d'Armes del Palau Ducal) o en espais a l'aire lliure.

MÚSICA CLÀSSICA

	2000		2001		2002		2003	
	TOT. RECINTES		TOT. RECINTES		TOT. RECINTES		TOT. RECINTES	
	Coberts	Aire lliure	Coberts	Aire lliure	Coberts	Aire lliure	Coberts	Aire lliure
GANDIA	4	0	3	0	2	0	2	1
OLIVA	4	0	2	0	0	0	1	0
BELLREGUARD	2	0	2	0	2	0	2	0
TAVERNES	0	0	0	1	0	1	2	0
Font: Sgae								

CENTRES CULTURALS.

Com a centres culturals en sentit estricta sols podem comptar amb la Casa de la Marquesa González Quirós. Situat al centre de la ciutat i inaugurat l'any 2000, aquest centre, fruit d'una donació de la família Valier a la Fundació Bancaixa i com a resultat d'un conveni amb aquesta, l'Ajuntament actualment en gaudeix de l'usufructe. Té un ús polivalent i compta amb una sala d'exposicions, un saló d'actes, aules i un pati interior

amb possibilitats d'usar-lo com a espai per a actes musicals o d'arts escèniques de format reduït. En els darrers anys s'ha convertit en un centre molt actiu que recull no sols actes culturals sinó també socials. Cal destacar també que ha estat fins ara la seu de la Universitat d'Estiu de Gandia.

CINEMA.

Gandia compta amb una de les estructures més denses d'exhibició cinematogràfiques per habitant de tota la Comunitat Valenciana. Fins a l'estiu de 2004 podíem sumar 11 pantalles (8 pantalles ABC cinemes, 3 cinemes Cristina) un cinema d'estiu, un autocinema i el cinema Colom al bell mig de la ciutat que s'utilitza per a la programació municipal. També s'utilitza com a espai d'exhibició cinematogràfica el saló d'actes de la Casa de la Marquesa. Des de fa sols un parell de mesos s'han incorporat a la xarxa d'exhibició 8 noves sales i 1400 butaques a un complex hotelier situat a la platja de Gandia. En l'actualitat Gandia compta amb entre el 4 i el 5% del total de sales de la Comunitat Valenciana, cosa que dona una ratio de 3,2 pantalles per cada 10.000 habitants, mentre que al conjunt de la Comunitat Valenciana, aquesta ratio és d'1,1 i al conjunt d'Espanya està lleugerament per sota d'1. I l'oferta sembla que s'incrementarà amb noves propostes de centres d'oci amb multisales

Ratios de Pantalles x 10.000 habt (2004)

Gandia	3,16
Comunitat Valenciana	1,08
Espanya	0,99

GANDIA TELEVISIÓ.

Les televisions locals i especialment Televisió de Gandia de titularitat municipal resulten un actiu molt ressenyable. La seua titularitat és pública i està estructurada per la Junta d'Accionistes que són cadascún dels 25 regidors de l'Ajuntament de Gandia. La Junta d'Accionistes delega la seua representació en el Consell d'Administració. Aquest, d'acord amb l'escriptura de constitució de TELEVISIÓ PÚBLICA DE GANDIA SL, nomena com a executiu el gerent.

Gandia Televisió prové d'un projecte empresarial privat que finalment i degut a les dificultats financeres resulta municipalitzat. Actualment per tant resulta un projecte finançat en quasi el 90% per part de subvencions municipals i emet aproximadament unes 55 hores de televisió a la setmana. El projecte compta ja amb una reconeguda experiència tècnica d'un equip humà agrupat en una cooperativa de treball associat, heretada del model empresarial anterior. Gandia Televisió segueix un model de televisió de proximitat amb vincles amb la realitat cultural local a través de la difusió dels esdeveniments (com el premis literaris Ciutat de Gandia) i la retransmissió d'algunes de les manifestacions més massives de la cultura popular i festiva (Setmana Santa, Falles). I a més incorpora la dimensió cultural en programes de difusió del patrimoni audiovisual en col·laboració amb l'arxiu municipal, facilita les iniciatives artístiques derivades de les noves tecnologies així com difonen els treballs d'estudiants de l'Escola Politècnica Superior de Gandia de la titulació d'Imatge i so. També el plantejament en la programació musical tracta de prestar especialment atenció a les propostes musicals que es fan des de la comarca i en València. En termes genèrics, i d'acord amb la declaració d'objectius de la pròpia televisió, "té com a prioritari potenciar de forma decisiva la identitat cultural i lingüística de Gandia i la Safor".

RECURSOS CULTURALS.

Els recursos culturals, com assenyalen al primer capítol resulten un concepte difícil d'analitzar ja que es tracta del conjunt d'elements tangibles i intangibles que potencialment puguen tenir un ús simbòlic en el si d'una comunitat. Per a la nostra anàlisi els hem realitzat un llistat que finalment hem proposat a un conjunt de coneixedors de la realitat cultural perquè facen una espècie de valoració⁶. Del resultat d'aquesta aproximació podem fer les següents aproximacions.

On es manifesta el major consens és en la determinació dels personatges que configuren la memòria de la ciutat. La dimensió i transcendència universal dels autors del Segle d'Or Valencià determina que es genere un fort consens al voltant de la figura d'Ausiàs March, que es nomenat pel 100% dels enquestats

Personatges i nissagues	promedi valoració importància intrínseca (escala 1-5)	Percentatge d'enquestats que l'assenyalen com important
Ausiàs March	4,47	100,0%
Joanot Martorell	4,29	86,1%
Alfons el Vell	4,04	72,2%
Roís de Corella	4,14	61,1%
Sant Francesc de Borja	4,32	61,1%
Altres Borja	4,56	25,0%
Maria Enríquez	4,00	22,2%
José Rausell Ribas	3,57	19,4%
Els Trenor	3,75	11,1%
Beatet Andrés Hibernón	4,00	8,3%
Sinibaldo Gutierrez Más	4,00	5,6%
Els Valier	3,00	5,6%
Ligori Ferrer	3,50	5,6%

També assoleixen un elevat consens Joanot Martorell, i Alfons el Vell. Sant Francesc de Borja i Roís de Corella es situen per damunt del 60%. Després es situa un grup més heterogeni amb xifres de nomenament al voltant del 20% i per tant a prou distància del primer que són Maria Enríquez, Altres Borja i Jose Rausell.

Conseqüentment amb aquesta jerarquitització del personatges apareix la classificació dels períodes històrics, que situen com a període més important (tot i que no amb tan elevat grau de consens) al Segle d'Or Valencià i l'època dels Borja, entre el Renaixement i el Barroc.

⁶ La nostra metodologia ha consistit en realitzar un qüestionari via web, dirigit a coneixedors de la realitat cultural local perquè determinaren quins 5 elements de cadascuna de les llistes proposades per a cadascuna de les dimensions (Història, Esdeveniments, Personatges i nissagues, Patrimoni Material i Patrimoni Immaterial), consideraven més significatius. Finalment de les respostes obtingudes i depurades tenim una mostra de 36 respostes de professors i investigadors de la realitat local, gestors culturals i membres actius d'associacions culturals, usuaris freqüents de serveis culturals i creadors. El resultat és per tant una visió "il·lustrada" de la importància del recursos culturals que ens permet establir certa jerarquitització.

Períodes Històrics	Promedi valoració importància intrínseca	Percentatge d'enquestats que l'assenyalen com important
Època dels clàssics del Segle d'Or Valencià (Ausiàs March, Corella, Martorell)	4,52	80,6%
Entre el renaixement i el barroc: l'època dels Borja	4,46	66,7%
Desenvolupament econòmic i el boom turístic	4,14	61,1%
Dominació àrab	3,79	38,9%
La segona república i la guerra civil	3,69	36,1%
Prehistòria	4,58	33,3%
Les Germanies	3,92	33,3%
De la restauració a la segona república (redefinició i expansió de la ciutat)	4,09	30,6%
La transició i la democràcia	3,91	30,6%
La il·lustració	3,57	19,4%
Franquisme	3,29	19,4%
Període Ibèric	3,67	8,3%
Romanització	3,67	8,3%
De la revolució burgesa a la restauració	3,67	8,3%

El que resulta més sorprenent és que aparega com a tercer període més significatiu el que correspon al desenvolupament econòmic i el *boom* turístic amb un grau de consens superior al 60%, cosa que ens indica que la construcció simbòlica de la realitat de la ciutat apareix molt lligada a un fenomen històric molt recent i que per tant resulta difícil d'incorporar-lo a la política cultural. Un segon grup de períodes històrics assenyalats que van de 30,% al 40% són la dominació àrab, la segona república i la guerra civil, la prehistòria, les Germanies, finals del XIX i finalment la transició i la democràcia. En aquest segon grup de períodes el que destaca és que tant la prehistòria com De la Restauració a la segona república, són valorades intrínsecament més que els altres períodes.

En el marc dels esdeveniments, destaca la posició de la Universitat d'Estiu de Gandia que és nomenada per més del 90% dels enquestats i els premis literaris amb més del 70%. Ambdós esdeveniments són, sens dubte, els referents que posicionen la ciutat de Gandia en un marc més enllà de la lògica local. Ambdós també estan els últims anys en un procés de redefinició. Seguidament apareixen les tres manifestacions festives populars com són la Fira i Festes, les Falles i la Setmana Santa. Destaca però que altres esdeveniments, molt recents i certament poc consolidats com el festival MINIMA o ÈTNICA, el primer de curtmetratges i el segon de música ètnica, apareixen per damunt d'altres experiències més consolidades com el Festival Internacional de Música. Aquestes percepcions ens fan apuntar al fet de cert desig per apostar per manifestacions culturals menys convencionals i innovadores que puguin posicionar a la ciutat en àmbits on encara queden nínxols d'especialització enfront d'activitats més genèriques i convencionals com la música clàssica.

Esdeveniments	promedi valoració importància intrínseca	percentatge d'enquestats que l'assenyalen com important
Universitat d'Estiu a Gandia	4,06	91,7%
Premis Literaris. Ciutat de Gandia	3,74	75,0%
Fira i Festes	3,73	72,2%
Falles	3,48	63,9%
Setmana Santa	3,65	47,2%
Festival de curtmetratges MINIMA	3,36	38,9%
ÈTNICA Festival de músiques i danses del món	4,00	33,3%
Festival Internacional de Música	3,55	30,6%
Festival Borgia Pop	2,25	11,1%
Acadèmia Internacional de Música	4,25	11,1%

En el marc del patrimoni material destaca la valoració quasi unànime del Palau dels Borja com a element significatiu de la realitat patrimonial local, seguit de la Col·legiata i molta més distància pel conjunt del Convent de Sant Jeroni de Cotalba. Destaca l'elevada puntuació obtinguda pel convent, considerant que és un patrimoni que no està ubicat al terme de Gandia, però sembla que sí que és capaç de vehicular una identificació afectiva molt forta amb la ciutat

Patrimoni Material	promedi valoració importància intrínseca	percentatge d'enquestats que l'assenyalen com important
El Palau del Borja	4,57	97,2%
La Seu-col·legiata	4,32	77,8%
Convent de Sant Jeroni de Cotalba	4,53	52,8%
La Casa de Cultura Marquesa González Quirós	4,06	44,4%
Coves prehistòriques (Parpalló, Cova negra...)	4,47	41,7%
Hospital de Sant Marc. Seu del Maga	4,54	36,1%
Escoles Pies. Antiga Universitat. Plaça escoles Pies	4,36	30,6%
Castell de Bayren	3,44	25,0%
Convent de Sant Roc. Biblioteca. Arxius	4,00	22,2%

En el conjunt del patrimoni immaterial, com resulta lògic, el consens és menor, però destaca que l'ús del valencià siga nomenat per quasi el 70% dels enquestats. Li segueix la gastronomia local i la percepció del dinamisme cultural de la ciutat. Resulta destacable també que la identitat comarcal es situe per damunt de la identificació local, cosa que podria sustentar la idea de la voluntat de superar la lògica estricta del marc territorial local per a constituir espais de referència simbòlica que almenys abaste la totalitat de la comarca de la Safor. També pot ser significatiu que un element tan poc glamurós com la tradició comercial siga anomenat per més del 40% dels enquestats

Patrimoni Immaterial	promedi valoració importància intrínseca	percentatge d'enquestats que l'assenyalen com important
L'ús de la llengua pròpia	4,72	69,4%
La gastronomia local	3,95	61,1%
El dinamisme cultural de la ciutat	4,09	61,1%
Paisatge de la ciutat-comarca	4,52	58,3%
La cohesió/identificació comarcal (Safor i comarques centrals)	4,53	47,2%
La tradició comercial	4,00	41,7%
La tradició mediterrània i marinera	3,93	38,9%
La identificació local (Gandia)	4,25	22,2%

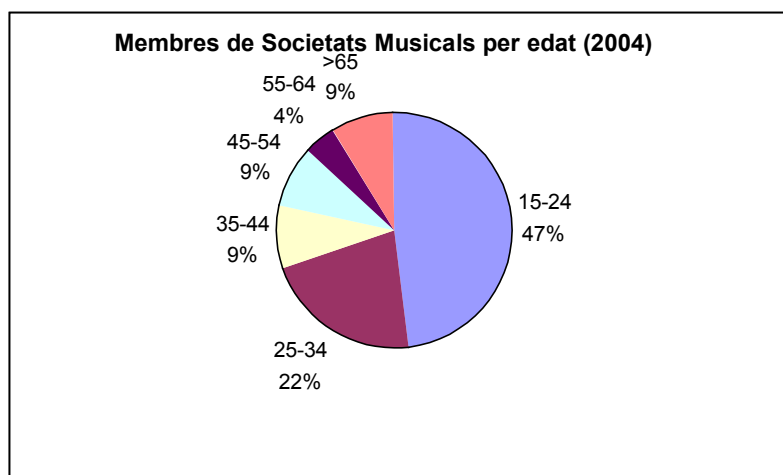
AGENTS CULTURALS.

Tal com declaràvem en el capítol primer, considerem agents culturals a aquelles persones, grups o institucions que intervenen en qualsevol nivell (creació, producció i exhibició, conservació), generant relacions i connexions que afecten la configuració del Sistema Cultural Local, i que disposen de certs recursos per a influir en l'opinió pública i poden condicionar l'oferta i/o la demanda de béns i serveis culturals.

LES SOCIETATS MUSICALS.

Gandia compta amb tres Societats Musicals: El Centre Musical de Beniopa, La Unió Artística Musical "Sant Francesc de Borja" i L'Associació Musical Grau de Gandia i dues escoles de música lligades la societat Sant Francesc de Borja i la Unió Artística Musical del Grau.

Tot i que no tenim dades actualitzades podem afirmar que el caràcter

urbà de Gandia, la dimensió de la població i la presència de moltes alternatives d'oci i temps lliure fa que en termes comparatius el nombre d'estudiants de música, així com de músics no siga tan alta com a la resta de les Comarques Centrals. Quasi el 5⁷% de la població declara que pertany a una Banda de Música, per la qual cosa podíem estar parlant al voltant d'entre 2500 i 3000 persones. Quasi el 70% dels membres de les societats musicals estan compreses en la

franja dels 15 als 34 anys. El que sí que destaca, amb dades de finals dels anys 90, és una major presència de músics d'orquestra i d'altres seccions musicals no lligades a la banda tradicional (corda, big bands,...) cosa que mostra una major diversificació i maduresa de la formació i la pràctica musical.

⁷ L'univers són residents a Gandia majors de 15 anys, per la qual cosa queden fora una part important dels "educands" que es troben per sota d'aquesta edat

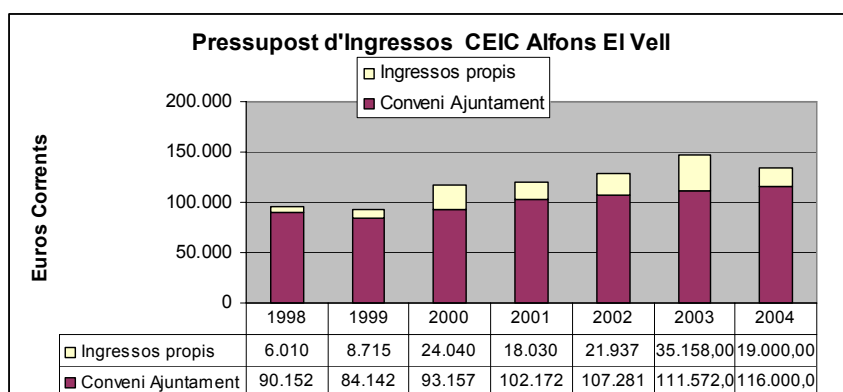
El paper de les Societats Musicals com a agents culturals en l'àmbit local és moltes vegades un espai de conflicte respecte a la política cultural més institucional. Per una banda no hi ha cap dubte que les societats musicals són la manifestació cultural més autònoma de la societat civil valenciana ja que compta amb una trajectòria centenària i que s'ha mantingut independentment de les polítiques culturals. Per un altra banda especialment en l'àmbit de la formació musical compleixen una funció insubstituïble ja que ha generat una xarxa completament territorialitzada que aproxima la possibilitat de rebre formació musical a pràcticament tota la població de la Comunitat Valenciana. Des del punt de vista de l'oferta musical compleixen també el paper de cobrir la demanda de música festera i cerimonial dels municipis.

Al mateix temps, però es tracta d'institucions relativament refractàries a la innovació i compten amb importants límits pels seus models de gestió amateur. El model convencional de relació amb el municipi és la signatura d'un conveni entre l'Ajuntament i la Societat Musical en què es pacten la prestació de determinats serveis a canvi d'una assignació anual. Aquest és el model bàsic que funciona a Gandia i genera certa insatisfacció per ambdues parts.

Del que no hi ha dubte és que les Societats Musicals són una part rellevant del Sistema Cultural Local i que cal buscar fórmules que les incorporen d'un manera més dinàmica i compromesa en l'articulació de la dimensió cultural local.

CEIC ALFONS EL VELL.

El CEIC, Alfons el Vell és una institució singular, tot i que depenen financera i orgànicament de l'Ajuntament⁸ mostra una autonomia funcional

molt elevada. Des de la seua creació s'ha mostrat com un dels agents culturals més dinàmics del Sistema Cultural Local. Les seues funcions més importants es poden trobar en l'àmbit de la promoció de la recerca i el pensament al

voltant de la identitat local comarcal i del concepte de Comarques Centrals, l'edició de llibres i la programació d'actes culturals i cívics. Vinculat a la institució del CEIC apareix també l'associació d'Amics del CEIC que actua de suport cívic i complementa les activitats del centre

⁸ Segons el estatuts de la institució, el Consell General està compost pels membres següents: president, que és l'alcalde de Gandia; vicepresident, el regidor delegat; consellers, fins a un màxim de 25; i secretari i interventor, els de l'ajuntament o aquells funcionaris en qui deleguen. Poden ser consellers totes les persones de reconeguda solvència en el camp de la cultura i de la investigació a la Safor.

Els consellers són nomenats pel Plenari de l'Ajuntament a proposta d'una comissió integrada pel vicepresident del Centre, el director i cinc membres del Consell General, elegits per sorteig entre els seus components per a cada ocasió. La comissió esmentada emet dictamen basant-se en les propostes que se li presenten per part de les institucions socioculturals i professionals legalment constituïdes i amb activitat a la Safor, claustres de professors dels centres d'ensenyament públics i privats existents a la comarca i la comissió municipal informativa amb competència en la matèria. Una vegada constituït, el Consell General eligeix el Consell Executiu i el director.

El personal administratiu completa la composició de la institució.

Font: <http://perso.wanadoo.es/ceicgandia/menu.htm>

PLUJA TEATRE

Pluja Teatre és un grup de teatre del circuit independent, que des de mitjan anys 70 té una activitat professional. Està fortament vinculat a la ciutat de Gandia i que a més des de mitjan anys 80 com a propietari de la Sala Teatre del Raval, programa directament i convenia programació amb l'Ajuntament de Gandia i amb altres institucions com la Diputació i la Generalitat per a públic infantil i juvenil (especialment a partir de 1995). Es tracta per tant d'un rellevant agent en la configuració de l'estructura de la programació i l'oferta teatral, així com en la configuració de les infraestructures d'exhibició, ja que des del tancament del Teatro Serrano el Teatre del Raval és l'única sala que permet a Gandia la exhibició teatral en bones condicions tècniques. A més, Pluja Teatre com a grup i individualment amb prestigi i vincles fermes en la història cultural del municipi i pròxima generacionalment i ideològicament a les estructures de la programació cultural de la comarca exerceix també certa influència en el model de política cultural (per exemple actualment un membre de Pluja Teatre pertany al Consell de Cultural Local). Ja siga com a propietari de la sala, com a programadors independents o com a programadors, des de 1995 a 2003, la sala Teatre del Raval ha estat responsable de 1230 funcions de teatre amb més de 223000 espectadors cosa que suposa 181 espectadors per funció amb una tasa d'ocupació de la sala del 73% de la seua capacitat, la qual cosa és una xifra molt acceptable per als estàndards corrents. (J.E Gongga,2004). Cal destacar que l'orientació professional del grup, cap al teatre infantil i juvenil, determina la pròpia orientació de la programació municipal cosa que permet afirmar que Gandia, en termes comparatius s'ha especialitzat en l'oferta de programació infantil i juvenil

LA UNIVERSITAT D'ESTIU DE GANDIA.

Podem considerar la Universitat d'Estiu de Gandia com un agent cultural en el sentit que es tracta d'una institució que també articula una programació autònoma i complementària al voltant de les edicions formatives durant de l'estiu.

COL·LECTIUS I ASSOCIACIONS.

Entre els col·lectius que més influència tenen en la conformació podem destacar, sense ànim de exhaustivitat als següents

Falles. Entre els col·lectius i associacions cal destacar en primer lloc les Falles, que constitueixen un xarxa distribuïda pels barris i que compten amb unes mínimes infraestructures associatives. El seu paper en el marc de l'estructura del Sistema Cultural Local, a banda de participar en la dimensió festera de la festa de les Falles, el podem ubicar en la promoció del teatre amateur. Han estat les Falles les que han donat dimensió al concurs de teatre amateur Ligorio Ferrer

Col·lectiu Oscil·lant. El col·lectiu oscil·lant és un col·lectiu, lligat a les pràctiques del disseny i la producció audiovisual, que adquireix relleu per l'organització del festival de curtmetratges MINIMA

Casal Jaume I. Es tracta d'una associació amb voluntat de mobilització civil i que actualment compta amb unes infraestructures de certa excel·lència al centre de la ciutat. Les seues activitats públiques s'orienten a les conferències, presentació de llibres i exposicions.

Promúsica. Associació, amb activitats orientada a la promoció d'actes de música clàssica i de promoció a l'educació musical.

Casa de Andalusia. Associació cultural de residents pocedents d'Andalusia que organitza actes lligats a la preservació de la memòria de les pràctiques culturals i festives d'eixa regió.

Organitzacions Juvenils. Organitzacions de distint caire amb activitat més irregular i organitzades al voltant del Consell de la Joventut.

Cap 3. L'OFERTA CULTURAL.

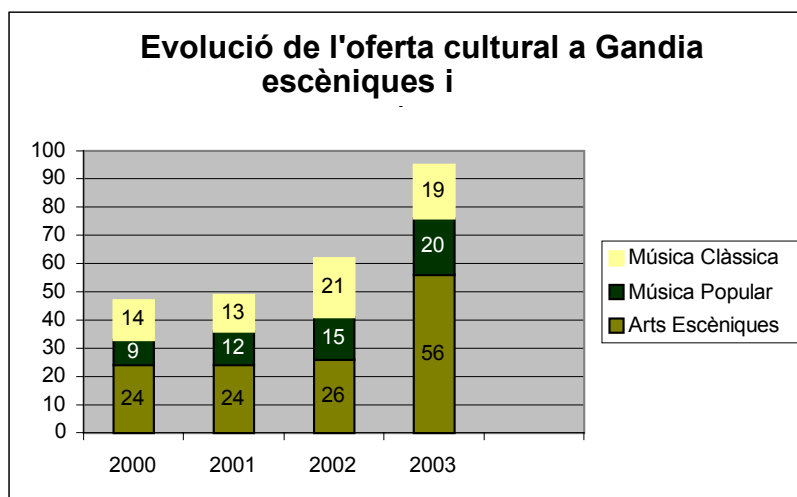
LA PROGRAMACIÓ⁹.

PROGRAMACIÓ D'ARTS ESCÈNIQUES I MUSICALS.

Si mirem en conjunt quina ha estat l'evolució en els últims 4 anys, sembla que en termes tendencials segueix la mateixa evolució que la del conjunt de les ciutats de 20.000 a 300.000 habitants i la Comunitat Valenciana, amb una suau caiguda entre 2000 i 2001, una suau recuperació l'any 2002 i un espectacular creixement en el període 2002-2003, que es remarca especialment a Gandia, que passa d'un índex 97 a un quasi el doble.

Evolució índex de representacions en arts escèniques i musicals (2000=100)	2000	2001	2002	2003
Gandia	100,00	104,26	131,91	202,13
Com. Valenciana	100,00	96,53	93,66	135,80
Ciutats entre 30,000 i 200,000	100,00	102,25	101,57	135,98
Espanya	100,00	103,78	109,88	133,12

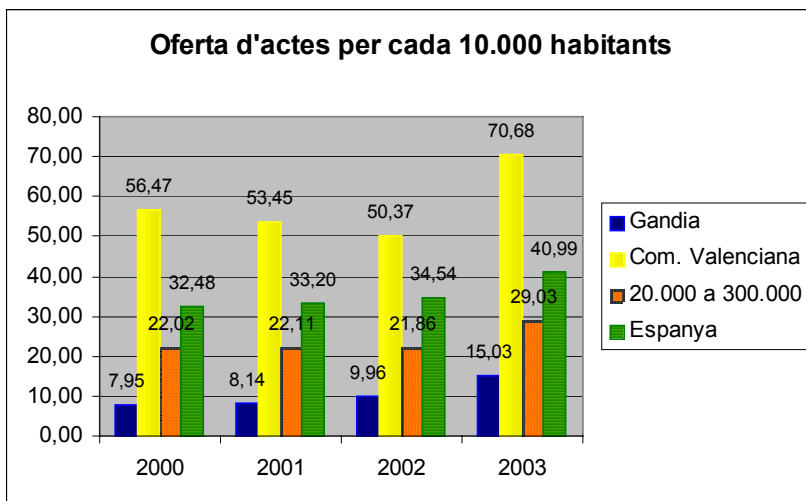
En termes absoluts estem parlant d'un nombre d'espectacles que va des dels 47 actes de l'any 2000 fins als 95 de l'any 2003.

Tot i aquest espectacular increment de l'oferta en termes globals encara se situa molt per davall quan parlem d'indicadors per habitant. Així per al període 2000-2003, Gandia passa de quasi 8 actes per cada 10.000 habitants a 15, però el mateix indicador per al conjunt de la Comunitat Valenciana

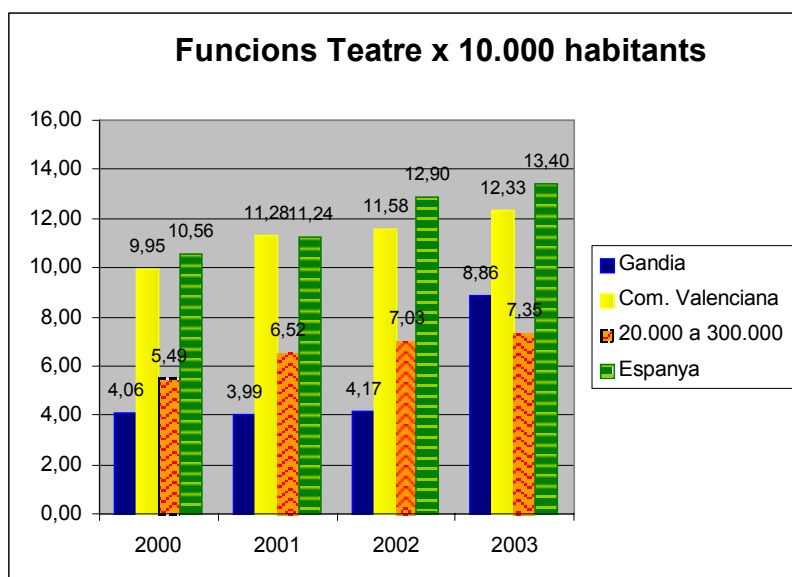
és de més de 70 actes, per al conjunt d'Espanya se situa als 41 i per a les ciutats d'entre 30 mil i 300 mil habitants, encara és el doble que el que mostra la ciutat de Gandia. Estem per tant enfront d'una situació d'oferta sensiblement més reduïda i segurament aquesta circumstància ve explicada per l'escassetat d'equipaments de la ciutat.

⁹ Totes les dades de programació exposades provenen de la base de dades de L'SGAE, a menys que es cite alguna altra font. Cal considerar que l'SGAE no recull tots els esdeveniments ocorreguts a la ciutat, però donat que és l'única font que recull sistemàticament informació sobre programació i equipaments cultural, hem de fer el supòsit que els biaixos en són el mateixos per a tots l'Estat espanyol, la qual cosa permet la comparació amb altres realitat territorials

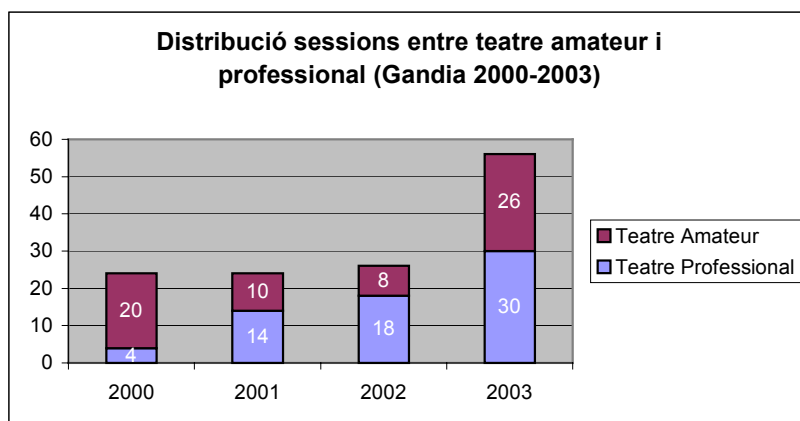

dels indicadors més alts que corresponen a la situació del conjunt d'Espanya.

És especialment apreciable que la millora de l'indicador ve principalment per l'increment tant de l'oferta de teatre amateur, com de l'oferta professional que també mostra un excel·lent creixement,

Gandia en el sector amateur.

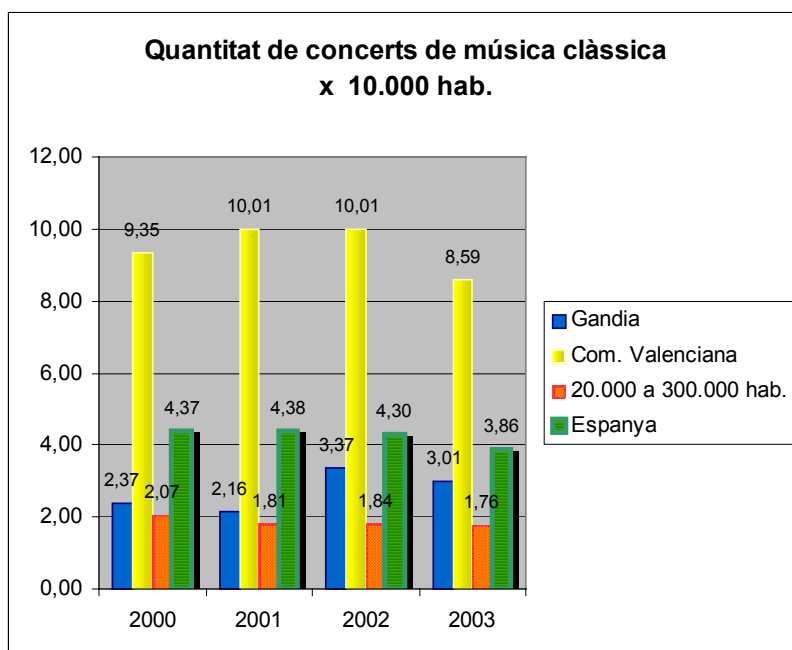

Si entrem al detall de cadascuna de les manifestacions podem fer algunes consideracions addicionals. En el cas del Teatre els indicadors mostren una major proximitat a les mitjanes, superant en 2003 la situació de les ciutats de dimensió similar, però encara lluny

de la situació del conjunt d'Espanya. Així en l'any 2003, el 54% de l'oferta teatral l'aportaven les propostes professionals mentre que el 46% restant provenia del sector amateur. Aquest mateix indicador per al conjunt d'Espanya en 2003 ha estat del 73% professional i 27% amateur. Cosa que ens indica una especialització relativa de l'oferta de

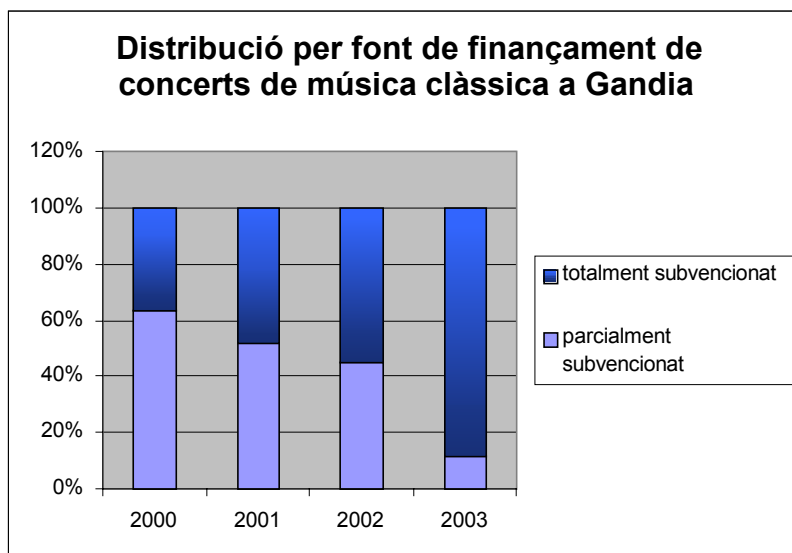
Si analitzem l'oferta de música clàssica l'evolució mostra una tendència més irregular, ja que tant entre 2000 i 2001 com entre 2002 i 2003 decreix el nombre de concerts. Tot i així l'índex de concerts per cada 10.000 habitants

mostra uns nivells molt semblants a la mitjana d'Espanya i de les ciutats d'entre 30 mil i 200 mil habitants, tot i que encara es troba prou lluny de l'índex d'oferta que mostra el conjunt de la Comunitat Valenciana que en general i per l'efecte de les Societats Musicals, mostra els valors més elevats de tot l'Estat espanyol.

El que sí que cal destacar és que es tracta d'una oferta cada vegada més subvencionada de tal manera que en 2003 quasi el 95% de l'oferta està totalment subvencionada, mentre que al conjunt d'Espanya aquest percentatge està al voltant del 55%. És a dir, es tracta d'un creixement de l'oferta acceptable que situa la ciutat en uns termes més o menys comparables a les

ciutats de les mateixes dimensions, tot i trobar-se a la Comunitat Valenciana (per la qual cosa hauria de mostrar indicadors considerablement més alts) però que tot l'increment de l'oferta s'ha fet a

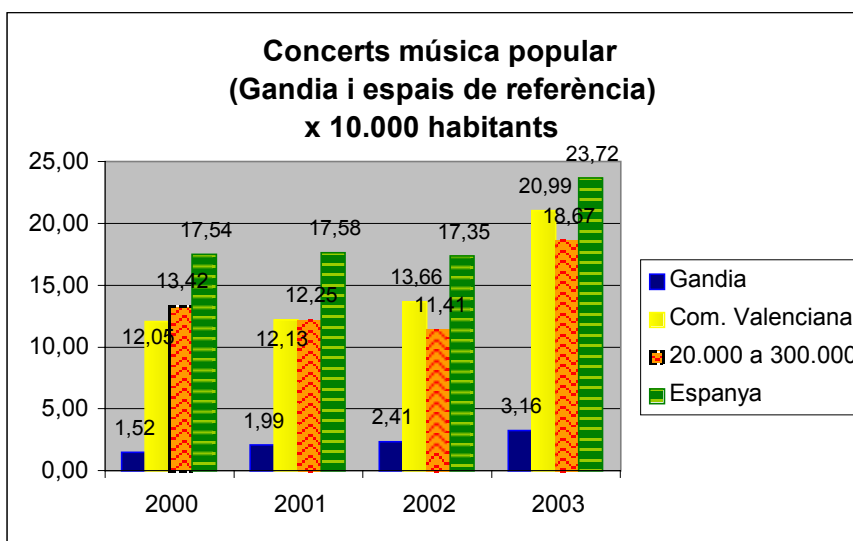
partir de l'esforç del sector públic (especialment l'Ajuntament) i per tant generant cert efecte "crowding out" respecte al total de l'oferta.

Finalment que si bé en el conjunt de les arts escèniques l'oferta de Gandia mostra resultats molt modestos i per sota de la majoria dels espais de referència, on la situació és clarament

desfavorable és en l'oferta de música moderna (no clàssica). Ací de nou podem detectar una oferta creixent en el període estudiat -passem de 9 concerts en 2000 a 20 en 2003- però que tot i així genera uns indicadors d'oferta que se situen molt per sota de tots els espais comparables.

En termes globals, per tant i donat que la majoria de la programació és proposta de l'Ajuntament, podem comprovar que l'increment en la despesa corrent es tradueix clarament en una major quantitat de programes, però que sols mostra índexs més o menys estàndards en el subsector del teatre per l'ús intensiu de la sala del Teatre del Raval i

l'especialització en teatre infantil i juvenil. Ací per tant estem en la situació inversa al cas del cinema on el que manca principalment és teatre més comercial, ja que l'oferta s'ha especialitzat en teatre independent, juvenil i infantil. En el cas de la música clàssica, molt més territorialitzada que l'oferta teatral podem comprovar que Gandia presenta un índex superior a

la mitjana de les ciutats de la seua grandària però, hauria de quasi triplicar l'oferta per a assolir els nivells de la Comunitat Valenciana. Com veurem més avant l'escassetat de l'oferta determinarà que l'índex de consum siga relativament

més baix.

Tot i això el vertader fet diferencial resulta ser la modesta quantitat de programació en altres músiques que se situa a Gandia molt lluny dels indicadors per a tots els espais de referència. Aquesta diferència mostra també la feblesa de les propostes del sector privat lligats al sector de l'oci (pubs, discoteques). I resulta encara més sorprenent si pensem en la dimensió del sector de l'oci lligat al turisme de sol i platja que sí que podria ser sensible a esta oferta. Aquestes xifres però resultarien una mica distintes si s'analitzaren per a l'any 2004 ja que recentment apareixen alguns locals d'oci que programen música en viu tant en el nucli urbà com en la platja.

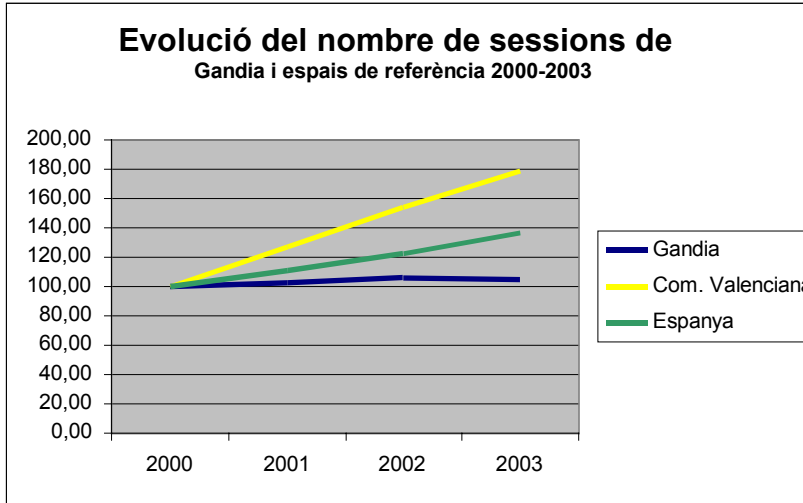
Si atenem a qui finança la programació podem observar el paper preponderant de l'Ajuntament, que sempre supera el 50% dels actes realitzats. Molt més lluny apareix la Diputació de València, les Associacions de Teatre (la programació de Teatre del Raval de Pluja Teatre), les Caixes i el patrocini privat

Patrocini dels actes de Música Moderna, Clàssica i Arts Escèniques

	2000	2001	2002	2003
Privat	3%	12%	13%	3%
Caixes	3%	2%	2%	7%
Associacions de Música	8%	0%	0%	0%
Associacions Teatral	8%	10%	0%	17%
Institucions acadèmiques	2%	2%	0%	1%
Diputació	19%	12%	15%	16%
Ajuntament	56%	62%	70%	56%
TOTAL	100%	100%	100%	100%

PROGRAMACIÓ DE CINEMA.

L'oferta de cinema mostra una tendència a l'estancament a la ciutat de Gandia (al voltant de les 14 mil sessions) mentre que a la resta de la Comunitat Valenciana es produeix un fort creixement i a Espanya també, encara que més moderat.

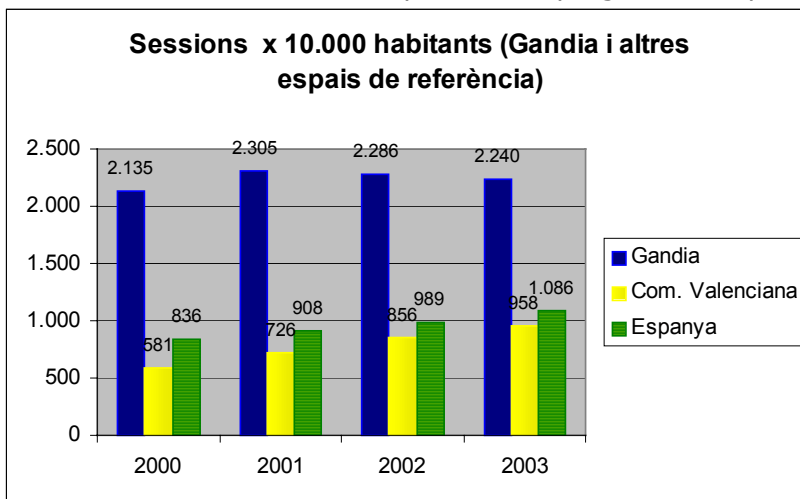

Però tal i com assenyalàvem quan parlàvem de la dotació d'infraestructures, cal dir que l'índex de sessions per cada 10 mil habitants se situa molt per damunt de la mitjana dels altres espais de referència. Així les sessions per cada 10 mil habitants se

situaven en 2003 al voltant de les 2200, mentre que tant a la Comunitat Valenciana com a la resta de l'Estat Espanyol aquest índex se situa en menys de la meitat (al voltant de les 1000 sessions per cada 10 mil habitants).

Nombre de sessions de cinema	2000	2001	2002	2003
Gandia	13.496	13.881	14.240	14.160
Com. Valenciana	239.577	305.140	370.246	428.477
Espanya	3.386.347	3.733.622	4.139.496	4.640.707

Les característiques de la programació, però responen a una lògica

generalista de pel·lícules comercials i per tant tot i que es tracta d'una oferta molt ampla en termes quantitatius, des del punt de vista de la diversitat de la programació resulta molt limitada. La part menys comercial de la programació l'oferta el programa del Cine Pot (que no ve arrelat en les

xifres mostrades) i que a penes representen el 0,3% de les sessions totals

Sessions CINE POT						
	1.997	1.998	1.999	2.000	2.001	2.002
Sessions	21	26	26	3	37	39

Estem per tant davant d'una oferta molt ampla però poc variada i que naturalment constitueix una oferta orientada a un espai geogràfic molt més

ample que l'estrictament lligat a la ciutat de Gandia i que probablement constitueix l'única oferta cultural amb una dimensió quasi de les Comarques Centrals. El model d'oferta, a més, està especialment lligat a l'estratègia dels centres comercials que utilitzen el cinema com a principal *atractor* de clients. Aquesta estratègia sembla que no sols persistirà sinó que s'incrementarà amb l'aparició de nous centres comercials.

PROGRAMACIÓ D'EXPOSICIONS.

Les dades sobre exposicions, més disperses, són menys sistemàtiques i comparables però també ens indiquen de manera més o menys clara una oferta creixent. Si agafem com exemple l'espai expositiu de la sala Coll Alas podem comprovar una utilització cada vegada més intensiva.

Exposicions Sala Coll Alas	Nombre exposicions		
	2000	2001	2002
Arts Plàstiques	1	3	7
Fotografia	2	2	1
Temàtica	1	2	1
<i>Total</i>	4	7	9

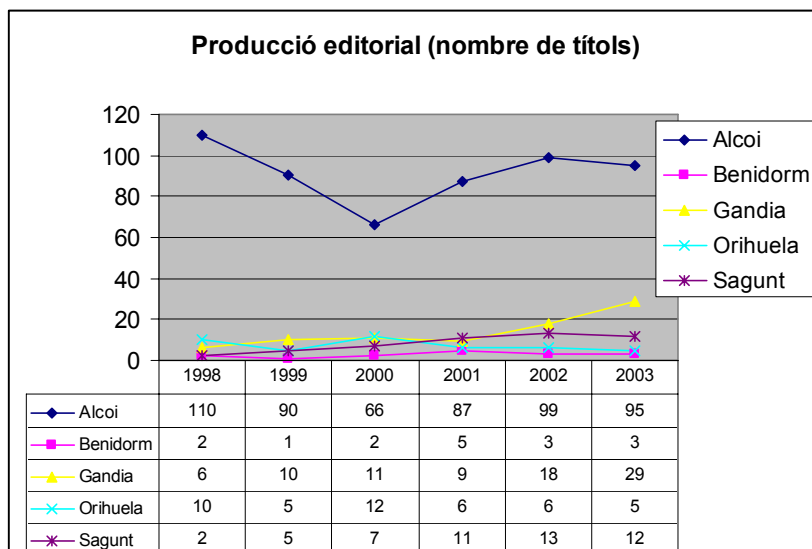
LA PRODUCCIÓ DE BÉNS.

LLIBRES

En comparació amb les ciutats de la Comunitat Valenciana de semblants dimensions Gandia s'ubica en un posició modesta respecte a la posició dominant d'Alcoi, però prou igualada a l'activitat editorial de ciutats com Orihuela i Sagunt. És a partir de 2002 quan apareix cert enlairament de la producció editorial. En 2003 el nombre de títols s'ha multiplicat per 3, respecta a l'any 2001.

Si observem que tipus d'institucions són els que editen els llibres podem observar que més del 50% dels llibres editats corresponen a al CEIC Alfons el Vell, la qual cosa reforça la importància que aquest agent cultural té en la configuració del sistema cultural local. En termes d'importància li seguix les edicions d'autors particulars de molt divers tipus, les empreses (Trotta, s.l, Empreses de Comunicació), les administracions locals com l'Ajuntament i la Mancomunitat de la Safor. En l'epígraf d'Associacions culturals i cíviques apareixen associacions com a falles, confraries de Setmana Santa, o el Col·lectiu Espai Obert . En general es pot

afirmar que, si exceptuem el paper del CEIC Alfons el Vell, no hi ha cap altra persona física o jurídica amb una política editorial que vaja més enllà de la publicació puntual i anecdòtica (podríem exceptuar ací a l'empresa Trotta sl que sí que va tenint una línia continuada de publicacions relatives a la indústria agroalimentària).

Per tant cal destacar la feblesa de la producció editorial local que a més no compta amb cap empresa editorial que pugui servir de plataforma per a la demanda local.

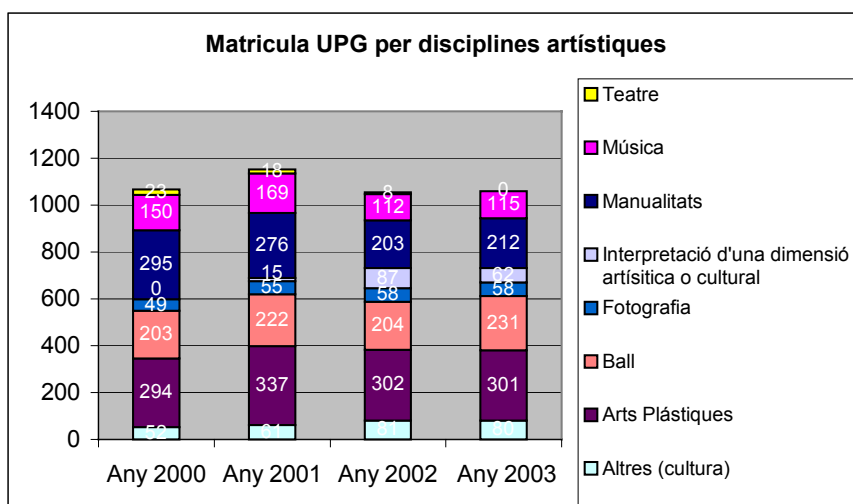
Editors de Llibres per característiques (1998-2003)

Associacions Culturals/Cíviques/Festives	4,8%
Associacions empresarials	1,2%
CEIC Alfons el Vell	55,4%
Empreses	12,0%
Admons Locals (Ajunt. Mancom.)	8,4%
Particulars	18,1%
Total general	100,0%

LA FORMACIÓ.

UNIVERSITAT POPULAR GANDIA

En l'àmbit de la formació, l'oferta lligada a la cultura podem ubicar-la, en primer lloc, en l'oferta de la Universitat Popular de Gandia de cursos connectats amb una determinada realitat artística.

L'oferta formativa que representa la Universitat Popular de Gandia presenta unes dades quantitativament importants. El fet que cada any el nombre de matriculats supere el miler, suposa que els alumnes constitueixen un

2% respecte del total d'habitants de la ciutat de Gandia susceptibles de poder participar-hi.

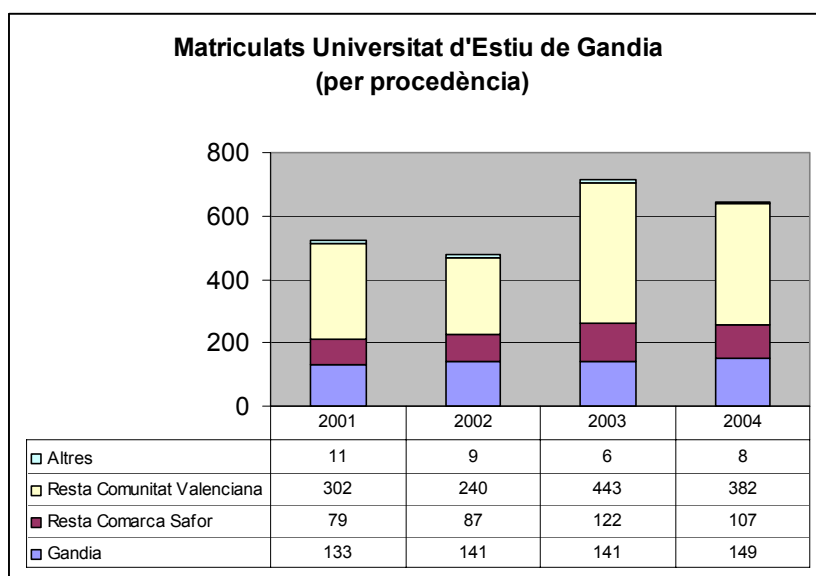
Per disciplines artístiques, com pot veure's al gràfic, els cursos més demandats són aquells que tracten les arts plàstiques (dibuix i pintura, ceràmica, esmalt en foc, etc.), seguit dels cursos de manualitats i ball, mantenint tots ells un ritme de matriculació quasi constant durant els quatre anys estudiats. Per contra, els cursos que presenten una menor acceptació són els de teatre, i en eixe aspecte cal destacar la seua trajectòria descendent des de l'any 2000 fins el 2003. Cal destacar també el sorprenent augment de matriculats en cursos del grup d'interpretació d'una dimensió artística o cultural, causat per la incorporació a l'oferta formativa d'una nova temàtica que compta amb una bona acceptació.

Si atenem a les característiques socioeconòmiques dels matriculats als cursos, podem veure com es repeteixen any rere any. Els participants als cursos són majoritàriament dones (pràcticament un 73% enfront del 27% d'homes) que procedeixen principalment (al voltant del 77%) de Gandia, inclosos grau i platja, encara que hi ha al voltant d'un 23% d'alumnes que procedeixen d'altres poblacions de la comarca. Per grups

d'edat destaca el grup d'usuaris d'entre 45 i 49 anys com a possible major consumidor dels cursos, encara que competiria amb els grups 25-29, 55-59 i majors de 64 anys, amb percentatges semblants al primer. Respecte a la situació laboral dels alumnes matriculats, presenten una major disponibilitat el grup de treballadors en actiu i, després, el de mestresses de casa.

UNIVERSITAT D'ESTIU DE GANDIA

En el camp de la formació podem incloure també l'oferta de la Universitat d'Estiu de Gandia, que és fruit d'un conveni entre l'Ajuntament de Gandia i la Universitat de València. La Casa de Cultura Marqués de González Quirós n'és la seu permanent. Com hem comprovat en el capítol anterior la Universitat d'Estiu de Gandia és l'esdeveniment més significatiu de tots els que succeeixen a Gandia.

La seua oferta acadèmica i cultural durant el mes de juliol. Segons declara la pròpia institució "Va nàixer l'any 1984 amb la voluntat de recuperar la tradició universitària de la ciutat i oferir un espai de discussió intel·lectual i científica als estudiants universitaris, en particular, i als ciutadans, en general. Els seus programes tenen l'objectiu essencial de servir de

plataforma de debat sobre assumptes d'interès acadèmic, social, polític i cultural, [...]. A més, aquests programes s'amplien amb una ambiciosa oferta d'activitats complementàries, com ara taules rodones, conferències, música, cinema, teatre al carrer, que converteixen la UEG en un projecte singular"

Els destinataris, per tant amplien notablement l'espai geogràfic de Gandia per a esdevenir, al menys en un fet de dimensió regional. Com podem comprovar en les dades un 60% dels estudiants matriculats provenen de la resta de la Comunitat Valenciana, mentre el 40% restant són bàsicament de Gandia i la comarca de La Safor.

La redefinició del model a partir de novembre de 2004, reconverteix la Universitat d'estiu de Gandia en Universitat Internacional de Gandia. La proposta pretén augmentar la presència de la Universitat de València a Gandia durant tot l'any, i no només el mes de juliol, i convertir-la en una "referència internacional com a centre de formació de graduats procedents de l'Amèrica Llatina i els països de la Mediterrània". [...]

La proposta té quatre línies d'actuació. El primer aspecte se centra en l'àmbit de la formació. Es tracta de l'organització de cursos de reciclatge adreçats al professorat de secundària, d'un diploma d'estudis llatinoamericans, de cursos de llengua i literatura catalanes per a estudiants estrangers, i cursos de l'Adeit. El segon àmbit serà la creació d'observatoris a la comarca de La Safor per a facilitar la transferència tecnològica i d'informació. El tercer nivell és el de la vessant internacional de la Universitat, i finalment es pretén donar suport a la política de l'Ajuntament de Gandia com a subseu de la Copa de l'Amèrica.

Cap 4. LA DEMANDA CULTURAL.

La demanda potencial d'un SCL la constituïxen aquells ciutadans que són l'univers objectiu de l'acció pública sobre la cultura. Atés que en el present treball l'anàlisi se centre sobre la realitat local, l'univers objectiu són d'una banda els residents en la ciutat de Gandia i els visitants. A pesar d'esta aproximació és evident que les polítiques culturals no s'instrumenten en funció de si els beneficiaris són resident o no del municipi, i resulta clar a partir d'una visió molt superficial que els usuaris dels serveis i béns culturals, proveïts pública o privadament no són exclusivament de la ciutat de Gandia. Així com assenyalàvem en la introducció del capítol 2, cal tindre ben clar que no trobem davant de quasi un conurbació d'uns 150.000 habitants que es troben a menys de 15 minuts amb cotxe. Esta circumstància cal tindre-la en compte i incorporar-la a qualsevol aproximació que, per exemple, vullguera analitzar la viabilitat d'un determinat equipament o servei. A pesar d'això la nostra anàlisi de les característiques de la demanda potencial anem a limitar-ho tant per raons operatives com de connexió amb els objectius de la política cultural local, a l'univers que componen els residents a Gandia i als seus visitants temporals (turistes).

LES CARACTERÍSTIQUES DE LA DEMANDA POTENCIAL.

LA POBLACIÓ IMMIGRANT

Des d'esta perspectiva cal destacar un tret molt importants; en primer lloc Gandia s'està convertint en els últims anys en un municipi receptor d'immigrants, la qual cosa explicaria el seu fort dinamisme poblacional: Les característiques d'este conjunt poblacional és canviant per acumulació i a més resulta una realitat no suficientment estudiada.

La realitat de la immigració a Gandia és aclaparadora per la dimensió i la rapidesa de les arribades.

	Població immigrant	% Població Total
Fins a de 2000	2.254	3,8%
2001	4.334	7,2%
2002	7.505	12,1%
2003*	8.604	13,6%

* Fins abril 2003

En només 4 anys la població immigrant ha passat de representar el 3,8 de la població total a significar el 13,8, en un fenomen que continua mostrant una forta tendència a l'alça. Açò ens fa situar-nos en una població mitjana però amb taxes d'immigració de la grans metròpolis el que suposa un repte afegit a la política cultural, ja que esta és una de les claus més importants, junt la política educativa i d'escolarització, en els processos d'integració i socialització dels immigrants. Si atenem a la procedència de la immigració podem observar que el principal grup culturalment més homogeni ho constituïx el col·lectiu llatinoamericà, que en conjunt suposa quasi el 40% dels immigrants i el 5% de la població. En este conjunt cal destacar els ciutadans d'Equador i Colòmbia . El segon grup de major importància resulta la comunitat procedent de Bulgària, que suposa més del 19% dels immigrants i ja el 2,6% de la població total. A continuació podem ubicar als marroquins que suposen el 5% dels immigrants i quasi l'1% de la població. Es tracta per tant de col·lectius de procedències culturals diverses i referents simbòlics distints el que obliga a l'exercici

d'una política cultural que els tinga en compte i necessàriament més sofisticades per conciliar referents simbòlics de procedències molt diverses.

Només l'experiència del Consell Multicultural de la Biblioteca de Gandia ens apareix com una pràctica amb voluntat de fer participes als immigrants en la definició de les polítiques culturals locals. No ens cap cap dubte que la població immigrant és un dels reptes més importants als que s'enfronta el desenvolupament de la política cultural

Població immigrant per procedència, Gandia, abril 2003			
País	Població immigrant		
Àfrica	% Total immigrants	% Total Població	
Argèlia	177	2,1%	0,3%
Marroc	499	5,8%	0,8%
Senegal	116	1,3%	0,2%
Resta Àfrica	75	0,9%	0,1%
Total	867	10,1%	1,4%
Amèrica			0,0%
Argentina	439	5,1%	0,7%
Bolívia	555	6,5%	0,9%
Colòmbia	750	8,7%	1,2%
Equador	971	11,3%	1,5%
Uruguai	268	3,1%	0,4%
Resta Amèrica	378	4,4%	0,6%
Total	3361	39,1%	5,3%
Àsia			0,0%
Xina	257	3,0%	0,4%
Paquistà	168	2,0%	0,3%
Resta d'Àsia	39	0,5%	0,1%
Total	464	5,4%	0,7%
Europa			0,0%
Bulgària	1666	19,4%	2,6%
França	398	4,6%	0,6%
Itàlia	313	3,6%	0,5%
Regne Unit	305	3,5%	0,5%
Romania	337	3,9%	0,5%
Resta d'Europa	888	10,3%	1,4%
Total	3907	45,4%	6,2%
Altres			0,0%
Desconegut	5	0,1%	0,0%
Total	8604		

El estudis semblen mostrar que el nivell d'estudis dels immigrants és elevat e inclús superior als de la població receptora. Segons un estudi a partir d'un treball de camp realitzat en l'any 2002 (Masanet, E, 2003), el 55, 2% dels immigrants tenen estudis secundaris, el 27,6% estudis universitaris i la resta estudis primaris. Aquestes característiques doten als immigrants d'una capacitat elevada com a demandants de bens i serveis culturals, especialment d'aquells que no ofereixen dificultat lingüística. Inclús segons el mateix estudi els immigrants enquestat declaren en el 70,6% dels casos que comprenen el valencià, tot i que sols el parlen l'11,8%

Com podem comprovar amb les dades de la enquesta realitzada sobre els residents (veure punt següent) el nivell de consum culturals del immigrants (per variades raons com són des de la dificultat lingüística, les condicions de treball fins els nivells de renda) són sensiblement inferiors a las dels residents amb nacionalitat espanyola.

A l'any	Espanyols	Immigrants
Assistència a sessions de Cinema	11,43	8,48
Assistència anual a espectacles de música moderna	2,83	2,20
Assistència a exposicions de Art	2,06	1,04
Assistència a sessions de Teatre	2,15	0,84
Assistència a museus	1,63	1,04
Assitencia a sessions de música clàssica	0,67	0,33
Llibres llegits	5,59	4,15

ELS TURISTES.

Gandia és una ciutat turística i per tant podiem pensar que part d'exia població visitant podria se demandant potencial de bens i serveis culturals. Segons el estudis sobre la demanda turística podem considera que De manera esquemàtic, els trets més típics de la demanda turístic gandià són (Cambrils el allii, 2003)

Característiques sociodemogràfiques:

- Edat mitjana de 37 anys (44 anys de mitja en 1994, 36,3 anys de mitja en 2000).
- Nivell mitjà d'estudis superior a la mitjana espanyola.
- Més de la mitat procedixen de la Comunitat Autònoma de Madrid. Més d'un 10% són procedents de la Com. Autònoma de València. Els visitants estrangers són europeus i més de la mitat d'ells procedixen de França.
- Al voltant del 70% viatgen acompanyats de la família.
- Aquells que són repetidors suposen, de manera constant en el temps, un 65% dels turistes.

Característiques del viatge.

- Un 70% aproximadament autoorganitza el viatge. Com indicàvem dalt, les nostres fonts procedixen d'estudis realitzats a l'estiu principalment. No obstant, coneixem que els visitants que s'allotgen en hotels en temporada baixa (majoritàriament tercera edat) vénen en viatge organitzat per agència.
- Mes del 70% es desplacen amb cotxe propi, mentres que l'autocar s'utilitza per un 20% aproximadament.
- Prop d'un 54% s'allotja en apartaments propis, ceditos o llogats; un 39,5% en allotjaments hotelers i un 6,5% en càmpings.
- La duració mitjana de l'estada (a l'estiu, insistim) va reduint-se a través dels anys, per a situar-se en menys de dos setmanes (22 dies era la dada de 1972). Lògicament, la duració mitjana és menor en hotels que en un altre tipus d'allotjaments.

- Els factors que més influïxen en la selecció de Gandia com a destí turístic són la platja (para més d'un 75%) i el clima (més d'un 34%). No obstant, el factor proximitat augmenta recentment (fins al 19%), possiblement perquè es reduïx la duració mitjana del desplaçament des de la zona Centre espanyola al destí.
- Les activitats que més es practiquen són la de banyar-se en les platges (98%), passejar (97%), anar de compres (85%) i anar a restaurants (76%). Quasi el 75% mostra la seua satisfacció amb les activitats que pot practicar (EMER-GFK, 1998).

Importància dels factors d'elecció de Gandia com a destí turístic.

- Atributs o característiques millor valorades de Gandia com a destí turístic d'estiu: bones platges, bon clima, neteja de platges i carrers, amabilitat de la gent, bons restaurants, àmplia oferta de botigues.
- Com pitjor valorats destaquem la falta de monuments i de sales de joc, la monotonia, el tràfic i el soroll.

Satisfacció general amb l'estada a Gandia.

- La valoració del destí oscil·la entre un 6,66 (en 1972) i un 7,31 (en 1994) sobre 10, segons les fonts consultades. No obstant, el 90% troben les seues expectatives satisfetes. Un xicotet percentatge d'insatisfets fonamenta la seua opinió en els sorolls, la massificació, brutícia de la platja i altres causes.

En termes quantitius, els turistes que visiten la platja, oscil·len entre els 13.000 dels mesos de temporada baixa i els quasi 63.000 (el que significa la duplicació de la població oficial) del mes d'Agost. Evidentment no tots aquestos ocupants són estrictament turistes ja que la platja és també un espai de residència permanent i zona de segona residència per a nombrosos ciutadans de la pròpia Gandia o de la resta de la Comarca de La Safor.

Evolució de l'ocupació de la platja de Gandia per mesos, 1993-2002

Mes	Nombre de persones				
	1998	1999	2000	2001	2002
Gener	10.906	11.085	11.515	13.673	13.523
Febrer	10.525	11.221	13.683	13.076	13.703
Març	13.997	16.457	15.268	15.705	19.763
Abril	22.330	22.500	24.021	25.231	18.269
Maig	16.727	18.666	21.100	19.098	21.520
Juny	26.140	27.735	30.445	29.350	31.446
Juliol	47.591	54.195	53.534	52.850	49.700
Agost	66.195	68.719	68.908	70.227	62.985
Setembre	34.152	35.384	39.009	40.508	35.347
Octubre	13.645	16.086	16.533	19.060	16.068
Novembre	9.685	12.677	13.007	14.494	13.331
Desembre	9.803	12.597	13.166	13.554	12.557
<i>Mitjana d'ocupació</i>	23.475	25.610	26.682	27.236	25.684

Nota: Mitjana de persones obtinguda sobre el supòsit: Una persona produeix un quilo de residus sòlids urbans.

Font: Patronat de Turisme. Ajuntament de Gandia.

Tant per les característiques sociodemogràfiques descrites com pels atributs que es persegueixen en el destí turístic, és evident que hi ha notables dificultats per a considerar als visitants de sol i platja com a demandants de béns i serveis culturals, més enllà dels relacionats amb l'oci i l'entreteniment. És per això que en el present informe no considerem a la demanda potencial provinent del sector turístic com un públic objectiu de l'estratègia de la política cultural local, ni que esta s'haja de configurar amb l'objectiu d'atraure turistes. Les característiques del turista són les que són i difícilment resulta compatibles amb els objectius endògens de política cultural. Amb açò estem afirmant que la política cultural no ha d'entendre's com un instrument de la política turística a pesar que puga tindre alguna influència (pensem que limitada).

El que sí que podria ser viable és conformar el sistema cultural local amb atributs que contribuïren perquè un altre tipus de visitants, nombrosament més reduït com són el visitant per negocis o el turisme acadèmic (especialment ens referim a estudiants i docents de la Universitat Politècnica de Gandia i als possibles visitants del projecte de la Universitat Internacional de Gandia de la Universitat de València) es trobaren en un entorn culturalment atractiu.

En aquest sentit des del punt de vista de l'anàlisi de la demanda resulten també atractius el col·lectiu d'estudiants de la EPS de Gandia que resideixen al llarg del curs en el municipi

ANALISI DEL POSICIONAMENT I LES ACTITUDS DELS RESIDENTS RESPECTE A LES MANIFESTACIONS CULTURALS

Per a l'anàlisi sobre les actituds dels residents respecte a les manifestacions culturals s'utilitza un treball de camp a partir d'un qüestionari¹⁰ realitzat a residents en Gandia durant el mes de Novembre de 2004. L'univers objectiu de la mostra eren residents en Gandia majors de 15 anys.

L'INTERÉS PER LES DISCIPLINES ARTÍSTIQUES.

Analitzant l'interés per les disciplines artístiques podem comprovar que el cinema és la manifestació cultural més atractiva per al conjunt de la població de Gandia i que l'Art Modern n'és la menys atractiva. Les diferències per sexe no són excessivament marcades en termes generals, tot i que en general les dones mostren més interès de mitjana per totes les disciplines artístiques i les diferències més significatives les podem trobar en la literatura i el teatre (un poc més de mig punt de diferència entre les mitjanes)

(Escala 1-6)	Promedi Mostra	Homes	Dones
Interés pel cinema	4,23	4,11	4,34
Interés per la música moderna	3,75	3,74	3,77
Interés per la Literatura	3,48	3,15	3,80
Interés pel teatre	3,06	2,77	3,33
Interés per la fotografia	3,00	2,87	3,11
Interés per la música de Bandes	2,90	2,76	3,02
Interés per Música Clàssica	2,51	2,46	2,56
Interés per l'Art Clàssic	2,49	2,41	2,58
Interés per l'Art Modern	2,48	2,38	2,58

¹⁰ Veure Annex 2

Si analitzem per edats podem observar que de manera genèrica la franja que va dels 55 a 64 és la que se situa per sota de la mitjana en la majoria de les disciplines artístiques i les que van dels 25 als 45 les que mostren mitjanes més altes per a quasi totes les disciplines. Els joves entre 15 i 24 anys són sensibles al cinema i la música moderna, mentres mostren mitjanes baixes per les manifestacions més lligades a la "alta cultura". Els majors de 65 anys són el més sensibles a la música clàssica i l'art clàssic.

(Escala 1-6)	Promedi						
	Mostra	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	>65
Interés pel cinema	4,23	4,61	4,46	4,22	4,07	3,27	3,65
Interés per la música moderna	3,75	4,35	4,39	3,84	3,12	2,39	2,09
Interés per la Literatura	3,48	2,98	3,34	3,69	3,95	3,39	4,26
Interés pel teatre	3,06	2,51	3,02	3,51	3,48	2,82	2,91
Interés per la fotografia	3,00	3,10	3,12	3,19	2,85	2,30	2,96
Interés per la música de Bandes	2,90	2,58	2,60	3,01	3,05	3,25	4,26
Interés per Música Clàssica	2,51	1,83	2,21	2,98	2,83	3,00	3,39
Interés per l'Art Clàssic	2,49	2,06	2,31	2,75	2,80	2,75	2,91
Interés per l'Art Modern	2,48	2,08	2,39	2,97	2,73	2,34	2,35

Tampoc en termes d'apreciació son les diferències molt exagerades si analitzem les dades en funció de la renda. En termes genèrics el nivell de renda mostra algunes diferències moderades en les manifestacions d'alta cultura com el Teatre, la Literatura, la Música i el Art Clàssic i modern i en sentit contrari amb la música de bandes.

(Escala 1-6)	Promedi	Renda	Renda	Renda
	Mostra	Baixa	Mitja	Alta
Interés pel cinema	4,23	4,22	4,13	4,46
Interés per la música moderna	3,75	3,68	3,80	3,75
Interés per la Literatura	3,48	3,37	3,40	3,84
Interés pel teatre	3,06	2,85	2,97	3,53
Interés per la fotografia	3,00	3,12	2,92	3,02
Interés per la música de Bandes	2,90	3,19	2,79	2,78
Interés per Música Clàssica	2,51	2,47	2,32	3,02
Interés per l'Art Clàssic	2,49	2,24	2,42	3,00
Interés per l'Art Modern	2,48	2,21	2,42	2,99

On les diferències sí que resulten notables és en l'anàlisi de l'interés per les disciplines artístiques en funció del nivell de formació. Ací la diferència ultrapassen més d'un punt entre la població sense estudis i la que compta amb estudis superior per a quasi totes les disciplines de l'anomenada alta cultura.

(Escala 1-6)	Promedi Mostra	Sense estudis	Estudis primaris	Estudis Secundaris	Estudis	
					Universitaris mitjos	Univesitaris Superiors
Interés pel cinema	4,23	3,30	4,17	4,26	4,43	4,36
Interés per la música moderna	3,75	2,96	3,46	3,96	4,08	3,60
Interés per la Literatura	3,48	2,87	2,91	3,35	4,10	4,32
Interés pel teatre	3,06	2,09	2,63	3,10	3,47	3,74
Interés per la fotografia	3,00	2,13	2,70	3,23	3,35	3,14
Interés per la música de Bandes	2,90	3,30	3,17	2,95	2,89	2,49
Interés per Música Clàssica	2,51	2,30	2,35	2,59	2,49	2,90
Interés per l'Art Clàssic	2,49	2,17	2,16	2,31	2,73	3,25
Interés per l'Art Modern	2,48	1,83	2,00	2,43	2,95	3,25

Tampoc hem trobat diferències notables en funció del lloc de residència.

Si analitzem en termes comparatius en aquelles disciplines on hi ha dades per a altres territoris podem comprovar que els residents en Gandia mostren un notable menor interés per la música clàssica que el conjunt de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

Música Clàssica	Molt d'Interés	Algún Interés	Cap Interés
Gandia (2004)	12,21	30,19	57,39
Com Val (1998)	23,6	n.d	n.d
Espanya (1998)	22,3	31,5	45,9

Sols el 12,2% mostren un elevat interés per la música clàssica (5 o 6 en l'escala del 1 a 6) mentre que aquesta xifra era de quasi el doble en 1998 tant per a la Comunitat Valenciana com a per a Espanya. En canvi, en la declaració d'algun interés (3 i 4 en l'escala) les dades són més coincidents. Cal dir que les dates amb que comparem són de fa 6 anys per la qual cosa no són estrictament comparables.

Pel contrari, l'interés pel teatre mostra una valoració mitjana més pròxima a la de la mitjana espanyola i valenciana (tot i que per sota) però en canvi la proporció de gent que declara assistir al teatre és molt superior en totes les categories d'espectadors. Mentres que al conjunt de les ciutats entre 30 mil 200 mil habitants i de la Comunitat Valenciana el percentatge de no assistents es situa la voltant del 90%, en el cas de Gandia aquesta xifra es redueix al 60%

	Interés pel teatre. (1-6)	% d'assistència al teatre			
		Assistència < 1 a l'any	2-3 a l'any	4-5 a l'any	>6 a l'any
Gandia (2004)	3,05	59,3	21,0	10,8	8,9
Ciutats entre 30.000 y 200.000 habs (1998)	3,56	87,8	8,6	2,0	1,5
Total Esp. (1998)	3,55	88,6	8,0	1,7	1,3

En el àmbit del cinema les xifres són més semblants:

		% d'assistència al cine
	Interés pel cinema. (1-6)	> 2 al mes
Gandia (2004)	4,22	13,9%
Ciutats entre 30.000 y 200.000 hab (1998)	4,3	16,4%
Total Esp. (1998)	4,27	14,1%

PERCEPCIÓ SUBJECTIVA DEL CONSUM CULTURAL

A l'enquesta apareixien també preguntes relatives al nivell de consum cultural del residents. És evident que aquestes xifres cal considerar-les no com a indicadors absoluts de consum real dels enquestats sinó com a resultat de la seua perspectiva subjectiva sobre el consum cultural. Els estudis sobre consum cultural mostren que aquesta apreciació està determinada també sobre les valoracions que el individu fa sobre el que pensa que hauria de consumir. Tot i aquestes consideracions l'anàlisi ens aporta informació rellevant per a caracteritzar el comportament de la demanda.

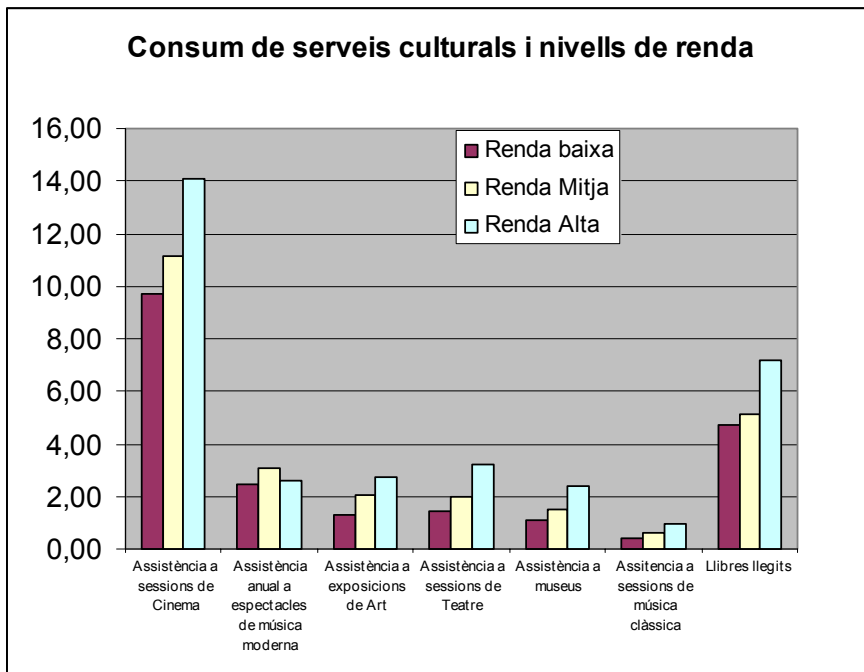
A l'any	Promedi Mostra	Homes	Dones
Assistència a sessions de Cinema	11,38	9,90	12,76
Assistència anual a espectacles de música moderna	2,78	2,99	2,59
Assistència a exposicions de Art	1,99	1,95	2,03
Assistència a sessions de Teatre	2,08	1,80	2,35
Assistència a museus	1,58	1,49	1,66
Assistència a sessions de música clàssica	0,64	0,78	0,70
llibres llegits	5,45	5,27	5,76

Si atenem a les diferències de gènere podem afirmar que les dones són més actives en totes les formes de consum cultural excepte en l'assistència a música clàssica i moderna. Les diferències, però, no són exagerades i sols en el Cinema i el Teatre les dones van un 30% més que els homes.

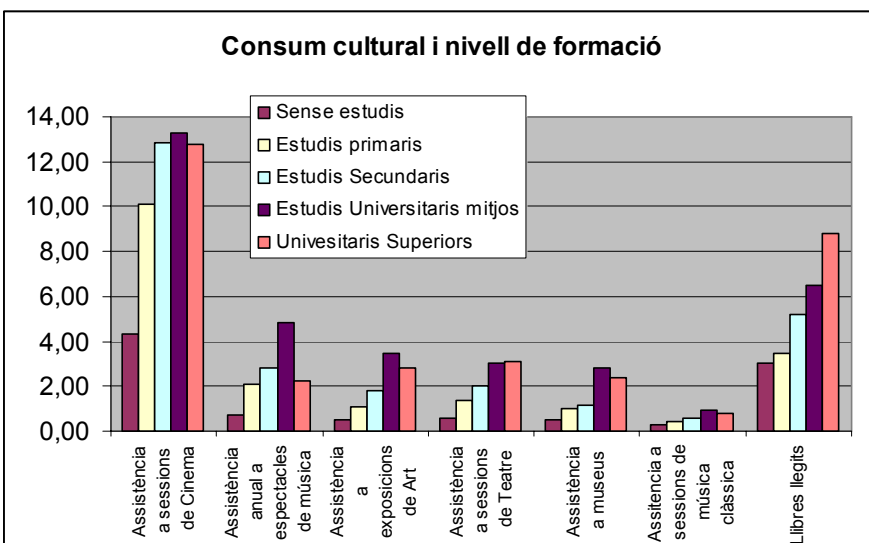
A l'any	Promedi Mostra	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	>65
Assistència a sessions de Cinema	11,38	16,88	13,02	9,63	9,41	4,18	5,04
Assistència anual a espectacles de música moderna	2,78	4,56	2,94	2,55	2,01	1,02	1,13
Assistència a exposicions de Art	1,99	1,83	1,51	2,57	2,29	1,45	2,96
Assistència a sessions de Teatre	2,08	1,35	1,68	2,47	3,21	2,02	2,09
Assistència a museus	1,58	1,53	1,34	2,01	1,63	1,12	2,09
Assistència a sessions de música clàssica	0,64	0,49	0,50	0,74	0,78	0,98	0,57
Llibres llegits	5,45	3,75	6,20	5,58	6,69	4,41	6,09

Per edats podem dir que els que més van al cinema són els joves d'entre 15 i 34 anys. El joves de 15 a 24 són els que més van a escoltar música moderna. L'assistència a les exposicions d'Art són més freqüents en la franja de 35 a 55 i en els majors de 65. El consum teatral està centrat en les franges de 35 a 55, especialment a la franja superior. Els que més visiten el museus són el que tenen més de 65 anys o pel contrari tenen

entre 35 i 44. Els més fidels a la música clàssica són el que se situen en el perfil d'entre 55 i 64 anys. El públic lector està en la franja dels 25 a 34 anys i en la de 45 a 54.

Així com en el marc de les preferències revelades respecte a l'interès per les disciplines artístiques no es podien identificar diferències molt significatives, sí que ho son en l'àmbit del consum on en totes les pràctiques excepte la música moderna estan clarament correlacionades amb el nivell de renda, és a dir que podem considerar que la restricció pressupostària és una restricció efectiva per al consum cultural.

També el nivell de formació mostra unes correlacions clares amb el consum cultural, tot i que els individus amb formació universitària mitjana mostren nivells de consum culturals superiors en quasi totes les manifestacions, excepte en anar al teatre i llegir llibres.

Les úniques dades que podem comparar respecte al consum cultural són les relatives a la taxa de lectura, que ens mostren un resultat prou sorprenent.

A l'any	Gandia	Comunitat Valenciana (2003)*
No Lectors	27,0%	50,1%
Lectors ocasionals (de 2 a 4 Llibres)	33,0%	20,2%
Lectors freqüents (>5 llibres)	39,6%	28,2%
Total (resta Ns/Nc)	99,6%	98,5%

Per una banda si la taxa de no lectors (aquells que llegeixen menys d'un llibre a l'any) és a la Comunitat Valenciana del 50,1%, a Gandia és tan sols del 27%. En conseqüència, tant els lectors ocasionals com els freqüents superen la mitjana de la Comunitat Valenciana en més de 10 punts.

Per una altra banda, la mitjana de llibres llegits, mostra unes xifres molt més paregudes als espais de comparació.

2004	Gandia	CV Ciutats >50.000 hab (excepte capitals)	Espanya (2003) Ciutats >50.000 hab (excepte capitals)
Mitjana llibres llegits (lectors)	7,42	6,9	7,7
Lectors Ocasionals	2,8	n.d	n.d
Lectors Freqüents	11,2	n.d	n.d

Per damunt de la mitjana valenciana, però per sota de la mitjana espanyola per a ciutats majors de 50.000 habitants. Aquesta aproximació, per tant ens reflexa que tant els lectors ocasionals com els freqüents llegeixen menys llibres que els lectors ocasionals i freqüents dels espais de comparació. És a dir, en Gandia hi ha molta més gent que es pot considerar lectora, però els que ho són llegeixen molts menys llibres.

LA PRÀCTICA AMATEUR

La pràctica amateur es un altra manera d'enfrontar-se al fet cultural i els nivells de pràctica mostren xifres que no són menyspreables.

Practicants Amateurs	% sobre la mostra
Teatre	1,93%
Banda	4,93%
Escriuen	6,21%
Toquen algun instrument	7,92%
Pinten	5,78%
Fotografia	5,78%
Algun altre tipus de disseny	8,14%

Per exemple, els practicants de teatre amateur sobre la mostra utilitzada podria significar per al conjunt de la població més de 800 persones vinculades a grups de teatre amateur o quasi 2800 vinculades a Bandes de Música. La pràctica amateur està lligada a l'edat i els estudis que s'han fet mostren una elevada taxa d'abandonament quan l'individu deixa enrere la infantesa i l'adolescència.

En general els practicants amateurs mostren uns nivells de consum cultural i un interès per les disciplines culturals superiors a la mitjana.

L'11% declara pertànyer a una associació cultural tot i que, quan els indiquem que l'identifiquen, hi ha una elevada proporció que declaren associacions festives, com les falles, o esportives. Les associacions estrictament cívic-culturals nomenades són:

Associacions esmentades

ACPV (Associació cultural PV)
Agrupación Astronómica de La Safor
Alfons El Vell
Bloc de Progrés Jaume I
Col·lectiu Oscil·lant
Col·lectiu Vall de Vernissa
Companys de Santa Anna
El Teatre de Foios
Mes@Música
SVA Penyagolosa AC
U.C. de Cardona

CULTOTIPUS A LA CIUTAT DE GANDIA¹¹.

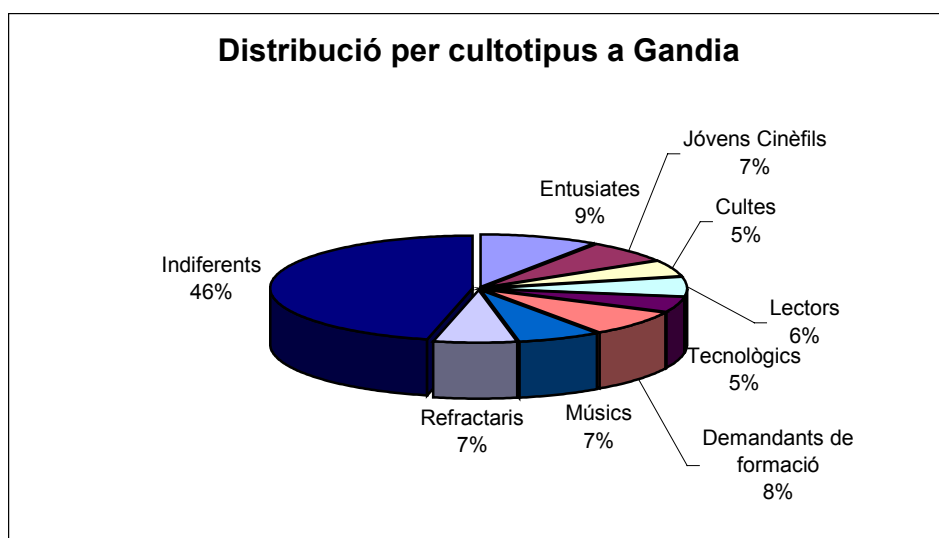
Com ja assenyalàvem al capítol 2, Gandia compta amb un potencial de demanda diferencial lligat tant al seu nivell de renda com a la formació de capital humà. Ja en 2000 remarcàvem que Gandia mostra un índex de capital humà (proporció de la població activa amb estudis universitaris) del 13,51 front a la mitjana de la Comunitat que adés estava en el 12,55. A més compta amb col·lectius com els estudiants residents i els immigrants que també són grups especialment sensibles a l'oferta cultural (els primers per raons de formació i disponibilitat de temps i els segons per qüestió de formació, tot i que es presenten nombroses dificultats d'accés a la integració cultural).

Si anem més enllà, tractant de fer certa taxonomia dels models d'aproximació ciutadana al fenomen cultural, no ens queda més remei que generar informació pròpia. Així, i a partir d'una enquesta realitzada durant octubre a un univers compost per residents en Gandia majors de 15 i amb l'ajuda de tècniques de reducció de dades com l'anàlisi factorial, podem detectar certs models més o menys homogenis de grups de ciutadans en

funció de la seua relació amb la cultura.

Els *cultotipus* que podem trobar són: els Entusiastes, els Jòvens Cinèfils, els cultes, els Lectors, els Tecnològics, els Demandants de Formació, els Músics, els Refractoris i els Indiferents.

Tractant de remarcar els trets

¹¹ Les dades obtingudes en aquest apartat provenen d'una enquesta de realització pròpia (veure annex 2 per fitxa tècnica i qüestionari).

més característics de cadascun dels tipus tenim:

Els indiferents. Constitueixen el 46,25% de la població i presenten un interès per les manifestacions culturals menor que la mitjana del total d'enquestats. Dins de la seua indiferència, presenten un consum de cinema (10,5%) que s'apropa prou a la mitjana de Gandia (11,4%), i un consum de lloguer de DVDs que la supera, àmbits aquests dos amb els que els indiferents se senten més lligats. Destaca la seua poca predisposició als programes de formació (de 100 euros per a gastar en cultura, només invertirien en cursos 10 euros). Els indiferents no mostren una diferenciació substancial per grups d'edat o sexe, si bé es podria ressaltar el fet que els seus estudis son majoritàriament primaris i mitjans (59% el total dels dos).

Els entusiastes. Son el 9,42% i mostren un alt índex d'interés per totes les manifestacions culturals, superant en molt la mitjana de la població, que contrasta amb un consum moderat respecte a la mitjana i respecte als altres grups d'usuaris. Els entusiastes son majoritàriament dones (un 59%) d'entre 35 i 44 anys (un 38%), que presenten un espectre variat en quant a nivell d'estudis i de renda.

Els demandants de formació. Aquest grup, constituït per un 7,92% de la població, presenta una mitjana d'interés per les diferents manifestacions culturals sensiblement inferior que la mitjana de Gandia. Quant al consum cultural, els índexs se situen per davall de la mitjana, excepte en la seua predisposició a gastar en matriculacions a cursos (de 100 euros gastarien una mitjana de 52,3) sent el grup que més està disposat a gastar en formació. És el grup en el que més està present la dona, amb un 70%, destacant un nivell de renda mitjà (entre 701 i 1800 euros mensuals en la unitat familiar).

Els refractaris. Amb una implantació poblacional del 6,85%, és el grup que presenta un menor interès per les disciplines culturals (una mitjana de 1,6 sobre 6 front a un 3,1 que és la mitjana a Gandia), i l'índex de consum cultural més baix de tots. També és el grup que menys diners està disposat a pagar per matriculacions a cursos i es configura com el grup que més gastaria en entrades per a espectacles. En aquest grup destaca un major nombre d'homes (el 69%), i una major proporció de persones amb estudis primaris (un 43%), alhora que presenta un percentatge mínim (3%) de persones amb rendes familiars entre 1801 i 2800 euros mensuals. Quant als grups d'edat, els refractaris son majoritàriament persones entre 15 i 34 anys.

Els jòvens cinèfils. Forma part d'aquest cultotipus el 7.07% de la població i es caracteritza per un consum de cinema molt més elevat que el dels altres grups; ha assistit una mitjana de 24,8 vegades al cinema en l'últim any (la mitjana de tots els grups és d'11,4), i dobla la mitjana de lloguer de DVDs. També presenta un interès i un consum superior a la mitjana en el camp de la música moderna. És de destacar que aquest grup presenta la mitjana d'edat inferior, amb una mitjana de 23 anys, i una menor satisfacció respecte de la vida cultural de Gandia. Aquest grup està concentrat en dos grups d'edat, sent majoritària el d'edat compresa entre 15 i 24 (67%) front al grup 25-34 (33%). Respecte al sexe es pot veure una clara majoria del sexe femení (un 67%) front al 33% d'homes. Quant al nivell d'estudis, el 55% té estudis superiors mitjans o incomplets, per la qual cosa podríem estar parlant majoritàriament d'un consumidor estudiant que té un nivell de renda familiar mitjà (61%).

Els músics. Aquest grup, que és el 6,64% de la població presenta un interès major en la música de bandes, si bé es manté amb índexs similars a la mitjana de la població en la resta de manifestacions. A l'hora d'analitzar el consum, mostra un consum major que el mitjà en quasi totes les manifestacions culturals, i és de destacar de manera notable la seua mitjana de consum de música clàssica (un 2,1 front al 0,7 que constitueix la mitjana local). Aquest tipus no mostra una clara definició d'edat, però sí de sexe, destacant el 58% d'hòmens front al 42% que son dones. L'estudi de la renda familiar anual mostra una proporció equilibrada entre les tres classificacions, a l'igual que quant al nivell d'estudis.

Els lectors. Presenten la mitjana més alta d'interés pel teatre (igual que els entusiastes) i un interès per damunt de la mitjana per la literatura, encara que menor que la dels entusiastes; és el grup que més llibres, però, ha llegit durant l'últim any (una mitjana de 15,6 front al 5'5 de tota la població) i el que més vegades a assistit a representacions teatrals (una mitjana de 6,7 vegades front a les 2,1 del total d'enquestats). Els lectors son els que presenten un menor nombre de membres a la unitat familiar (2,9) en comparació a la mitjana de Gandia (3,5). En aquest grup (que és el 6,21% dels enquestats) destaca el grup d'edat comprés entre 45 i 54 anys com majoritari (39%) i presenta una lleugera majoria d'hòmens (52%)

Els cultes. És el grup minoritari de tot l'espectre de cultotipus amb un 4,93% de la població. Presenta una mitjana d'interés per les diverses manifestacions lleugerament per damunt de la mitjana de Gandia, excepte en el cas de l'interés per la literatura en que arriba a l'escala 5 com a mitjana (igual que els entusiastes) front al 3,5 de la mitjana de Gandia. Destaca per ser el grup que presenta un major consum de cultura i per ser el que més llibres ha comprat en el darrer any (una mitjana de 15,9 front a la mitjana de Gandia que és 4,9). Per grups d'edat, destaca la implantació tant del grup d'entre 45 i 54 anys (35%) com del grup d'entre 35 i 44 anys (30%). Respecte al sexe, és sensiblement superior la incardinació de la dona (57%) front la de l'home. És de destacar també la distribució per nivell de renda, on hi ha un 61% de cultes amb renda mitjana (entre 701 i 1800 euros mensuals), i un 39% amb renda baixa (menys de 700 euros al mes).

Els tecnològics. Aquest grup, constituït per un 4,71% dels enquestats, presenta un interès per les manifestacions culturals similar al de la mitjana de Gandia . En l'aspecte que més destaca, que deu nom al grup, és en la compra de llibres, CDs, DVDs i en el lloguer de DVDs. Destaca la presència del grup d'edats compreses entre 25 i 34 anys (un 35% del total) i del grup de població femenina (un 63%) que és el majoritari. Quant al nivell d'estudis està prou ben distribuït, mentre que amb el nivell de renda es manifesta una majoria del grup situat entre els 701 i els 1800 euros mensuals (renda mitjana) amb un 56% del total.

Cultotipus. Gandia 2004

	Ind.	Entus.	Dem.Form	Refrac.	Jov. Cin	Mús.	Lect.	Cult.	Tecnol.	Total
Proporció	46,25%	9,42%	7,92%	6,85%	7,07%	6,64%	6,21%	4,93%	4,71%	100,00%
Interés pel Teatre	2,8	4,4	2,6	1,2	3,3	3,3	4,4	4,2	3,0	3,1
Interés Cinema	4,2	5,0	3,8	3,0	5,2	3,9	4,2	4,5	4,1	4,2
Interés Clàssica	2,2	4,5	2,1	1,1	2,2	3,1	3,1	3,1	3,0	2,5
Interés Moderna	3,6	4,0	4,1	2,8	5,0	3,8	3,2	3,7	4,1	3,8
Interés Art Clàssic	2,0	4,4	2,3	1,1	2,7	3,0	3,1	3,7	2,7	2,5
Interés Art Modern	2,0	4,2	2,3	1,0	2,8	2,6	3,4	3,8	3,2	2,5
Interés Fotografia	2,7	4,4	3,0	1,2	3,5	3,5	3,5	3,5	3,4	3,0
Interés Música Bandes	2,8	4,1	2,6	1,7	2,9	3,5	2,9	2,7	3,2	2,9
Interés Literatura	3,2	5,0	3,2	1,4	3,8	3,7	4,4	5,0	3,5	3,5
Mitjana d'Interés	2,8	4,4	2,9	1,6	3,5	3,4	3,6	3,8	3,4	3,1
Nº de llibres llegit	3,5	7,9	3,8	1,1	7,0	5,0	15,6	11,4	9,1	5,5
Cinema	10,5	10,6	7,6	4,4	24,8	7,8	13,9	16,4	14,1	11,4
Teatre	1,2	2,6	0,9	0,1	3,3	3,1	6,7	6,3	1,0	2,1
Música Clàssica	0,1	1,4	0,4	0,1	1,9	2,1	1,2	2,4	0,9	0,7
Música Moderna	2,2	3,7	2,1	1,0	5,5	4,2	2,6	4,3	2,7	2,8
Exposicions d'Art	0,8	2,7	1,2	0,2	4,4	4,8	3,2	8,0	1,0	2,0
Visites Museu	0,7	2,3	1,0	0,3	3,0	4,3	2,0	5,6	1,5	1,6
Compra Llibres	2,9	5,8	3,7	0,4	4,9	6,3	10,8	15,9	10,5	4,9
Compra CD's	3,4	7,1	4,7	1,6	6,1	7,1	7,4	6,0	16,8	5,2
Compra Dvd's	1,8	4,5	1,6	0,5	2,9	2,4	3,9	3,6	10,8	2,7
Lloga Videos Dvd's	12,6	11,6	7,0	6,2	22,1	10,1	9,0	10,3	9,8	11,7
Indicador pràctica amateur	1,2	1,4	1,3	1,0	1,5	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3
Despesa en bens	39,9	38,2	25,0	33,4	36,6	34,0	36,3	33,2	48,6	37,3
Despesa en serveis	49,3	40,2	23,6	57,0	46,0	47,0	48,6	46,4	29,3	45,4
Despesa en formació	10,9	21,5	52,3	9,5	17,4	18,7	15,1	20,4	22,0	17,3
Nivell de satisfacció	2,4	2,3	2,5	2,5	2,0	2,63	2,3	2,5	2,4	2,4
Nivell de Renda	1,9	1,9	1,9	1,6	1,8	2,0	2,2	2,4	2,0	1,9
Edat Mitjana	38	41	37	35	23	40	42	43	36	37

LA DISTRIBUCIÓ IDEAL DE LA DESPESA CULTURAL.

Un altra pregunta que apareixia a l'enquesta era que els ciutadans expressaren quin és el seu model de distribució de la provisió de despesa cultural (veure pregunta num. 30 del qüestionari en l'annex II)entre els tres tipus distints de consums culturals; a) compra de béns com llibres, dvd, vídeos, b) entrades per a serveis musicals com teatre, música, cinema c) formació artística. El que es tractava era detectar quin és el model de preferències i de demandes bàsiques dels ciutadans per a tractar de aportar algunes orientacions en la provisió pública de cultura.

	Percentatge que s'hauria de destinar a la provisió de bens	Percentatge que s'hauria de destinar a la provisió de serveis	Percentatge que s'hauria de destinar a la provisió de formació
Cultes	33,2	46,4	20,4
Deman.Forma	25,0	23,6	52,3
Entusiastes	38,2	40,2	21,5
Indiferents	39,9	49,3	10,9
Jov. Cinè	36,6	46,0	17,4
Lectors	36,3	48,6	15,1
Músics	34,0	47,0	18,7
Refractaris	33,4	57,0	9,5
Tecnol.	48,6	29,3	22,0
Total general	37,3	45,4	17,3

El resultat és que el ciutadans de mitjana desitjarien que un 45% dels recursos es dediquen a la provisió de serveis, mentre que destinarien una mica més de la tercera part a la provisió de béns i tan sols un 17% a la despesa en formació. Aquestes demandes, naturalment, varien segons quin siga el cultotipus al que pertanyen. En termes generals els Tecnològics són el tipus que més béns reclama, mentre que els tipus demandants de formació son els menys proclius.

En el cas de la provisió de serveis culturals, són el refractaris els que mostren una major predisposició a usar el recursos en la provisió de serveis, circumstància que ens podria indicar que precisament la restricció econòmica és rellevant per a determinar el nivell de consum d'aquest tipus. Els menys interessats en la provisió de serveis culturals són els demandants de formació i els tecnològics.

Finalment són els refractaris i els indiferents els menys sensibles a la provisió de formació i els demandants de formació els més interessats (com resulta lògic ja que aquesta es la caracterització que els defineix).

En definitiva aquestes preferències revelades podrien sustentar l'articulació de polítiques específiques orientades a col·lectius concrets.

DEMANDA EFECTIVA A PARTIR DE LES DADES DE L'SGAE

A banda de la declaració subjectiva dels ciutadans sobre el seu consum cultural, disposem també d'algunes dades de consum cultural efectiva a partir de les dades recollides per la Societat General d'Autors i Editors, que actualment és l'única institució que recull de manera sistemàtica informació sobre programació i consum cultural.

MUSICA CLÀSSICA

Recaptació i despesa per habitant (euros)	2000	2001	2002	2003
Gandia				
Recaptació (euros)	10.151	5.656	13.056	3.000
Espectadors totals	3.463	2.600	4.940	3.400
Recaptació/espectadors (euros)	2,93	2,18	2,64	0,88
Despesa per habitant (euros)	0,17	0,09	0,21	0,05
Comunitat Valenciana				
Recaptació (euros)	1.522.588	1.687.970	1.528.688	1.821.241
Espectadors totals	884.891	690.701	711.619	707.403
Recaptació/espectadors (euros)	1,72	2,44	2,15	2,57
Despesa per habitant (euros)	0,37	0,40	0,35	0,41
Habitats de 30,000 a 200,000				
Recaptació (euros)	2.723.895	3.582.027	3.710.295	4.271.673
Espectadors totals	979.220	1.079.426	1.112.433	982.614
Recaptació/espectadors (euros)	2,78	3,32	3,34	4,35
Despesa per habitant (euros)	0,22	0,28	0,29	0,33
Espanya				
Recaptació (euros)	28.283.270	33.988.881	35.136.610	36.544.300
Espectadors totals	5.255.583	5.396.040	5.355.614	4.901.017
Recaptació/espectadors (euros)	5,38	6,30	6,56	7,46
Despesa per habitant (euros)	0,70	0,83	0,84	0,86

Com podem observar, l'evolució dels espectadors segueix l'evolució irregular de l'oferta de sessions de música clàssica (veure cap 3). El que sí que cal destacar és el paper que juga la creixent presència de sessions completament gratuïtes, cosa que provoca que tant la recaptació per espectador com la despesa per habitants es redueixen, especialment a l'any 2003, tot mostrant una tendència inversa al que passa a la resta dels espais de referència. Com podem comprovar, a la Comunitat Valenciana creix la recaptació per espectador (preu de l'entrada mitjana) passant de 1,72 Euros en 2000 a 2,57 en 2003. També a les ciutats d'entre 30 i 200 mil habitants, aquesta xifra, que és de quasi el doble, passa de 2,78 Euros a 4,35 Euros i el mateix passa al conjunt d'Espanya on passa dels 5,38 Euros als 7,46.

En conjunt podem afirmar que:

- L'evolució en el nombre de espectadors és irregular però segueix les tendències dels espais de referència, amb una important davallada a l'any 2003.
- La recaptació mostra una evolució encara més erràtica i mostra la participació creixent de sessions gratuïtes, el que redueix notablement el preu mitjà d'entrada.

- El preu mitjà per entrada se situa per sota de tots el espais de referència considerats, així com també la despesa per habitant.

En conseqüència, des de la perspectiva de la política cultural, la política de preus té un marge prou ample de maniobra. Així com també ha de ser un objectiu perseguible l'increment del nombre d'espectadors per habitant.

2003	Espectadors per Habitant
Gandia	4,92%
Comunitat Valenciana	15,82%
Hàbitats d'entre 30 i 200 mil habitants	7,70%
Espanya	11,47%

MUSICA MODERNA.

Recaptació i despesa per habitant (euros)	2000	2001	2002	2003
Gandia				
Recaptació (euros)	4.538	12.387	16.270	147.662
Espectadors totals	2.540	4.180	8.280	12.896
Recaptació/espectadors (euros)	1,79	2,96	1,96	11,45
Despesa per habitant (euros)	0,08	0,21	0,26	2,34
Comunitat Valenciana				
Recaptació (euros)	5.064.621	7.025.965	9.045.965	10.233.116
Espectadors totals	1.713.871	1.865.045	1.955.449	2.086.199
Recaptació/espectadors (euros)	2,96	3,77	4,63	4,91
Despesa per habitant (euros)	1,23	1,67	2,09	2,29
Habitats de 30,000 a 200,000				
Recaptació (euros)	13.759.698	18.598.813	25.531.321	23.060.895
Espectadors totals	4.775.569	5.403.582	5.070.897	5.116.379
Recaptació/espectadors (euros)	2,88	3,44	5,03	4,51
Despesa per habitant (euros)	1,11	1,48	2,02	1,81
Espanya				
Recaptació (euros)	74.376.746	84.926.086	105.501.326	115.883.896
Espectadors totals	22.420.513	22.704.127	23.585.568	22.739.464
Recaptació/espectadors (euros)	3,32	3,74	4,47	5,10
Despesa per habitant (euros)	1,84	2,07	2,52	2,71

En el cas de la música moderna, les dades venen distorsionades per l'efecte que té la programació de grans concerts quasi única i exclusivament en el període de les Festes. Com que es tracta de programació en recintes descoberts, la climatologia irregular de finals de Setembre (i el perill de suspensió dels actes) condiciona notablement l'evolució dels espectadors i de la recaptació. Aquesta circumstància explica el creixement de l'any 2003 on si es van realitzar el grans concerts programats. La dependència de la programació local d'aquests esdeveniments mostra la feblesa de la programació de música moderna a Gandia.

Encara a l'any 2003 la quantitat d'espectadors en termes comparatius amb altres espais de referència mostrava posicions molt modestes com es pot comprovar en el quadre següent:

% espectadors / població				
	2000	2001	2002	2003
Gandia	4,30%	6,94%	13,29%	20,40%
Com. Valenciana	41,59%	44,38%	45,19%	46,66%
30,000 y 200,000 hab.	38,57%	42,87%	40,04%	40,07%
Espanya	55,36%	55,22%	56,37%	53,23%

En conseqüència, la programació d'espectacles de música moderna resulta un dels reptes pendents per al Sistema Cultural Local.

ARTS ESCÈNIQUES.

Recaptació i espectadors	2000	2001	2002	2003
Gandia				
Recaptació (euros)	4.784	16.907	11.168	23.135
Espectadors	3.050	5.390	3.590	7.520
Recaptació/Espectador	1,57	3,14	3,11	3,08
Comunitat Valenciana				
Recaptació (euros)	5.475.725	6.201.549	6.470.204	8.146.701
Espectadors	1.093.651	1.331.212	1.240.823	1.337.583
Recaptació/Espectador	5,01	4,66	5,21	6,09
Espanya				
Recaptació (euros)	121.208.094	122.349.804	163.866.700	175.330.291
Espectadors	12.605.270	11.648.035	13.522.900	14.341.450
Recaptació/Espectador	9,62	10,50	12,12	12,23

En el cas de les arts escèniques podem constatar que és l'evolució de l'oferta la que condiona el comportament tant de la recaptació com dels espectadors. Com que l'oferta s'enlaira sobretot en 2003 (veure cap 3) és, per tant, en aquest moment quan es disparen els indicadors de la recaptació i els espectadors. Donada la dimensió del principal espai d'exhibició de la ciutat, que és el Teatre del Raval, pot explicar-se per què, tot i que els indicadors sobre el nombre d'espectacles no són tan dolents, sí que mostren xifres molt més modestes en el nombre d'espectadors per habitant, en la recaptació per espectador i en la despesa per habitant.

Espectadors % sobre població				
2000	2001	2002	2003	
5,16%	8,95%	5,76%	11,90%	
26,54%	31,68%	28,68%	29,92%	
31,12%	28,33%	32,32%	33,57%	

Despesa per habitant (euros)	2000	2001	2002	2003
Gandia	0,08	0,28	0,18	0,37
Com. Valenciana	1,33	1,48	1,50	1,82
Habitat entre 30,000 y 200,000	0,89	1,09	1,01	1,32
Espanya	2,99	2,98	3,92	4,10

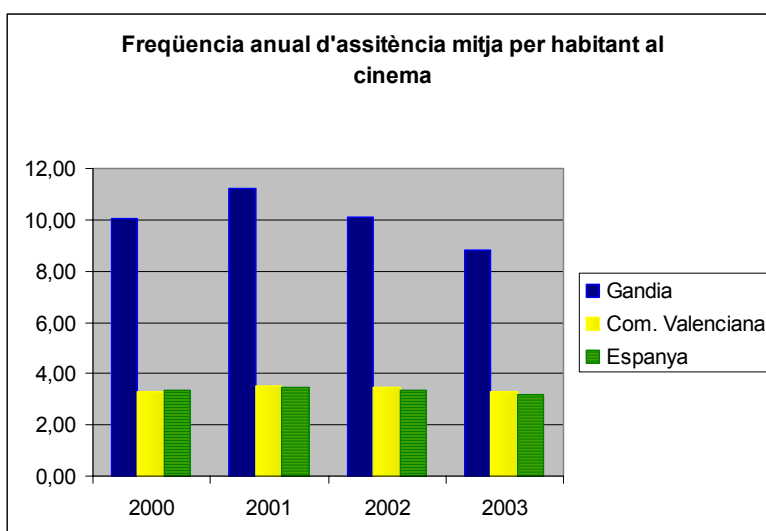
La relativa especialització en teatre amateur i en teatre infantil podria explicar, al menys parcialment, aquestes xifres que indiquen que les

possibilitats d'incrementar l'impacte de la programació teatral són molt amples.

CINEMA.

Recaptació i entrada mitja	2000	2001	2002	2003
Gandia				
Recaptació (euros)	2.501.319	2.806.154	2.823.386	2.639.771
Espectadors	634.608	676.567	629.963	557.003
Preu mitjà entrada	3,94	4,15	4,48	4,74
Despesa per habitant	39,58	46,61	45,33	41,77
Comunitat Valenciana				
Recaptació (euros)	54.180.158	62.334.573	67.689.542	68.053.374
Espectadors	13.671.808	14.863.778	15.041.684	14.740.690
Preu mitjà entrada	3,96	4,19	4,50	4,62
Despesa per habitant	13,15	14,83	15,64	15,22
Espanya				
Recaptació (euros)	538.155.466	606.890.203	627.353.417	636.143.521
Espectadors	134.507.000	143.289.000	139.805.000	135.765.000
Preu mitjà entrada	4,00	4,24	4,49	4,69
Despesa per habitant	13,29	14,76	14,99	14,89

El cinema, al tractar-se del consum cultural més transversal, proveït principalment a través del mercat, mostra unes dades molt més estandarditzades en el cas del preu mitjà de l'entrada que varia molt poc entre els espais de referència. El que sí que resulta sorprenent és que la despesa per habitant siga a Gandia, en termes comparatius, tan elevada. L'explicació prové naturalment de les diferents taxes de freqüentació que a Gandia mostren un valor molt elevat.

La resposta, però no rau en alguna malformació genètica dels habitants de Gandia que es llancen a consumir cinema, sinó que la xarxa de distribució, lligada als centres de distribució comercial, ubicada a Gandia té un espai de referència que va molt més enllà del municipi i que proveeix de cinema als habitants de tota la comarca de la Safor i inclús de part de les

Comarques Centrals.

El que sí que pot ser rellevant és com compatibilitzar la caiguda d'espectadors de l'any 2003, una tendència que es dona en tots els espais de referència, amb un increment considerable de l'oferta que, com ja assenyalàvem en el capítol 3, en l'any 2004 s'incrementen les sales de cinema a Gandia i hi han projectades encara més obertures de complexes de cinema per als anys vinents. Dubtem que el mercat puga mantenir la rendibilitat d'aquestes iniciatives empresarials.

Cap 5. LES POSSIBILITATS DE LA POLÍTICA CULTURAL A GANDIA. ORIENTACIONS

1. EL MARC D'INTERVENCIÓ D'UNA NOVA POLÍTICA CULTURAL.

ELS OBJECTIUS DE LA POLÍTICA CULTURAL.

A partir del marc valoratiu que ens aporta l'Agenda 21 de la Cultura podem establir tres conjunts d'objectius que s'han de perseguir en la implementació de les polítiques culturals:

Complir amb els drets culturals de la ciutadania.

- És una exigència de la política cultural preservar la diversitat cultural perquè esta contribueix a "una existència intel·lectual, afectiva moral i espiritual més satisfactòria per a totes les persones" (Declaració Universal de la UNESCO sobre la Diversitat Cultural,)
- El desenvolupament cultural ha de basar-se en la participació múltiple dels agents socials i ha de sustentar-se en la transparència i en la participació tant en els processos de presa de decisió com en l'avaluació de programes i projectes.
- La intervenció pública en l'àmbit cultural implica el respecte a la llibertat d'expressió i la llibertat d'elecció de llenguatges creatius, temàtiques i patrons estètics.
- La política cultural ha de considerar que l'expressivitat i la capacitat de desenvolupar és una dimensió bàsica de la dignitat humana i la inclusió social sense perjudi de raons de sexe, edat, ètnia, discapacitat, pobresa o qualsevol altra discriminació que impossibilita l'exercici ple de les llibertats.
- La dimensió simbòlica de la política cultural i la valoració i ús del seu patrimoni històric sosté el sentit de pertinença i identitat dels individus amb una comunitat o territori i esta relació és part integral de la condició humana com ser social

Millora de la qualitat de vida.

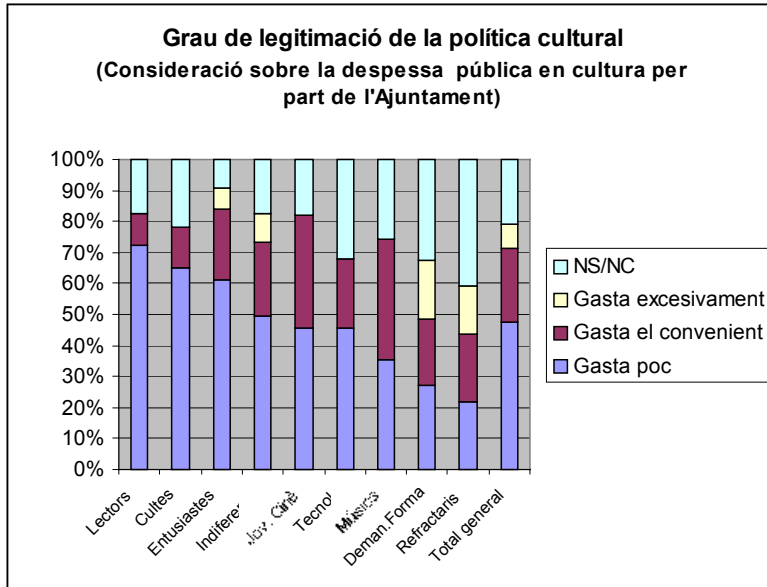
- L'accés als béns i servicis culturals són ingredients essencials en la recepta de la qualitat de vida, per la qual cosa les accions encaminades a proveir públicament o incentivar la seua provisió privada són un repte a què s'enfronta l'acció política local.
- Els entorns culturalment rics i densos afecten totes les dimensions socials de la vida quotidiana.
- La pràctica de la creativitat i expressivitat artística, siga esta a nivell professional com amateur és una activitat amb compensacions afectives molt reconfortants.

Impactes sobre la realitat socioeconòmica.

- La cultura com a sector econòmic genera riquesa i ocupació i té efectes d'arrossegament sobre altres activitats econòmiques.
- La cultura ha demostrat ser un instrument eficaç per a millorar la competitivitat en la jerarquia de les ciutats i territoris.
- Els sectors lligats a la creativitat i la producció cultural resulten sectors emergents que creen nous jaciments d'ocupació d'especialització productiva

- La densitat cultural d'un territori atorga reputació i prestigi a moltes altres dimensions del territori.
- Els territoris adaptats a la creativitat i a la cultura són també espais proclius a la innovació i el canvi social pel que són i milloren la seua adaptabilitat als entorns canviants de la Societat de la Informació.

LA LEGITIMACIÓ DE LA POLÍTICA CULTURAL.

En entorns democràtics, tota intervenció pública, al marge que li exigim que complisca eficientment i eficaçment els objectius perseguits, ha de respondre a demandes sentides per part de la ciutadania. En este sentit la sostenibilitat de les polítiques a través de la seua acceptació social, depén de la legitimació de les mateixes. Establir algun mecanisme per a avaluar tal nivell de legitimació es

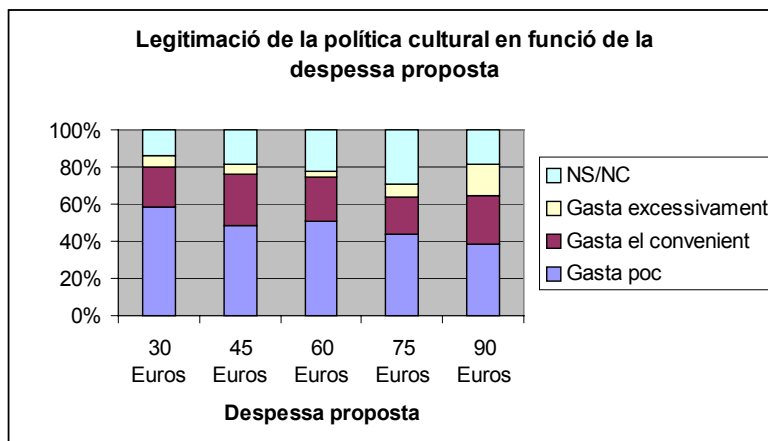
converteix quasi en un pas previ per a realitzar posteriors anàlisis. En el present treball proposem un modesta comprovació de tal nivell de legitimació. En l'enquesta realitzada formulem la següent pregunta:

Actualment l'Ajuntament de Gandia gasta uns X euros en Política Cultural. Al seu parer, la dita quantitat és a) Poc, b) El convenient, c) Molt.

És evident que no preteníem obligar el ciutadà a realitzar una anàlisi cost benefici sobre els gastos en cultura. El que preteníem amb esta pregunta era obtindre la percepció del ciutadà sobre la importància dels gastos municipals en cultura. Per a això, variem la quantitat oferida amb l'objectiu de comprovar la correlació entre la resposta i el cost de la política cultural. Els resultats no presenten cap dubte. Només un xicotet percentatge, menor del 10% considera que els gastos en cultura són excessius i quasi un 50% considera que són insuficients. A més la dita resposta, encara que és possible observar certa correlació gràfica entre el preu proposat i la resposta, la dita correlació no és estadísticament significativa. Per tant podem afirmar que la política cultural municipal compta amb un elevat grau de legitimació i que una majoria rellevant de la

ciutadania abona majors gastos en cultura.

Naturalment la legitimació de la política cultural sí que està relacionada, en termes genèrics, amb els *cultotipos*

descrits en el capítol anterior, de manera que quan els ciutadans usen més els béns i servicis culturals, en major proporció consideren que el gasto públic en cultura és insuficient. Així és evident que, per exemple, els que hem denominat refractaris al fet cultural, mostren un grau de legitimació mes baix, però encara així a penes un poc més d'un 10% d'este col·lectiu considera que es gasta massa., i inclús, de mitjana, afirmen que el gasto convenient seria el proposat (30,45, 60,75, 90 euros) per 1,05. També podem observar que quasi el 50% dels indiferents, és a dir aquells amb nivells de consum molt reduït, en termes comparatius, consideren en un 50% que l'Ajuntament gasta poc i proposen de mitjana un gasto superior en un 50%.

Despesa considerada adecuada respecte a la quantitat proposada x	
Cultes	2,14
Lectors	1,69
Entusiastes	1,58
Jóv. Cinè	1,48
Músics	1,36
Indiferents	1,40
Tecnol	1,44
Deman. Form	1,09
Refractaris	1,05
Total	1,43

L'elevat grau de legitimació ciutadana de la política cultural li atorga un ampli marge de maniobra ja que mostra la confiança de la ciutadania en la pertinència de la intervenció pública.

Si combinem esta dada amb el nivell de satisfacció sobre la vida cultural en la ciutat de Gandia i amb el fet que el dinamisme cultural de la ciutat és un element important com a valor de patrimoni immaterial de Gandia, atorga a l'exercici de la política cultural una posició molt rellevant.

Respecte a l'escala de satisfacció / insatisfacció podem dir que la mitjana reflexa una moderada insatisfacció (2,4 enfront del 3 que seria el valor mitjà - ni molt satisfet, ni molt insatisfet-) i que a més hi ha poques diferències per cultotipus. Els més insatisfets de mitjana són els joves cinèfils (però això pot respondre més a un posicionament d'insatisfacció generacional que a una avaluació efectiva de la realitat cultural) i els més satisfets els músics i els cultes.

Promedi de satisfacció amb la vida cultural de la ciutat (escala 1-5), per cultotipus	
Jóv. Cinè	2,03
Entusiastes	2,30
Lectors	2,33
Tecnol.	2,35
Indiferents	2,44
Deman.Forma	2,45
Refractaris	2,47
Cultes	2,48
Músics	2,63
Total general	2,40

És a dir tenim: a) una ciutadania mitjanament insatisfeta amb la vida cultural de la ciutat, b) el dinamisme cultural de la ciutat juga un paper significatiu a nivell simbòlic com a element d'identitat i c) al mateix temps eixa mateixa ciutadania considera i defén un major gasto públic en cultura.

Les condicions, per tant espenten i justifiquen una intervenció més activa

LA DIMENSÍO ESTRATÈGICA DE LA CULTURA I EL TERRITORI.

En estes circumstàncies; si a) acceptem el marc valoratiu de l'articulació de les polítiques culturals que determina l'Agenda 21 de la cultura i les seues implicacions sobre la responsabilitat del sector públic, b) considerem l'elevat grau de legitimació de la intervenció pública a Gandia i c) li afegim els arguments desenvolupats en els capítols anteriors sobre les adequades circumstàncies que concorren en la predisposició de les condicions socioeconòmiques per a justificar que una possible via d'especialització del territori Gandia-la Safor pugua ser l'aposta per la innovació, l'activitat creativa i la producció de continguts simbòlics, ens trobem molt prop de considerar que la dimensió cultural té un marcat caràcter estratègic per a la redefinició del territori.

I un altre argument, encara que de caràcter més circumstancial, pot reforçar esta opció si considerem que poques ciutats de grandària mitjana han apostat per esta senyalització del territori cosa que atorgaria a l'experiència de Gandia un caràcter pioner que li podria afegir alguns avantatges comparatius.

Acceptar la dimensió estratègica de la cultura implica d'una banda descartar la pràctica comuna de percebre la política cultural com un mer accessori ornamental de l'acció pública i incorporar-la al nucli dur de l'acció de govern municipal i per tant sotmetre-la també a la pràctica de la planificació amb horitzons temporals amplis i amb la generació de sistemes d'informació i d'anàlisi que permeten observar el present, avaluar el passat i estimar el futur. D'altra banda implica també dotar-la d'un caràcter integral que supere les fronteres habituals de segmentació i compartimentació del govern municipal. Per raons evidents la definició del Sistema Cultural Local queda determinat també per la política urbanística, per la de promoció econòmica, per la d'acció social, el govern de la multiculturalitat, la política turística, la de gestió del sistema de comunicació, etc..

I també implicaria una nova concepció de l'espai de relacions amb els territoris pròxims. Acceptar el caràcter estratègic de la cultura implica gestionar el lideratge sobre el territori en què es desenvolupen els fenòmens culturals, que naturalment són molt més amplis del que definix la dimensió del terme municipal. La comarca de La Safor, és sens dubte el primer espai de referència, tant per raons de dimensió com de proximitat, com d'homogeneïtat simbòlica i en este espai Gandia, com a centre, ha d'assumir, sense complexos, la seua capitalitat, conscient que les seues intervencions sobre la realitat cultural arriben, almenys, a afectar la configuració del Sistema Cultural de La Safor. Hem comprovat en el present treball que alguns elements simbòlics ubicats relativament lluny de límit municipal com el Convent de Sant Jeroni, són sentits com a part irrenunciable de la dimensió simbòlica dels ciutadans de Gandia, de la mateixa manera que som conscients que el programa del CINE POT, és ja un recurs incorporat a la rutina dels hàbits de consum cultural dels ciutadans cinèfils de Villalonga.

Gandia juga a més amb força en l'articulació del territori de les Comarques Centrals. Este espai es converteix, tant a causa de lògiques de

connexió i cohesió geogràfica com de connexió i cohesió simbòlica, en el segon esglaó necessari

En conseqüència, la coordinació amb altres ens, organitzacions i institucions municipals, tant de la comarca de La Safor com de les Comarques Centrals ha de convertir-se en una peça més de la política cultural de manera que es persequisquen, sense mesquineses, relacions de coordinació de complementarietat, de substitució i encara també de competència i competitivitat

2. CONSIDERACIONS GENERALS SOBRE LES LÍNIES D'INTERVENCIÓ DE POLÍTICA CULTURAL EN GANDIA.

A partir de l'anàlisi dels paràgrafs i capítols precedents, i en funció dels objectius definits en l'encàrrec realitzat per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Gandia llançarem en primer lloc una sèrie de recomanacions genèriques sobre la direcció cap a la qual hauria de tendir la reorientació de les polítiques culturals, segons la nostra interpretació dels trets que defineixen el Sistema Cultural Local. En segon lloc volem identificar una sèrie d'eixos de la realitat cultural local que podrien ser reforçats a partir de les dades que ens apareixen en les dades prèvies, i finalment oferim una sèrie d'escenaris graduats d'intervenció que dibuixen de manera més o menys sistemàtica la frontera de possibilitats d'intervenció.

RECOMANACIONS GENÈRIQUES.

- Si volem que la política cultural tinga majors impactes sobre les xarxes d'agents, les institucions i els ciutadans del territori, és necessari reorientar part dels recursos destinats al foment de la difusió i l'exhibició cap als àmbits de la formació, creació i producció.

- En este sentit cal fer notar que la difusió i ampliació de les pràctiques amateurs compleixen molts dels objectius individuals i socials que es persegueixen en l'entramat valoratiu de l'Agenda 21 de la Cultura. L'oferta de formació artística, tant d'habilitats creatives com d'habilitats per a la interpretació de fenòmens creatius és una demanda sentida per col·lectius molt específics de la població. La nostra percepció és que este tipus d'acció cultural hauria de dotar-se d'una major centralitat en el conjunt de la política cultural municipal.

- La democratització de l'accés a la cultura és, a partir de les dades obtingudes i com succeïx en molts altres llocs, una de les grans assignatures pendents de la política cultural. Les dades mostren que la majoria de la població se situa al marge de qualsevol manifestació cultural. El simple augment de l'oferta no remou les barreres d'accés ja siguen estes econòmiques, formatives o simbòliques. Cal elaborar estratègies molt més sofisticades que les practicades fins ara per a millorar l'accessibilitat a les manifestacions culturals.

- En eixa mateixa voluntat de millorar l'accessibilitat els mitjans de comunicació de proximitat juguen un paper importantíssim i en el nostre cas concret l'existència d'una televisió municipal es converteix en un recurs de tal magnitud que la nostra recomanació és que dit mitjà de comunicació es convertisca en part constitutiva i orgànica de la política cultural.

- L'espai de referència per a l'articulació i disseny de les intervencions en cultura ha de ser necessàriament La Safor – Comarques Centrals.

- La realitat multicultural de Gandia és ja un fet tan evident que resulta ineludible la seua incorporació completa i conseqüent en la implementació de les polítiques culturals. La participació cultural és un dels mecanismes més eficaços per a la integració i cohesió social. Més encara, la riquesa i diversitat de les pràctiques i habilitats culturals dels immigrants resulten un recurs ingent i no aprofitat pel Sistema Cultural Local.

- La sostenibilitat i robustesa d'un Sistema Cultural Local depén de l'entramat i densitat de la societat civil organitzada a partir de projectes culturals i de les seues relacions amb les institucions. Gandia mostra una debilitat sorprenent del teixit associatiu vinculat a la cultura, alhora que el model de política cultural municipal, expressat a través dels pressupostos, i de les pràctiques d'intervenció reflectix certa desconfiança en l'autonomia dels agents culturals.

- També la sostenibilitat del SCL està sustentada en l'existència d'un entramat d'activitats econòmiques i empreses viables lligades a la producció i difusió cultural. En este sentit les galeries d'art, les llibreries, les editorials, les productores discogràfiques o audiovisuals, les orquestres professionals, les companyies de teatre, les empreses de disseny i moda, les acadèmies de ball o els restaurants de cuina d'autor, han d'incorporar-se d'alguna manera en els objectius i en les accions de la política cultural.

- En este sentit resulta necessari desplegar certa pedagogia per a informar els potencials emprenedors que hi ha moltes activitats econòmiques lligades a la cultura i la creativitat que resulten altament rendibles i que constitueixen nínxols emergents de negoci i ocupació, a més de ser tal com ho demostren molts estudis, molt reconfortants des del punt de vista de la satisfacció i el desenvolupament professional. La tradició emprenedora dels agents econòmics de La Safor resulta un bon entorn per al desenvolupament d'esta estratègia.

- Altres agents econòmics i socials, no necessàriament vinculats a l'activitat cultural, poden participar també en la promoció d'activitats i servicis culturals a través del patrocini i el mecenatge. L'entramat de recursos humans destinats a la gestió cultural hauria de comptar amb alguna unitat especialitzada en estos menesters.

- Encara que les infraestructures culturals han mostrat una notable milloria en els últims anys, continuen sent un dels elements més dèbils del Sistema Cultural Local. L'obertura del Teatre Serrano no ha de demor-se més. Però també considerem necessari, per a la consolidació de la xarxa d'equipaments la construcció d'un auditori de música que puga convertir-se en l'espai de referència per a la programació musical de La Safor.

- En una línia semblant considerem necessari, no sols per la seua naturalesa d'equipament cultural sinó per la seua dimensió simbòlica, la creació d'un museu d'Història de Gandia-la Safor que possibilita la construcció del discurs i la generació de consensos sobre la naturalesa i la identitat de la comunitat. Les propostes museogràfiques més avançades com les que ofereixen el Museu d'Història de la Ciutat de València o el Museu Arqueològic d'Alacant defineixen amb prou evidència quines són les

possibilitats. El museu d'història de Gandia-la Safor ha de ser un gran museu.

- La presència de les dues Universitats més grans de la Comunitat Valenciana és un avantatge que cal aprofitar amb molta més intensitat. Tant des del punt de vista de la demanda com des de l'oferta estudiants i docents han de esdevenir elements més actius en la configuració del SCL. També procurar que el territori s'apropie amb més intensitat dels outputs universitaris tant en l'àmbit de la formació com en el de la recerca i que la transmissió de coneixements i de tecnologies lligades a la cultura, així com l'enriquiment del capital humà siga molt més fluida.

- L'anàlisi, l'estudi, l'avaluació i la investigació són ferramentes fonamentals per a construir polítiques culturals més eficients i més eficaces. La nostra recomanació és que s'ha de destinar més recursos i atenció a les dites activitats amb l'objectiu d'evitar rutines empobridores i a vegades estèrils i convertir la pràctica de la gestió cultural en un camp també de creativitat i innovació permanent.

ELS EIXOS COMPETITIVS D'INTERVENCIÓ.

La Literatura, el llibre i la lectura.

La literatura, el llibre i la lectura constitueixen un potent element determinant de la realitat cultural local. El interès per la literatura, les taxes de lectura, l'existència d'una xarxa densa, ben dotada i amb pràctiques innovadores de les biblioteques, el premis literaris i la existència a nivell simbòlic de referències a autors clàssics com Ausiàs March, Joanot Martorell o Roís de Corella, lligats a valors universals, l'existència d'autors vius amb prestigi que supera la realitat local, junt amb l'excel·lent posició de Gandia com a centre de distribució de llibres a través de les seues llibreries, i inclús la consideració de l'ús de la llengua pròpia com a element més important del patrimoni immaterial local, posiciona el sector del llibre en una dimensió molt atractiva per a orientar l'acció pública. També cal dir que la cultura lligada al llibre incorpora més prestigi que les altres possibles dimensions culturals. Les mancances d'aquest potencial estratègic es situen en la pràctica inexistència d'empreses editorials a la ciutat, certa dificultat en el relleu generacional dels autors nascuts abans dels anys 60 i la inexistència d'activitats lligades a la formació d'escriptors (per exemple a l'oferta de la UPG no ens consta cap curs taller per a la creació), i finalment la dificultat d'enganxar generacions molt lligades als llenguatges audiovisuals.

Audiovisual.

A la dimensió audiovisual podem atribuir-li les oportunitats de comptar a la ciutat amb un centre de formació universitari d'imatge i so, l'existència d'una televisió municipal, la presència d'un col·lectiu vinculat a la realitat local i que promou la creativitat audiovisual (col·lectiu Oscil·lant), l'existència d'alguns joves que van adquirint prestigi en l'àmbit del disseny i la creació i la favorable acollida que té a nivell local la celebració d'esdeveniments com el festival de curtmetratges MINIMA i finalment l'excel·lent xarxa de distribució a través de l'existència de nombrosos cinemes. Les dificultats rauen, bàsicament, en l'absoluta desconexió entre

les dimensions esmentades i en la dificultat que des de l'acció pública s'articulen mesures d'intervenció que afecten la creació producció audiovisual.

Les Arts Escèniques.

En les arts escèniques podem apuntar entre els valors diferencials de la ciutat; la tradició de la política cultural municipal que en aquests moments domina el *know-how* la programació i exhibició teatral, l'existència d'agents vinculats a la ciutat molt implicats en la producció teatral, el dinamisme i la tradició del teatre amateur lligat al món faller amb propostes més sofisticades i madures que van més enllà del sainet popular. L'obertura del Teatre Serrano pot significar una espenta significativa per a la normalització de la programació cal buscar especialitzacions que puguen senyalitzar a la ciutat . Una possibilitat rau en l'àmbit d'ela formació tant actoral (podria ser a nivell amateur) com tècnica ja que existeixen pocs indrets que ofereixen formació a aquest nivell. Les especialitzacions actuals en teatre amateur o infantil podrien també reforçar-se

Les Arts Plàstiques i la música.

Ens resulta més difícil detectar possibilitats d'especialització competitiva en el marc de les arts plàstiques i la música tot i que alguns camps com la fotografia o manifestacions més innovadores com el videoart, el net art (arts plàstiques) o la música ètnica (música) podrien ser elements de diferenciació. En ambdós casos el que si caldria és estandaritzar l'oferta i especialment a la música normalitzar els equipaments amb al construcció d'un auditori de referència.

ESCENARIS D'INTERVENCIÓ.

Escenari A. Intervenció normalitzadora

- ✓ Intensificació del concepte de participació i activació de la societat civil. Activació del voluntariat cultural
- ✓ Incorporació de la realitat de la multiculturalitat en la política cultural.
- ✓ Normalització i estandardització de les infraestructures
- ✓ Assoliment dels estàndards de programació en Arts escèniques i Musicals
- ✓ Recolzament en els avantatges competitius (literatura, llibre, distribució comercial, audiovisual).
- ✓ Incorporació dels visitants temporals a la dinàmica cultural i creació reforçament del destí amb la dimensió del turisme cultural.
- ✓ Profundització en la connexió amb les institucions i organitzacions que generen informació, formació i coneixement lligades a la cultura (Universitats, empreses lligades a activitats creatives i innovadores –gastronomia, informàtica, disseny, publicitat..)-
- ✓ Apostar per algunes especialitzacions en la creació o programació d'activitats culturals que encara poden implicar alguns avantatges competitius i diferenciadors (curtmetratges en la producció audiovisual, algun format televisiu, teatre amateur, música ètnica, fotografia....).
- ✓ Plans orientats a l'activació de segments d'audiències específiques.
- ✓ Generació i intensificació de xarxes culturals amb l'espai de referència de les Comarques Centrals

Escenari B. Reforma del marc i la filosofia d'intervenció

- ✓ Incorporació de la televisió en l'entorn de la política cultural.
- ✓ Reforma del model institucional d'intervenció. Creació de la Fundació Municipal de Cultura per la incorporació de recursos privats en l'articulació de la gestió municipal. (mecenatge i patrocini).
- ✓ Reorientació del contingut simbòlic d'algunes manifestacions festives per a utilitzar-les amb més efectivitat en la tasca de la integració intercultural
- ✓ Reordenació de les polítiques orientades a la distribució consum cap a la creació, formació.
- ✓ Democratització de la gestió cultural amb la institucionalització de plataformes regulars d'intervenció ciutadana en el disseny de les polítiques culturals
- ✓ Pla d'oferta de formació en disciplines artístiques com a derivació dels drets de la ciutadania al desenvolupament integral de les seues necessitats expressives
- ✓ Tractament específic per a les activitats econòmiques i empresarials lligades a la cultura amb polítiques d'incentius, aprofitant la caracterització de Gandia com a gran centre distribuïdor.
- ✓ Gestió de la multiculturalitat com a element estratègic i diferenciador.
- ✓ Plà específic per el reforçament d'activitats lligades al audiovisual i el llibre.
- ✓ Recerca específica de microintervencions amb voluntat innovadora i creativa. (incorporació de la innovació a la política cultural)
- ✓ Posada en marxa d'un organisme d'observació, avaluació i recerca de polítiques, pràctiques i hàbits culturals com a ferramenta bàsica per a millorar les accions d'agents públics i privats.
- ✓ Explotació més intensiva i planificada del recursos simbòlics més universals com els autors literaris del Segle d'Or i els Borja.
- ✓ Proposta innovadora per al Museu d'Història de la Ciutat-Comarca.
- ✓ Anàlisi per a la creació d'una xarxa estructurada de difusió del patrimoni cultural

Escenari C. Interiorització de la dimensió estratègica de la cultura per a la competitivitat de l'espai en el mig i llarg termini.

- ✓ Accions proactives per a la generació d'un districte cultural i polítiques de desenvolupament del sector quinari (parc per a la creativitat els serveis avançats i la cultura) –implica a altres àrees de govern com urbanisme, promoció econòmica...-.
- ✓ Pla a mig termini d'infraestructures de producció i distribució cultural (senyalització mitjançant contenidors d'elevat contingut simbòlic), amb perspectiva de lideratge sobre l'espai de referència Comarques Centrals.
- ✓ Política planificada d'esdeveniments festius-culturals que articulen la visibilitat de la dimensió cultural de la ciutat i generen mobilització i participació ciutadana.
- ✓ Incorporació de les TIC en l'articulació de les xarxes culturals (tarja cultura per a l'accés a tots el serveis públics i aquells privats que s'incorporen al sistema...)
- ✓ Gestió integral i planificada dels intangibles i dels recursos simbòlics (city marketing).
- ✓ Especialització en noves formes de creativitat artística que permeten els nous entorns tecnològics (videocreació, hiperliteratura, música electrònica, net-art).
- ✓ Especialització en recerca i pensament d'alt nivell al voltant de la cultura, les polítiques culturals, el màrqueting cultural la gestió cultural, etc...

València 15 de Desembre de 2004-12-16

BIBLIOGRAFÍA:

Belenguier, Raquel; Alcover, Ana; Novell, Néstor (dirs.) (2003): *La Safor en xifres (Cd-rom)*. CEIC Alfons el Vell, Gandia.

Cambrils, J. C. (Dir), Boira, H., Nácher, J., Prats, F., Ramírez, P. (2003): *Estudio para la toma de decisiones estratégicas sobre el Turismo en el término municipal de Gandia*, Gandia. Convenio de Investigación. Universitat Politècnica de València. Ajuntament de Gandia.

Comedia (1991):, *London World City. The Position of Culture.*, London Planning Advisory Comitee. London

Dal Pozzolo, Luca (2004): "Globalizzazione e politiche culturali: le sfide delle nuove dimensioni urbane". Intervenció en *Interacció*, Barcelona.

Gonga, Josep Enric (2004): *El teatre a la Safor (1939-2000)*. CEIC Alfons el Vell, Gandia.

Institut d'Estadística de Catalunya (2004): *Economia i cultura a Catalunya. Estadística bàsica*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona.

Masanet Ripoll, Erika (2003): *La immigració a la Safor*. CEIC Alfons el Vell, Gandia.

O'Connor, Justin (2001): participació en el debat "Districtes digitals i districtes culturals" organitzat per l'Institut de Cultura de Barcelona el 24 de maig de 2001.

Precisa Research (2004): *Hábitos de lectura y compra de libros en la Comunidad Valenciana. Año 2003*. Informe no publicado.

Rausell, Pau; Carrasco, Salvador; Marco, Francisco; Tomàs, Josep; Fombuena, Enric (2002): *Cultura: factor estratègic per a les Comarques Centrals*. Xarxa d'Institucions d'Estudis Comarcals, Gandia.

Rausell, Pau (2004): "La cultura como ingrediente en la competitividad de las ciudades españolas" en *Revista de Economía, Turismo, Sociedad, y Medio Ambiente*, nº1, Oviedo. En prensa

Sacco, Pier Luigi (2003): "Il distretto culturale: un nuovo modello di sviluppo locale?" en ACRI; *Ottavo rapporto sulle Fondazioni Bancarie*. Associazione fra le case di risparmio italiane (ACRI) - Varigrafica Alto Lazio, Roma.

Sánchez García, Rufino; Gutiérrez del Castillo, Rubén (dirs.) (2000): *Informe SGAE sobre hábitos de consumo cultural*. Sociedad General de Auores y Editores - Fundación Autor, Madrid.

Santagata, Walter (2004): "Cultural districts and economic development", EBLA 01/2004 Working Paper. Universitat de Torí, Torí.

Valentino, Pietro (2003): *Le trame del territorio. Politiche di sviluppo dei sistemi territoriali e distretti culturale*. Sperling & Kupfer.

Worpole K., Greenhalgh L. (1999): *The richness of Cities: Urban Policy in a new Landscape-Final Report*, Stroud, Comedia/Demos

ANNEX 1: AGENDA 21 DE LA CULTURA

AGENDA 21 DE LA CULTURA

Un compromís de les ciutats i els governs locals per al desenvolupament cultural

Nosaltres, ciutats i governs locals del món, compromesos amb els drets humans, la diversitat cultural, la sostenibilitat, la democràcia participativa i la generació de condicions per a la pau, reunits a Barcelona els dies 7 i 8 de maig de 2004, en el IV Fòrum d'Autoritats Locals per a la Inclusió Social de Porto Alegre, en el marc del Fòrum Universal de les Cultures – Barcelona 2004, aprovem aquesta Agenda 21 de la cultura com a document orientador de les polítiques públiques de cultura i com a contribució al desenvolupament cultural de la humanitat.

I. PRINCIPIS

- 1.** La diversitat cultural és el principal patrimoni de la humanitat. És el producte de milers d'anys d'història, fruit de la contribució col·lectiva de tots els pobles, a través de les seves llengües, els imaginaris, les tecnologies, les pràctiques i les creacions. La cultura adopta formes diferents, que sempre responen a models dinàmics de relació entre societats i territoris. La diversitat cultural contribueix a una "existència intel·lectual, afectiva, moral i espiritual més satisfactòria per a totes les persones" (Declaració Universal de la UNESCO sobre la Diversitat Cultural, article 3), i constitueix un dels elements essencials de transformació de la realitat urbana i social.
- 2.** Hi ha clares analogies polítiques entre les qüestions culturals i ecològiques, ja que tant la cultura com el medi ambient són béns comuns de la humanitat. La preocupació ecològica neix de la constatació d'un model de desenvolupament econòmic excessivament depredador dels recursos naturals i dels béns comuns de la humanitat. Rio de Janeiro 1992, Aalborg 1994 i Johannesburg 2002 han constituït les principals fites d'un procés que intenta donar resposta a un dels reptes més importants de la humanitat, la sostenibilitat ecològica. La situació actual presenta prou evidències que la diversitat cultural en el món està en perill a causa d'una mundialització estandarditzadora i exclouent. La UNESCO afirma: "Font d'intercanvis, font d'innovació i de creativitat, la diversitat cultural és tan necessària per al gènere humà com la biodiversitat per als éssers vius" (Declaració Universal de la UNESCO sobre la Diversitat Cultural, article 1).
- 3.** Els governs locals reconeixen que els drets culturals formen part indissociable dels drets humans i prenen com a referència bàsica la Declaració Universal dels Drets Humans (1948), el Pacte Internacional Relatiu als Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966) i la Declaració Universal de la UNESCO sobre Diversitat Cultural (2001). En aquest sentit, es ratifica que la llibertat cultural dels individus i les comunitats resulta condició essencial de la democràcia. Cap persona no pot invocar la diversitat cultural per atemptar contra els drets humans garantits pel dret internacional ni per limitar-ne l'abast.
- 4.** Els governs locals es constitueixen com a agents mundials de primer ordre, com a defensors i promotors de l'avenç dels drets humans. A més, són portaveus de la ciutadania mundial i es manifesten a favor de sistemes i institucions internacionals democràtics. Els governs locals treballen conjuntament en xarxa, tot intercanviant pràctiques, experiències i coordinant les seves accions.
- 5.** El desenvolupament cultural es basa en la multiplicitat dels agents socials. Els principis d'un bon govern inclouen la transparència informativa i la participació ciutadana en la concepció de les polítiques culturals, en els processos de presa de decisions i en l'avaluació de programes i projectes.

6. La indispensable necessitat de crear les condicions per a la pau ha de caminar al costat de les estratègies de desenvolupament cultural. La guerra, el terrorisme, l'opressió i la discriminació són expressions d'intolerància que han de ser condemnades i eradicades.
7. Les ciutats i els espais locals són un marc privilegiat de l'elaboració cultural en evolució constant i constitueixen els àmbits de la diversitat creativa, en què la perspectiva de la trobada de tot allò que és diferent i distint (procedències, visions, edats, gèneres, ètnies i classes socials) fa possible el desenvolupament humà integral. El diàleg entre identitat i diversitat, individu i col·lectivitat, es revela com una eina necessària per garantir tant una ciutadania cultural planetària com la supervivència de la diversitat lingüística i el desenvolupament de les cultures.
8. La convivència a les ciutats implica un acord de responsabilitat conjunta entre ciutadania, societat civil i governs locals. L'ordenament jurídic resulta fonamental però no pot pas ser l'única regulació de la convivència a les ciutats. Tal com afirma la Declaració Universal dels Drets Humans (article 29): "Tota persona té deures envers la comunitat, per tal com sols en ella pot desenvolupar lliurement i plenament la seva personalitat".
9. El patrimoni cultural, tangible i intangible, és el testimoni de la creativitat humana i el substrat de la identitat dels pobles. La vida cultural conté simultàniament la riquesa de poder apreciar i tresorejar tradicions dels pobles, amb l'oportunitat de permetre la creació i la innovació de les seves pròpies formes. Aquesta característica rebutja qualsevol modalitat d'imposició de patrons culturals rígids.
10. L'afirmació de les cultures, així com el conjunt de les polítiques que s'han posat en pràctica per al seu reconeixement i la seva viabilitat, constitueix un factor essencial en el desenvolupament sostenible de les ciutats i els territoris en l'aspecte humà, econòmic, polític i social. El caràcter central de les polítiques públiques de cultura és una exigència de les societats en el món contemporani. La qualitat del desenvolupament local requereix la imbricació entre les polítiques culturals i la resta de polítiques públiques – socials, econòmiques, educatives, ambientals i urbanístiques.
11. Les polítiques culturals han de trobar un punt d'equilibri entre interès públic i privat, vocació pública i institucionalització de la cultura. Una institucionalització excessiva, o la prevalença excessiva del mercat com a únic assignador de recursos culturals comporta riscos i obstaculitza el desenvolupament dinàmic dels sistemes culturals. La iniciativa autònoma dels ciutadans, individualment o reunits en entitats i moviments socials, és la base de la llibertat cultural.
12. L'adequada valoració econòmica de la creació i la difusió dels béns culturals –de caràcter aficionat o professional, artesanal o industrial, individual o col·lectiu– es converteix, en el món contemporani, en un factor decisiu d'emancipació, de garantia de la diversitat i, per tant, en una conquesta del dret democràtic dels pobles a afirmar les seves identitats en les relacions entre les cultures. Els béns i els serveis culturals, tal com afirma la Declaració universal de la UNESCO sobre la diversitat cultural (article 8), "per ser portadors d'identitat, de valors i de sentit, no han de ser considerats mercaderies o béns de consum com els altres". Cal destacar la importància de la cultura com a factor de generació de riquesa i desenvolupament econòmic.
13. L'accés a l'univers cultural i simbòlic en tots els moments de la vida, des de la infantesa fins a la vellesa, constitueix un element fonamental de formació de la sensibilitat, l'expressivitat, la convivència i la construcció de ciutadania. La identitat cultural de tot individu és dinàmica.
14. L'apropiació de la informació i la seva transformació en coneixement per part dels ciutadans és un acte cultural. Per tant, l'accés sense distincions als mitjans d'expressió, tecnològics i de comunicació i la constitució de xarxes

horizontals enforteix i nodreix la dinàmica de les cultures locals i enriqueix el bagatge col·lectiu d'una societat que es basa en el coneixement.

- 15.** El treball és un dels principals àmbits de la creativitat humana. La seva dimensió cultural ha de ser reconeguda i desenvolupada. L'organització del treball i la implicació de les empreses a la ciutat o el territori han de respectar aquesta dimensió com un dels elements fonamentals de la dignitat humana i del desenvolupament sostenible.
- 16.** Els espais públics són béns col·lectius que pertanyen a tots els ciutadans. Cap individu o grup no es pot veure privat de la seva lliure utilització, dins del respecte a les normes adoptades en cada ciutat.

II. COMPROMISOS

- 17.** Establir polítiques que fomentin la diversitat cultural a fi de garantir l'amplitud de l'oferta, i fomentar la presència de totes les cultures, i especialment de les minoritàries o desprotegides en els mitjans de comunicació i de difusió, tot fomentant les coproduccions i els intercanvis i evitant posicions hegemòniques.
- 18.** Donar suport i promoure, a través de diferents mitjans i instruments, el manteniment i l'ampliació dels béns i els serveis culturals, tot cercant la universalització de l'accés a aquests, l'ampliació de la capacitat creativa de tots els ciutadans, la riquesa que representa la diversitat lingüística, l'exigència artística, la recerca de noves formes d'expressivitat i l'experimentació amb els nous llenguatges, la reformulació i la interacció de les tradicions, els mecanismes de gestió cultural que detectin els nous moviments culturals, el nou talent artístic i el potenciïn perquè pugui arribar a la seva plenitud. Els governs locals manifesten el seu compromís amb la generació i l'ampliació de públics i la participació cultural com a elements d'una ciutadania plena.
- 19.** Implementar els instruments adequats per garantir la participació democràtica dels ciutadans en la formulació, l'exercici i l'avaluació de les polítiques públiques de cultura.
- 20.** Garantir el finançament públic de la cultura per mitjà dels instruments necessaris. Entre ells cal destacar el finançament directe de programes i serveis públics, el suport a activitats d'iniciativa privada a través de subvencions, així com aquells models més nous com ara microcrèdits, fons de risc, etc. De la mateixa manera, es pot contemplar l'establiment de sistemes legals que facilitin incentius fiscals a les empreses que inverteixin en la cultura, sempre tenint en compte el respecte a l'interès públic.
- 21.** Constituir espais de diàleg entre les diferents opcions espirituals i religioses que conviuen en el territori local i d'aquestes amb el poder públic, amb la finalitat d'assegurar el dret de lliure expressió i una convivència harmònica.
- 22.** Promoure l'expressivitat com una dimensió bàsica de la dignitat humana i de la inclusió social, sense perjudici de raons de gènere, edat, ètnia, discapacitat, pobresa o qualsevol altra discriminació que impossibiliti l'exercici ple de les llibertats. La lluita contra l'exclusió social és la lluita per la dignitat de totes les persones.
- 23.** Promoure la continuïtat i el desenvolupament de les cultures locals originàries, portadores d'una relació històrica i interactiva amb el territori.
- 24.** Garantir l'expressió i la participació de les persones amb cultures procedents de la immigració o arrelades originàriament en altres territoris. Al mateix temps, els governs locals es comprometen a posar els mitjans perquè les persones immigrants accedeixin a la cultura de la comunitat d'acollida i hi participin. Aquest compromís recíproc és el fonament dels processos de convivència i interculturalitat que, de fet, sense aquest nom, han contribuït a configurar la identitat de cada ciutat.

- 25.**Promoure la implementació de formes d'“avaluació de l'impacte cultural” per considerar, amb caràcter preceptiu, les iniciatives públiques o privades que impliquin canvis significatius en la vida cultural de les ciutats.
- 26.**Considerar els paràmetres culturals en la gestió urbanística i en tota planificació territorial i urbana, tot establint les lleis, les normes i els reglaments necessaris que assegurin la protecció del patrimoni cultural local i l'herència de les generacions antecessores.
- 27.**Promoure l'existència dels espais públics de la ciutat i fomentar-ne l'ús com a llocs culturals de relació i convivència. Promoure la preocupació per l'estètica dels espais públics i en els equipaments col·lectius.
- 28.**Implementar accions que tinguin com a objectiu la descentralització de les polítiques i dels recursos destinats a l'àrea cultural, tot legitimant l'originalitat creativa de les anomenades perifèries, afavorint els sectors socials vulnerables, defensant el principi del dret a la cultura i al coneixement de tots els ciutadans sense discriminacions de cap tipus. Aquesta determinació no haurà de defugir les responsabilitats centrals i, en particular, les que fan referència al necessari finançament que requereix tot projecte de descentralització.
- 29.**Promoure, sobretot, la coordinació entre les polítiques culturals dels governs locals que comparteixen un mateix territori, en un diàleg que doni valor a la identitat de cadascú, la seva contribució al conjunt i l'eficiència dels serveis posats a disposició de la ciutadania.
- 30.**Potenciar el paper estratègic de les indústries culturals i els mitjans de comunicació locals, per la seva contribució a la identitat local, la continuïtat creativa i la creació d'ocupació.
- 31.**Promoure la socialització i l'accés a la dimensió digital dels projectes i del bagatge cultural local o universal. Les tecnologies de la informació i la comunicació s'han de fer servir com a eines capaces de posar el coneixement cultural a l'abast de tots els ciutadans.
- 32.**Implementar polítiques que tinguin com a objectiu l'obertura de mitjans de comunicació públics en l'àmbit local, així com el seu desenvolupament d'acord amb els interessos de la comunitat, seguint els principis de pluralitat, transparència i responsabilitat.
- 33.**Generar els mecanismes, els instruments i els recursos per garantir la llibertat d'expressió.
- 34.**Respectar i garantir els drets morals dels autors i dels artistes i la seva justa remuneració.
- 35.**Convidar creadors i artistes que es comprometin amb les ciutats i els territoris; identificant problemes i conflictes de la nostra societat, millorant la convivència i la qualitat de vida, ampliant la capacitat creativa i crítica de tots els ciutadans i, molt especialment, cooperant per contribuir a la resolució dels reptes de les ciutats.
- 36.**Establir polítiques i inversions que fomentin la lectura i la difusió del llibre, així com el ple accés de tota la ciutadania a la producció literària global i local.
- 37.**Afavorir el caràcter públic i col·lectiu de la cultura, tot fomentant el contacte dels públics a la ciutat en totes aquelles manifestacions que faciliten la convivència: espectacles en viu, cinema, festes, etc.
- 38.**Generar instàncies de coordinació entre les polítiques culturals i educatives, tot impulsant el foment de la creativitat i la sensibilitat, i la relació entre les expressions culturals del territori i el sistema educatiu.
- 39.**Garantir el gaudi dels béns i serveis culturals a les persones amb discapacitat, tot facilitant l'accés d'aquestes persones als equipaments i les activitats culturals.
- 40.**Promoure les relacions entre equipaments culturals i entitats que treballen amb el coneixement, amb les universitats, els centres de recerca i les empreses investigadores.

- 41. Fomentar els programes adreçats a divulgar la cultura científica i la tecnologia entre tots els ciutadans; especialment, si es considera que les possibles aplicacions dels nous coneixements científics generen qüestions ètiques, socials, econòmiques i polítiques que són d'interès públic.
- 42. Establir instruments legals i implementar accions de protecció del patrimoni cultural per mitjà d'inventaris, registres, catàlegs i tota mena d'activitats de promoció i difusió com ara exposicions, museus, itineraris, etc.
- 43. Protegir, revalorar i difondre el patrimoni documental generat en l'àmbit de l'esfera pública local/regional, per iniciativa pròpia o associant-se amb entitats públiques i privades, incentivant la creació de sistemes municipals i regionals amb aquesta finalitat.
- 44. Treballar per obrir el lliure descobriment dels patrimonis culturals als habitants de totes les regions del planeta. Així mateix, promoure, en relació amb els professionals del sector, un turisme respectuós amb les cultures i els costums de les localitats i els territoris visitats.
- 45. Desenvolupar i implementar polítiques que aprofundeixin en els processos de multilateralitat, basats en el principi de la reciprocitat. La cooperació cultural internacional és una eina indispensable en la constitució d'una comunitat humana solidària, que promou la lliure circulació d'artistes i operadors culturals especialment a través de la frontera nord-sud, com una contribució essencial per al diàleg entre els pobles, per a la superació dels desequilibris provocats pel colonialisme i per a la integració interregional.

III. RECOMANACIONS

ALS GOVERNS LOCALS

- 46. Convidar tots els governs locals a sotmetre aquest document a l'aprovació dels òrgans de govern municipal i a dur a terme un debat més ampli amb la societat local.
- 47. Assegurar la centralitat de la cultura en el conjunt de les polítiques locals, tot impulsant la redacció d'agendes 21 de la cultura en cada ciutat o territori, en coordinació estreta amb els processos de participació ciutadana i planificació estratègica.
- 48. Fer propostes de concertació sobre els mecanismes de gestió de la cultura amb els altres nivells institucionals, tot respectant el principi de subsidiarietat.
- 49. Fer, abans de l'any 2006, una proposta de sistema d'indicadors culturals que reti compte del desplegament d'aquesta Agenda 21 de la Cultura, a partir de mètodes generals de manera que se'n pugui facilitar el seguiment i la comparabilitat.

ALS GOVERNS D'ESTATS I NACIONS

- 50. Establir els instruments d'intervenció pública en l'àmbit cultural, tenint en compte l'augment de les necessitats ciutadanes relacionades amb aquest camp, la insuficiència de programes i recursos actualment existents i la importància de la desconcentració territorial en les assignacions pressupostàries. De la mateixa manera, cal treballar per assignar un mínim d'un 1% del pressupost nacional a la cultura.
- 51. Establir mecanismes de consulta i concertació amb els governs locals, directament, o per mitjà de les seves xarxes i federacions, en l'establiment de noves legislacions, reglamentacions i sistemes de finançament en l'àmbit cultural.
- 52. Evitar la celebració d'acords comercials que condicionin el lliure desenvolupament de la cultura i l'intercanvi de béns i serveis culturals en igualtat de condicions.
- 53. Aprovar disposicions legals per evitar la concentració de les indústries de la cultura i de la comunicació, i promoure la col·laboració, especialment en l'àmbit de la producció, amb les instàncies locals i regionals.

- 54.**Garantir l'esment adequat de l'origen dels béns culturals exposats en els nostres territoris, i adoptar mesures per impedir el tràfic il·lícit de béns pertanyents al patrimoni històric d'altres pobles.
- 55.**Aplicar a escala estatal o nacional els acords internacionals sobre la diversitat cultural i, molt especialment, la "Declaració Universal de la UNESCO sobre la Diversitat Cultural", aprovada a la 31a Conferència General, al novembre del 2001, i el Pla d'Acció acordat en la Conferència Intergovernamental d'Estocolm (1998) sobre Politiques Culturals per al Desenvolupament.

A LES ORGANITZACIONS INTERNACIONALS

ORGANITZACIONS DE CIUTATS

- 56.**A Ciutats i Governos Locals Units, adoptar aquesta Agenda 21 de la cultura com a document de referència dels seus programes culturals i assumir un paper de coordinació del procés posterior a la seva aprovació.
- 57.**A les xarxes continentals de ciutats i governos locals (especialment aquelles que van impulsar la concreció d'aquesta Agenda 21 com ara: Interlocal, Eurociutats, Sigma, Mercociudades, entre d'altres), considerar aquest document dins dels seus programes d'acció tècnica i política.

AGÈNCIES I PROGRAMES DE NACIONS UNIDES

- 58.**A la UNESCO, reconèixer aquesta Agenda 21 de la cultura com a document de referència en els treballs de preparació de l'instrument jurídic internacional o Convenció sobre la Diversitat Cultural prevista per al 2005.
- 59.**A la UNESCO, reconèixer les ciutats com els territoris en què es tradueixen els principis de la diversitat cultural, especialment aquells aspectes relacionats amb la convivència, la democràcia i la participació, i establir els mecanismes de participació dels governos locals en els seus programes.
- 60.**Al Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), aprofundir en les anàlisis sobre cultura i desenvolupament i incorporar indicadors culturals en els càlculs de l'índex de desenvolupament humà (IDH).
- 61.**Al Departament d'Afers Econòmics i Socials – Divisió de Desenvolupament Sostenible, com a responsable del seguiment de l'Agenda 21, desenvolupar una dimensió cultural de la sostenibilitat seguint els principis i els compromisos d'aquesta Agenda 21 de la cultura.
- 62.**A les Nacions Unides – HABITAT, considerar aquest document com a fonamentació de la importància de la dimensió cultural de les polítiques urbanes.
- 63.**Al Comitè de Nacions Unides per als Drets Econòmics, Socials i Culturals, incloure la dimensió urbana en les seves anàlisis de les relacions entre els drets culturals i la resta de drets humans.

ORGANITZACIONS INTERGOVERNAMENTALS I SUPRANACIONALS

- 64.**A l'Organització Mundial del Comerç, excloure els béns i els serveis culturals de les seves rondes de negociació. Les bases dels intercanvis de béns i serveis culturals han de ser establertes en un nou instrument jurídic internacional com la Convenció sobre la Diversitat Cultural prevista per al 2005.
- 65.**A les organitzacions continentals (Unió Europea, Mercosur, Unió Africana, Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic), incorporar la cultura com a pilar bàsic de la seva construcció. Tot respectant les competències nacionals i la subsidiarietat, és necessària una política cultural basada en els principis de la legitimitat de la intervenció pública en la cultura, la diversitat, la participació, la democràcia i el treball en xarxa.
- 66.**Als organismes multilaterals establerts a partir d'afinitats culturals (per exemple, Consell d'Europa, Lliga d'Estats Àrabs, Organització d'Estats

Iberoamericans, Organització Internacional de la Francofonia, Commonwealth, Comunitat de Països de Llengua Portuguesa, Unió Llatina), promoure diàlegs i projectes conjunts que permetin avançar en una major comprensió entre les civilitzacions i en la generació de mutu coneixement i confiança, base de la pau.

- 67.**A la Xarxa Internacional de Polítiques Culturals (estats i ministres de cultura) i a la Xarxa Internacional per a la Diversitat Cultural (associacions d'artistes), considerar les ciutats com a territoris fonamentals de la diversitat cultural, establir els mecanismes de participació dels governs locals en els seus treballs i incloure els principis recollits en aquesta Agenda 21 de la cultura en els seus plans d'actuació.

Barcelona, 8 de maig de 2004
(extret de <http://www.agenda21cultura.net>)

ANNEX 2: QÜESTIONARI

Fitxa Tècnica de l'enquesta

Tipus de investigació:	Enquesta per mostratge basada en un qüestionari de 58 ítems
Univers:	La població objectiu està constituïda pels residents a la ciutat de Gandia majors de 15 anys. Les unitats d'investigació són les persones N= 53.360 individus.
Dimensió de la mostra:	n= 465
Afixació:	Proporcional
Procediment de mostratge:	a) Aplicació de la tècnica de mostratge aleatori estratificat basat en:- Construcció d'estrats de població homogenis a partir de variables socioeconòmiques y culturals identificatives de las seccions censals d'àmbit territorial objecte d'estudi, contingudes en el Cens de Població de 2001 y l'enquesta de l'SGAE sobre hàbit de consum cultural.- Els estrats determinats són: individus de 15 a 24 anys; 25 a 34; 35 a 44; 45 a 54; 54 a 64 y > de 65. b) Càlcul de la dimensió mostral segons el volum de població total i estimació de la seua variabilitat c) Selecció dels individus controlats per quotes de sexe y edat.
Error mostral:	En el supòsit de mostratge aleatori simple, nivell de confiança del 95,5% (dos sigmes) y $P = Q$, l'error real de mostratge és de $\pm 4,6$ %.
Treball de camp:	La realització del treball de camp es va dur a terme a la primera quinzena d'Octubre de 2004.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

AQUEST QÜESTIONARI ÉS PER REALITZAR UN ESTUDI SOBRE EL SECTORS CULTURALS A GANDIA. EL ESTUDI HA ESTAT ENCOMANAT A LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA PER PART DE LA COMISSIÓ DE CULTURA DE L'AJUNTAMENT DE GANDIA I RESPON A LA VOLUNTAT DE DISSENYAR UN PLA DE POLÍTQUES CULTURALS PER AL PERÍODE 2005-2012.

TOTES LES DADES RECOLLIDES AL PRESENT QÜESTIONARI SOLS TENEN COM A OBJECTIU L'ANÀLISI SOBRE HÀBITS DE CONSUM CULTURAL I PERCEPCIÓ DE LA REALITAT CULTURAL LOCAL. ES TRACTA PER TANT D'UNA ENQUESTA ANÒNIMA ON TOTES LES DADES OBTINGUDES SERAN TRACTADES D'ACORD AMB EL QUE ESPECIFICA LA LLEI DE PROTECCIÓ DE DADES I EL SECRET ESTADÍSTIC I ELS RESULTATS SEMPRESERAN PRESENTATS DE MANERA CONJUNTA. ELS PREGUEM PER TANT QUE RESPONGUEN AMB ABSOLUTA LLIBERTAT I AMB LA MAJOR SINCERITAT POSSIBLE.

DURACIÓ APROXIMADA DE L'ENQUESTA 5-7 MINUTS

Enquesta Num. PROVA PROVA PROVA

Lloc de Realització de l'enquesta.

Hora

Enquestador/a

Tipus

Gènere Home Dona

Franja d'edat 15-24 25-34 35-45 45-54 55-65 >65

Observacions

--

Si desitja alguna aclaració o informació adicional pot cridar al prof. Pau Rausell Köster al 963828645

PARTE I. CULTURA

En una escala del 1 al 6. (1. Ninguno, 2. escaso 3. moderado 4. bastante 5 elevado 6 muy elevado). ¿Cuál diría que es su interés por...

1. El teatro 2. El cine 3. La música clásica 4. La música moderna 5. El arte clásico
6. El arte contemporáneo 7. La fotografía. 8. La música de bandas. 9. La literatura

9. Nº de libros (a parte de los derivados por actividades profesionales o estudios) que ha leído durante 2003

10. Nº de veces (aproximad.) que ha asistido durante el año pasado al cine.

11. Nº de veces (aproximad.) que ha asistido durante el año pasado al teatro.

12. Nº de veces (aproximad.) que ha asistido durante el año pasado a un concierto de música clásica.

13. Nº de veces (aproximad.) que ha asistido durante el año pasado a un concierto de otros tipos de música.

14. Nº de veces (aproximad.) que ha asistido durante el año pasado a una exposición de arte.

15. Nº de veces (aproximad.) que ha visitado el año pasado un museo.

16 Nº de libros (aproximad.) comprados durante 2003. 17 Nº de Discos, CD's de música comprados en 2003

18 Nº de DVDs, Vídeos comprados durante 2003 19 Nº de Dvd, Vídeos alquilados en 2003

El la siguiente escala del 1 al 4 (1. nunca 2. ocasionalmente 3 Con cierta frecuencia 4 Con mucha frecuencia.)

20. Escribe poemas, cuentos, narraciones 21. Toca algún instrumento musical 22. Practica la pintura o escultura

23. Realiza fotografías artísticas. 24. Realiza vídeos 25. Realiza algún tipo de diseño

26. Ha recibido en los últimos 5 años algún tipo de aprendizaje artístico. No Sí En qué disciplina

Pintura Escultura Fotografía
Diseño Escritura Vídeo,
Danza Otros (señalar)

27. Pertenece a alguna alguna coral o banda de música.?. No Sí

28. Pertenece a algún grupo de teatro.?. No Sí

29. Pertenece a alguna asociación cultural No Sí ¿Cual?

30. Suponga que una administración pública (Generalitat, Ayuntamiento,...) le asignara a usted 100 Euros al año sólo para gastar en bienes y servicios culturales. ¿Cómo distribuiría el dinero entre estos tres tipos de bienes?:

A. Compra de libros, discos, DVD's

B. Entradas para espectáculos de teatro, música, opera, cine

C. Matrículas para cursos de pintura, escritura, teatro, danza,

Euros

Euros

Euros

31. En una escala del 1 al 5 (0=no responde, le da mismo 1=muy insatisfecho, 2=Moderadamente insatisfecho, 3= satisfecho 4= más que satisfecho 5=Muy satisfecho) declare general cómo está de satisfecho con la vida cultural en la ciudad de Gandía

32. Actualmente el Ayuntamiento de Gandía gasta unos 45 euros por habitante en Política Cultural (Mantener la Casa de Cultura, programar Teatro, exposiciones, Música, Cine, subvencionar a las bandas, ect...). a su juicio esta cantidad es...
 0. No sabe/no contesta 1. Poco 2. Lo conveniente 3. Demasiado.

33. A su criterio, ¿cuantos euros debería gastar por habitante Euros

II. CLASIFICACIÓN SOCIODEMOGRÁFICA

50. Estado Laboral 0. No desea contestar 1. Ocupado 2. Parado 3. Jubilado 4. Estudiante 5. Labores domésticas 6. Otros

51. Nivel de estudios 0. No desea contestar 1. Sin Estudios 2. Primarios 3. Medios (Bachillerato, BUP...)

4. Superiores medios o incompletos (Universidad grado medio) 5. Superiores completos (Universidad grado superior)

52. Edad 53. Nacionalidad 54. Zona Residencia en Gandía según mapa (mostrar) 1 2 3

55. Años de residencia en Gandía. 1. desde siempre 2. Mas de 5 3. Menos de 5

56. Nº personas con las que convive regularmente.

57 Modelo de Unidad Familiar

0. No desea contestar 1. Único e independiente. 2. Único con ascendiente o descendientes a su cargo

3. En pareja sin ascendientes ni descendientes a su cargo. 4. En pareja con ascendientes o descendientes a su cargo.

5. Dependiente con ascendientes

6. Otros (Especificar)

58 Rentas familiares (mostrar escala).

Indique cuáles son los ingresos netos mensuales del conjunto de su unidad familiar

1. Menos de 700 Euros al mes 2. Entre 701 Euros y 1800 3. Entre 1801 Euros y 2800 4. Más de 2800 Euros